

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği EĞitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKASININ GELİŞİMİ VE
TÜRKİYE MESLEKİ EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

UZMANLIK TEZİ
Ayşin Gölce KARAGENÇ

(AĞustos-2017)
Ankara

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKASININ GELİŞİMİ VE
TÜRKİYE MESLEKİ EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

UZMANLIK TEZİ
Ayşın Gülce KARAGENÇ

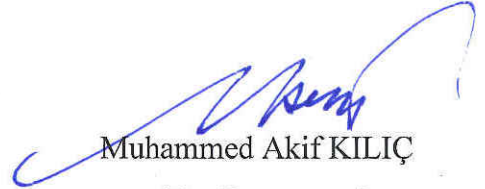
Tez Danışmanı
Mesleki Eğitim Koordinatörü
Muhammed Akif KILIÇ

(Ağustos-2017)

Ankara

KABUL VE ONAY

Uzman Yardımcısı Ayşin Gülce KARAGENÇ tarafından hazırlanan Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Politikasının Gelişimi ve Türkiye Mesleki Eğitim Sistemine Yansımaları adlı bu tezin Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Muhammed Akif KILIÇ
(Tez Danışmanı)

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Uzman Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

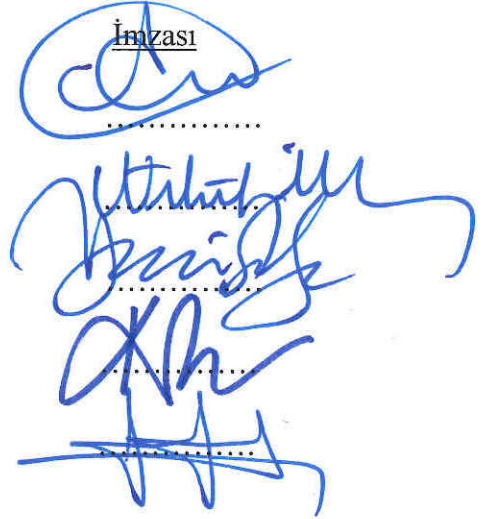
Başkan : Yunus Alper ALTAY

Üye : Nilüfer İLHAN FİDANAY

Üye : Sefa YAHŞİ

Üye : Dr. Kemal BAŞÇI

Üye : Fatih Mehmet ATASEVER

İmzası

Tarih 08/11/2017

Bu tez, ABEGPM Uzman Yeterlik ve Tez Hazırlama Kılavuzu ile belirlenen tez yazım kurallarına uygundur.

**TEZ VE YETERLİK SINAV KURULUNA
BEYAN**

Bu belge ile bu uzmanlık tezindeki bütün bilgileri akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

11.08/2017

Ayşin Gülce KARAGENÇ
Uzman Yardımcısı

**UZMANLIK TEZİNİN ÇOĞALTILMASI
VE YAYIMI İÇİN İZİN BELGESİ**

Tezi Hazırlayanın Adı Soyadı : Ayşin Gülce KARAGENÇ

Tez Konusu : Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Politikasının
Gelişimi ve Türkiye Mesleki Eğitim Sistemine
Yansımaları

Tez Danışmanı : Muhammed Akif KILIÇ

Yukarıda başlığı yazılı olan uzmanlık tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı** tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dâhil olmak üzere her türlü ortamda tamamen veya kısmen çoğaltılması, ödünç verilmesi dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

14.08/2017

Ayşin Gülce KARAGENÇ
Uzman Yardımcısı

ÖNSÖZ

Tez süreci boyunca katkıları için tez danışmanım Mesleki Eğitim Koordinatörü Sayın Muhammed Akif KILIÇ'a, uzman yardımcılığım süresince her konuda yol gösteren ve hiçbir konuda yardımını esirgemeyen Sayın Didem TOPBAŞ'a ve her zaman yanımda oldukları için sahip olduğum en değerli şey olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ankara 2017

Ayşin Gülce KARAGENÇ

ÖZET

ABEGPM Uzmanlık Tezi

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKASININ GELİŞİMİ VE TÜRKİYE MESLEKİ EĞİTİM SİSTEMİNE

YANSIMALARI

Ayşin Gülce KARAGENÇ

Bilgi ve teknolojinin ülkelerin gelişmesinde itici güç rolüne yükselmesi ile birlikte dünya üzerindeki ülkelerde, ekonomik refah ve rekabet edebilirliği sağlamak adına uygulamakta oldukları politikalarda değişikliğe gitmiş ve beşeri sermaye olan insan ögesine odaklanmıştır. İyi eğitilmiş, bilgi, beceri ve yeterliliklerini sürekli geliştirebilen insan sermayesi büyümenin esaslarından biri haline gelmiştir. Bu durum AB'nin de politikalarını etkilemiştir. Üye ülkelerin yaşadığı krizleri çözmek ve rekabet edebilirliği sağlamak adına AB, eğitim özellikle de mesleki eğitim ile ilgili çalışmalarını artırmıştır. Mesleki eğitimin belli bir standarda sahip olması, kaliteli bir mesleki eğitim sistemi oluşturulması ve üye ülkeler arasında entegrasyon sağlanması için eğitimin ön planda olduğu politikalar geliştirmektedir.

AB'ye aday ülke olan Türkiye'de adaylık sürecinin yansıması olarak eğitim ve mesleki eğitim anlamında önemli yasal ve kurumsal reformlar yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Türkiye, mesleki eğitim alanında kalitenin artırılması, uluslararası hareketliliğin sağlanması ve hayatboyu öğrenme stratejisinin iyi bir şekilde uygulanması adına önemli değişikliklere imza atmıştır.

Bu çalışma ile AB'nin eğitim ve mesleki eğitim politikaları ve adaylık süreci devam eden Türkiye'ye yansımaları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye, Eğitim, Mesleki Eğitim, Politika

ABSTRACT

Thesis for EUEYPC Expertise

DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN UNION VOCATIONAL EDUCATION POLICY AND REFLECTIONS TO THE TURKISH VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM

Aysin Gülce KARAGENÇ

With the rise of knowledge and technology as a driving force in the development of countries, countries around the world have changed their policies to provide economic prosperity and competitiveness and have focused on human capital. Human capital, which is well-educated, capable of continuously developing its knowledge skills and competences has become one of the principals of growth. This has affected the policies of the EU as well. In order to solve the crises that countries have experienced and to ensure competitiveness, the EU has also increased its activities on education, especially vocational education. It is developing new policies to achieve a certain standard of vocational education, to create a high quality vocational education system and to integrate between member countries.

Turkey, the candidate country to the EU, has made significant legal and institutional reforms in the field of education and vocational training and he continues to make them for increasing quality, ensuring international mobility and lifelong learning strategy.

From this point of view, this study will focus on the EU's educational and vocational education policies and its implications for Turkey in the candidacy process.

Key Words: European Union, Turkey, Education, Vocational Education and Training, Policy

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE EĞİTİM POLİTİKASI

1.1 Maastricht Antlaşması Öncesi Dönem	4
1.1.1 1957-1974 yılları arasında eğitim politikası	4
1.1.2 1974-1992 yılları arasında eğitim politikası	5
1.2 Maastricht Antlaşması Sonrası Dönem	8
1.2.1 1992-2000 yılları arasında eğitim politikası	8
1.2.2 2000'den günümüze eğitim politikası.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKASI

2.1 Mesleki Eğitimin Tanımı.....	18
2.2 Avrupa Birliği'nde Mesleki Eğitimin Gelişimi	19
2.3 Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programları.....	25
2.3.1 Comett Programı.....	26
2.3.2 Petra Programı	26
2.3.3 Lingua Programı.....	27
2.3.4 Force Programı	28
2.3.5 Eurotechnet Programı	29

2.3.6 Leonardo da Vinci I-II Programı	29
2.3.7 Hayatboyu Öğrenme Programı	32
2.3.8 Erasmus+ Programı	34
2.4 Mesleki Eğitimde Kullanılan Şeffaflık Araçları	35
2.4.1 Europass.....	36
2.4.2 Mesleki Eğitim için Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET)	37
2.4.3 Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi (EQAVET).....	39
2.4.4 Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF).....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM: POLİTİKALAR VE UYGULAMALAR

3.1 Türkiye Eğitim Sistemi	43
3.2 Türkiye'de Mesleki Eğitimin Gelişimi.....	44
3.3 Avrupa Birliği Sürecinin Türkiye Mesleki Eğitim Sistemi Üzerine Yansımaları.....	48
3.3.1 Ulusal Program ve İlerleme Raporları	49
3.3.1.1 Ulusal Program	50
3.3.1.2 İlerleme Raporları	52
3.3.2 Milli Eğitim Şuraları.....	58
3.3.3 Kalkınma Planları	60
3.3.4 Avrupa Birliği Sürecinde Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yapılan Kurumsal Yenilikler.....	65
3.3.4.1 Türkiye Ulusal Ajansı	65
3.3.4.2 Mesleki Yeterlilik Kurumu	66
3.3.5 Avrupa Birliği Kapsamında Gerçekleştirilen Projeler.....	68
3.3.5.1 Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi.....	69
3.3.5.2 Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi.....	70
3.3.5.3 İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi	71
3.3.5.4 Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi	71
3.3.5.5 Leonardo Da Vinci Programı ve Mesleki Eğitim Projeleri.....	72

3.3.6 Mesleki Eğitim Şeffaflık Araçları ile ilgili Türkiye'deki Güncel Gelişmeler.....	75
SONUÇ.....	79
KAYNAKÇA.....	89

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AT	: Avrupa Topluluğu
CEDEFOP	: Mesleki Eğitimi Geliştirmek İçin Avrupa Merkezi
ECTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
ECVET	: Mesleki Eğitim için Avrupa Kredi Transfer Sistemi
EEA	: Avrupa Ekonomik Alanı
EFTA	: Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EQAVET	: Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi
EQF	: Avrupa Yeterlilikler erevesi
İKMEP	: İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi
KOB	: Katılım Ortaklığı Belgesi
LLP	: Hayatboyu ğrenme
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve ğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
MTEM	: Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma rgt
UY	:Ulusal Yeterlilikler erevesi

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. ECVET	39
Şekil 3.1. Türkiye’de Eğitim Sistemi.....	44

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. EQAVET Kalite Döngüsü Aşamaları	40
Tablo 2.2. EQF Referans Seviyeleri.....	42
Tablo 3.1. Leonardo da Vinci Programı Projeleri	73
Tablo 3.2. Erasmus+ Projeleri	74

GİRİŞ

II. Dünya Savaşı tüm ülkelerde onarılması güç sonuçlara yol açmış; ekonomik, siyasi ve kültürel çöküntüden kurtulmanın yolunu anlamakta bulan Avrupa ülkeleri ticari bir ortaklık kurarak böyle bir savaşın yinelenmesinin önüne geçmek istemişlerdir. Altı ülke arasında başlayan işbirliği sürecine Türkiye başından itibaren olumlu yaklaşmış ve ortaklığın¹ kurulmasının ardından hem coğrafi yakınlık hem ekonomik bağlar sebebiyle bu örgütte yer alma isteğini açıkça göstermiştir. 1963 yılında AB ile Ankara Antlaşması imzalayan ve gümrük birliğinin oluşturulması için çalışmalara başlayan Türkiye, 1999 yılında Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi zirve toplantısında Avrupa Birliği aday ülkeleri arasındaki yerini almıştır. Bu tarihten itibaren ise Türkiye, AB üyesi ülkelerle ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan entegrasyon sürecine girmiştir.

Tezin odağı olan eğitim ve özelinde mesleki eğitim alanı ise AB tarafından en başından günümüze kadar büyümenin ve kalkınmanın itici güçlerinden biri olarak görülmüş ve AB'nin öncelediği alanlardan biri olmuştur. AB'nin kurucu antlaşması olarak kabul edilen 1957 tarihli Roma Antlaşması'nda dahi üye ülkelerin eğitim konusunda kendilerini geliştirmeleri ve üye ülkeler arasında uyum sağlanması hususu telkin edilmiştir. Zaman içerisinde eğitime duyulan ihtiyacın artması da bu konuya ilişkin kaliteyi artırma çabalarını beraberinde getirmiştir. Üyelik sürecinde yapılan reform çalışmaları eğitim konusunu da barındırdığından Türkiye, AB'nin mali katkılarıyla birlikte bu alanda birçok reform gerçekleştirmiş ve kalitenin artırılmasını sağlamak amacıyla uzun dönemli projeler yürütmüştür.

Bu tez çalışması ile istihdam yaratmada önemli bir faktör olan mesleki eğitim konusunda AB'nin izlediği politikaların incelenmesi ve üyelik sürecindeki Türkiye'nin mesleki eğitim politikası konusunda yaptığı çalışmaların araştırılması amaçlanmıştır.

¹Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Kömür Çelik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu olarak üç ayrı örgüt olarak kurulan ortaklık 1992 yılında, Maastricht Antlaşması'yla birlikte Avrupa Topluluğu adını almış ve yeni oluşturulan sütunlu yapıda ekonomik sütunu oluşturmuştur. Aynı antlaşma ile örgütün adı Avrupa Birliği olarak değiştirilmiştir. AT, 2009 tarihli Lizbon Antlaşması ile tamamen AB'ye devredilmiş ve sona ermiştir. Tezin kalan kısmında yalnızca Avrupa Birliği ifadesi kullanılacaktır.

Eğitim politikasının kapsamının genişliği sebebiyle bu tez çalışmasında AB çatısı altında geliştirilen politikalar analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte AB'nin birincil kaynakları taranmış ve önemli tavsiye kararları ve politika belgeleri dikkate alınmıştır. Türkiye bakımından ise mesleki eğitim politikasının tarihçesine önemli kilometre taşları açısından bakılmış; aday ülke statüsünü kazandığı 1999 yılından itibaren AB'ye uyum kapsamında gerçekleştirdiği reform çalışmaları esas alınmıştır. Bu doğrultuda, katılım ortaklık belgesi sonrası ülkemiz tarafından oluşturulan ulusal programlar, Avrupa Komisyonu tarafından yıllık olarak sunulan ilerleme raporlarının mesleki eğitim ile ilgili kısımları, adaylık statüsü akabinde hazırlanan kalkınma planları ile milli eğitim şuralarının mesleki eğitim ile ilgili kısımları tez çalışmasına dâhil edilmiştir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen mesleki eğitim ile ilgili önemli projeler ile Türkiye Ulusal Ajansı'nın koordine ettiği mesleki eğitim projelerine de yer verilmiştir. Son olarak ise mesleki eğitimde şeffaflığın sağlanması için kullanılan araçlar ile ilgili Türkiye'deki mevcut durum hakkında bilgi verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE EĞİTİM POLİTİKASI

20. yy'da dünya büyük bir değişim sürecine girmiş; özellikle bilim ve teknolojiye önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Yaşanan gelişmeler, küreselleşme ile birlikte ekonomik ve toplumsal değişikliklere yol açmıştır². Bu süreç, AB'yi de etkisi altına almış; üye ülkeleri ekonomik, siyasi ve kültürel alanlar dışında ortak çalışmalar yapmaya ve ortak politikalar geliştirmeye yöneltmiştir³. Bütünleşmenin temellerinin atıldığı Roma Antlaşması'ndan beri Avrupa'nın önemsendiği bir konu olan eğitim de zaman içerisinde AB'nin öncelikli politikaları arasındaki yerini almıştır.

AB'nin eğitim politikası belirlenirken Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu gibi kurumlar tarafından alınan kararlar dayanak noktası olarak belirlenmiş olmakla birlikte ulusal ve yerel düzeyde eğitim ile ilgili tüm kurum ve kişilerde aktör olarak sürece dahil edilmiştir. Bu politikalar, temel eğitimden başlayarak işbirliği ve uyumu hayatboyu öğrenme projesinin her alanına taşımayı hedeflemiştir. "AB eğitim politikalarının belirlenmesinde üye ülkeleri serbest bırakmakla birlikte işbirliğinin sağlanabilmesi adına gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmiştir⁴." Diğer bir deyişle, AB, ülkelerin ulusal özelliklerini korumasını teşvik ederken ortaklaştırıcı, bütünleştirici unsurların oluşması ve artırılması içinde büyük bir çaba sarf etmiştir⁵.

1957 yılından günümüze kadar olan süreçteki eğitim politikası, yazılı antlaşmalara geçmesinde önemli bir role sahip olan Maastricht Antlaşması öncesi ve sonrası olmak üzere iki ana dönemde incelenmiştir. Bu iki dönem ise kendi içerisinde

² Sevgi Turan, Öğrenen Toplumlara Doğru Avrupa Birliği Eğitim Politikalarında Yaşam Boyu Öğrenme, Avrupa Çalışmaları Dergisi, 5 (1), 2005, s:88

³ Mustafa Sağlam, Fatma Özudoğru, Funda Çıray Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türk Eğitim Sistemine Katkıları, Sistemine Etkileri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Aralık 2011, Cilt: VIII, Sayı: I, s:88

⁴ Çetin Terzi, Uyum Sürecinde Türkiye Eğitim Politikalarının Avrupa Birliği Politikaları Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Doktora tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir, 2005, s:16

⁵ Sağlam vd. , age., s:88

eğitim konusunda dđnüm noktası kabul edilebilecek tarihler esas alınarak bđlumlere ayrılmıştır. İlk dđnüm noktası 1974 yılında alınan Avrupa Konseyi kararı, ikinci dđnüm noktası 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması, üçüncü önemli gelişme ise 2000 yılında ortaya konulan Lizbon Antlaşması olarak belirlenmiştir.

1.1 Maastricht Antlaşması Öncesi Dđnem

1.1.1 1957-1974 yılları arasında eğitim politikası

AB, II. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik temeller üzerine kurulmuş bir örgüttür. Kuruluşundaki esas amaç, üye ülkelerin ekonomik açıdan birbirlerine olan bağımlılıklarını artırmak ve gelecek dönemlerde yaşanabilecek bir savaşın önüne geçmektir. Kurucu antlaşmada bu doğrultuda hazırlanmıştır. Bu sebeple eğitim konusu antlaşmada doğrudan yer almamaktadır. Ancak, kurucu antlaşma olarak kabul edilen Roma Antlaşması'nın (1957) 128.maddesi;

“Konsey, Komisyonun önerisi üzerine ve Ekonomik ve Sosyal Komitenin görüşünü aldıktan sonra, hem ulusal ekonomilerin hem de ortak pazarın uyumlu kalkınmasına katkıda bulunabilecek ortak bir mesleki eğitim politikasının uygulanmasına ilişkin genel ilkeleri belirler⁶. ” şeklindeki ifade ile ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulmasını öngörmüştür.

Eğitim konusuna doğrudan yer vermemekle birlikte ortak bir mesleki eğitim politikası izlenmesinin gerekliliği AB'nin öncelikli amaçları arasında yer alan tek pazarın oluşturulması hedefiyle alakalıdır. Bu nedenle, mesleki eğitim önemli bir unsur olarak belirtilmiş ve bu yönde çalışmaların hızlandırılması tavsiye edilmiştir. Antlaşma'da, ayrıca eğitim ile ilgili olarak diplomaların ve eğitim sürelerinin karşılıklı tanınması ve yabancı dil öğretimi hususlarına da yer verilmiştir.

Roma Antlaşması'nda yer alan istihdam, işgücünün mesleki ve coğrafî hareketliliği, işsizlik ve mesleki eğitim gibi kavramları kapsayan maddeler de dolaylı olarak mesleki eğitimin önemini ifade eder niteliktedir⁷. AB, kurulduktan sonra uzun bir süre savaşın yol açtığı izlerin silinmesi ve kurulan yeni ortaklığın sağlam temeller

⁶ Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Anlaşma, s:189
<http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/2827,rometpdf.pdf?0> Erişim Tarihi:30.01.2017

⁷ Sevinç Atabay, Editör: Çağrı Erhan, Deniz Senemoğlu, Avrupa Birliği Politikaları, Avrupa Birliği Politikaları ve Topluluk Programları, Ankara 2011, İmaj Yayınevi s:1

üzerine oturtulması için çalışmalar yürütmüştür. Bu nedenle, eğitim konusu başlangıçta geri planda kalmıştır. Ancak, değişen dünya eğitim konusunun önem kazanması ve hatta zamanla öncelikli politikalar arasında yer alması sonucunu doğurmuştur.

1967 yılında üye ülke hükümetlerinden bağımsız olarak bir araya gelen bilim adamları ve teknik uzmanlar AB'nin dünya çapında rekabet gücünü artırması için eğitimde işbirliğinin ve bilim adamları, teknik uzmanlar, öğrenci ve öğretmenlerin serbest dolaşımının önemini vurgulamışlardır⁸.

Aynı yıl gerçekleştirilen Lahey Konferansında da üye ülke eğitimlerinin karşılaştırılması, görüş alışverişi ve Avrupa Eğitim ve Geliştirme Merkezi'nin kurulması fikri öne sürülmüştür⁹.

Ancak üye ülkeler bu süre zarfında belirtildiği üzere öncelikli olarak ülke ekonomilerini düzeltmek için gerekli tedbirleri almak ile meşgul olduklarından, eğitim alanında aktif olarak hareket edememişlerdir. Bu nedenle, 1958-1972 döneminde eğitim alanında yapılan çalışmalar, istenilen düzeye ulaşmamıştır.

1.1.2 1974-1992 yılları arasında eğitim politikası

Eğitim politikası konusunda alınan önemli kararlardan biri 1974 yılında alınan Avrupa Komisyonu kararıdır. Avrupa Komisyonu, bahsi geçen kararda, eğitimin ülkelerin kendilerinin karar vereceği milli bir sistem olduğunun altını çizerek, bütünleşme sürecinde eğitim sistemlerinin standartlaştırılmamasının daha uygun olacağını vurgulamıştır. Aynı karar ile eğitim programlarının koordinasyonu için, üye devletlerin temsilcilerinden oluşan bir komitenin kurulması konusunda görüş birliği sağlanmıştır.

1976 yılında ise Avrupa Konseyi, Topluluk Eğitim Programı'nı kabul etmiştir¹⁰. Bu eğitim programında:

- Müfredatların çalışma hayatına geçişini kolaylaştıracak şekilde hazırlanması,

⁸ Atabay, age., s:1

⁹ Gökhan Tuzcu, Avrupa Birliği'ne Giriş Süreci ve Eğitimde Vizyon 2023, Ankara, Türk Eğitim Derneği, 2006, s:44

¹⁰ Adil Karaman, Maastricht Sonrası AB ve Eğitim ve Gençlik Programları, Çimento İşveren Dergisi, s:17

- Sürekli eğitim ve mesleki rehberlik sisteminin teşvik edilmesi,
- Zorunlu eğitimlerini yeterli başarıya sahip olmadan tamamlayan gençler için eğitim fırsatları yaratılması,
- Sosyal veya ekonomik nedenlerden dolayı risk altında olan gençlere ilişkin önlemler alınması,
- Öğretmenlerin eğitimi gibi hususlara değinilmiş ve eğitim politikası hususunda üye ülkelerde bir yol haritası çizilmeye çalışılmıştır.

Ulusal politikalar belirlenirken, üye ülkelerin özellikle eğitim komisyonu raporunda önerilen sonuçlar ve önerileri dikkate almalarının önemi ifade edilmiş ve aynı zamanda ülkelerin tecrübelerini diğer ülkelerle paylaşmasının gerekliliğine yer verilmiştir¹¹.

Bu kararlar birlikte, AB, üye ülkelere eğitim konusunda tavsiyelerde bulunmaya ve üye ülkeleri yönlendirmeye başlamıştır. Eğitim konusunda belirli standartlar oluşturulması konusu önem kazanmıştır.

19 Haziran 1983 tarihli Stuttgart'da yayınlanan Solemn Deklarasyonu da, AB çatısı altında kurulan ortaklığın temellerini sağlamlaştırması adına önem taşıyan Avrupa bilinci ve vatandaşlığını geliştirmek amacıyla öğrenci ve öğretim görevlisi değişimi dahil olmak üzere yüksek öğrenim kurumları arasında daha sıkı bir işbirliği önermiştir¹². 25-26 Haziran 1984 tarihli Fontainebleau Deklarasyonu ise, hem kendi vatandaşları için hem de daha geniş dünyada Topluluk kimliğini teşvik etmenin önemini vurgulamıştır. Bu iki deklarasyon sonucu Avrupa vatandaşlığı kavramı oluşmaya başlamıştır¹³. Aynı zamanda Avrupa vatandaşlığı kavramının, eğitim olmadan yerleşmesinin ne kadar güç olduğu anlaşılmıştır. Bu iki deklarasyon, AB'nin eğitim konusunda yaptığı çalışmaların sadece ekonomik gelişme için değil toplumsal birlik oluşturmak adına da ne denli gerekli olduğunu göstermiştir.

¹¹ European Council, Resolution of the Council and of the Ministers of Education Meeting within The Council, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41976X1230&from=EN>, Erişim Tarihi:04.02.2017

¹² European Council, Solemn Declaration on European Union, Stuttgart 19 June 1983, http://aei.pitt.edu/1788/1/stuttgart_declaration_1983.pdf Erişim Tarihi: 04.02.2017

¹³ Commission of the European Communities, Green Paper on the European Dimension of Education, Brussel, 29 September 1993, s:17

1985 yılının mart ayında Avrupa Komisyonu bünyesinde oluşturulan Avrupa halkı için "Ad Hoc" komite raporunda ise eğitim alanına ilişkin olarak dil öğretimi, öğretmen ve öğrenci hareketliliği, akademik amaçlı diplomaların tanınması, üniversite işbirliği ve mesleki eğitim konularına katkı sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması gerekliliği ifade edilmiştir¹⁴. Bu zamana alınan kararlar genel itibariyle tavsiye niteliğinde olup, üye ülkelerin aktif politikalar izlemesini gerektirmemiştir.

Tek Avrupa Yasası'nın (1986) kabulü ile birlikte ise eğitim alanında üye ülkelerin ortak politikalar oluşturması zorunluluk haline gelmiştir. Roma Antlaşması'na eklenen 130. madde de bu gelişmeleri destekler niteliktedir. İlgili madde AB sanayisinin bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirme ve uluslararası rekabet gücünü artırma sürecine üniversitelerin katılımını, eğitim ve araştırma programlarının desteklenmesini öngörmüştür¹⁵. Bu bağlamda, eğitim için yapılan çalışmalar hız kazanmaya başlamıştır.

24 Mayıs 1988'de "Eğitimde Avrupa Boyutu" konulu Avrupa Konseyi toplantısında:

- Gençlerde Avrupa kimliğini güçlendirmek ve gençleri AB'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katılmaya hazırlamak,
- AB'ye somut ilerleme sağlamak,
- AB'ye üye devletler ile dünyadaki diğer ülkeler arasındaki işbirliğini güçlendirmek amaçlarıyla üye devlet ve AB düzeyinde tedbirler alınması gerektiği vurgulanmıştır. Toplantıda ayrıca, üye ülkeler, eğitim ile ilgili konuların Avrupa çapında ele alınması için harekete geçmeye yönlendirilmiştir¹⁶.

Aynı yıl, eğitim politikasının yazılı antlaşmalara geçmesini sağlayan bir tavsiye kararı dikkat çekmiştir. Avrupa'nın çeşitli üniversitelerinden 430 rektör

14 Commission of the European Communities, Report from the Ad Hoc Committee on a People's Europe, 1985,

<http://ec.europa.eu/dorie/fileDownload.do;jsessionid=jg62PJXBBhnmZGRLcpQX3zDz1vHwp9n0zyR63mC2qCyyK1BG51C!-572674064?docId=186651&cardId=186651>

Erişim Tarihi:06.02.2017

¹⁵ Atabay, age, s:2

¹⁶ Commission of the European Communities, Resolution of the Council and the Ministers of Education meeting within the Council on the European Dimension in Education of 24 May 1988, 1988,

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41988X0706\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41988X0706(01)&from=EN),

Erişim Tarihi:06.02.2017

Bologna’da toplanarak Magna Charta’yı imzalamışlardır. Burada kültüre, bilimsel ve teknolojik gelişmelere vurgu yapılmış ve iyi bir gelecek için eğitime önem verilmesinin gerekliliği belirtilmiştir¹⁷. Bu tavsiye kararının da etkisiyle eğitim, AB’nin çatısını oluşturan Maastricht Antlaşması’ndaki yerini almış ve eğitim konusunda yeni bir dönem başlamıştır.

1.2 Maastricht Antlaşması Sonrası Dönem

1.2.1 1992-2000 yılları arasında eğitim politikası

1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ortaklığın yapısında köklü değişikliklere yol açmıştır. Ekonomik açıdan kurulan ortaklığa sosyal ve siyasal boyut eklenmiştir. Örgütün adı Avrupa Birliği olarak değiştirilmiş ve örgüt üç sütunlu bir yapıya dönüştürülmüştür. Aynı antlaşma, AB’nin geleceğini yakından ilgilendiren bazı kavramlar da ortaya atmıştır. Maastricht Antlaşması ile “Tek Avrupa” kavramı yasallaşmış ve AB eğitim politikaları ile ilgili yasal temel oluşturulmuştur. Eğitim, AB’nin sorumluluk alanları arasında belirtilmiş ve Avrupa vatandaşlığı kavramı önemli gündem konuları arasında yer almaya başlamıştır¹⁸. Eğitim, bu zamana kadar toplantılar ve tavsiye kararları şeklinde politikalara konu olmuşken Maastricht Antlaşması’ndan itibaren AB’nin yazılı kaynakları arasında, AB’nin sorumlu olduğu alanlar arasına girmiştir. Maastricht Antlaşması’nın 126. maddesi:

“1-Topluluk öğretimin içeriği ile ve öğretim sisteminin örgütlenmesinin yanı sıra ve dil çeşitliliği de dahil olmak üzere, üye devletlerin sorumluluklarına tamamen riayet ederek ve gerektiğinde faaliyetlerini tamamlayıp destekleyecek şekilde, üye devletlerarası işbirliğini teşvik edip, nitelikli bir öğretimin gerçekleşmesine katkıda bulunur.

2-Topluluk faaliyetlerinin amaçları şu şekildedir:

*-özellikle üye devletlerin dillerinin öğretilmesi ve yaygınlaştırılması yolu ile öğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek,
-diplomaların ve öğretim sürelerinin akademik olarak tanınmasını teşvik etmek de dâhil olmak üzere, öğrencilerin ve*

¹⁷ Magna Charta Universitatum, Bologna,1988, <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/english>, Erişim Tarihi:15.03.2017

¹⁸ Mustafa Bayrakçı, Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Mevcut Uygulamalar, Milli Eğitim Dergisi, 2005, sayı:167

http://dhgm.meb.gov.tr/yayinlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/167/index3-bayrakci.htm, Erişim Tarihi: 03.03.2017

öğretim üyelerinin hareketliliğine olanak tanımak,
-öğretim birimleri arasında işbirliğini iyileştirmek,
-üye devletlerin öğretim sistemlerinin ortak sorunları üstüne bilgi ve deneyim değişimini geliştirmek,
-gençlerin değişimi ile sosyo-eğitim animatörlerinin değişimini desteklemek,
-uzaktan öğretimin gelişmesini teşvik etmek.

3-Topluluk ve üye devletler üçüncü ülkeler ile öğretim konusunda uluslararası uzmanlık örgütleri ile ve özellikle Avrupa Konseyi ile işbirliğini desteklerler.

4-Bu maddede yer verilen hedeflerin gerçekleşmesine katkıda bulunmak için konsey:

189b maddesinde ele alınan usul uyarınca ve Ekonomik Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesine danıştıktan sonra, üye devletlerin hukuki ve düzenleyici hükümlerinin her türlü uyumlaştırılması haricinde, teşvik edici faaliyetleri belirler;

-Komisyonun önerisi üstüne, nitelikli çoğunluk esası ile tavsiyeler yapar.

127. maddesi ise:

1-Topluluk, mesleki eğitimin içeriği ve örgütlenmesi konusunda üye devletlerin sorumluluklarına tamamen riayet ederek, üye devletlerin faaliyetlerini destekleyip, tamamlayacak şekilde bir mesleki eğitim politikası yürürlüğe koyar.

2-Topluluk faaliyetlerinin amaçları şu şekildedir:

-özellikle mesleki eğitim ve mesleki yeniden yönlendirme yolu ile sanayi değişimlerine uyumu kolaylaştırmak,

-istihdam piyasasına girişi ve yeniden girişi kolaylaştırmak amacı ile temel mesleki eğitimi ve sürekli mesleki eğitimi iyileştirmek,

-eğitim ya da mesleki eğitim birimleri ile işletmeler arasında eğitim konusunda işbirliğini canlandırmak,

-üye devletlerin eğitim sistemlerinin ortak sorunları üstüne bilgi ve deneyim değişimini geliştirmek.

3-Topluluk ve üye devletler üçüncü ülkeler ile ve mesleki eğitim konusunda uluslararası uzmanlık örgütleri ile işbirliğini desteklerler.

4-Konsey, 189c maddesinde ele alınan usul uyarınca ve Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danıştıktan sonra, üye devletlerin hukuki ve düzenleyici hükümlerinin her türlü uyumlaştırılması haricinde, bu maddede ele alınan hedeflerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için önlemler alır¹⁹ şeklindedir.

¹⁹ Treaty on European Union, Luxembourg, 1992, s:47-48
https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf
Erişim Tarihi: 31.02.2017

Görüldüğü gibi, Maastricht Antlaşması'nın 126. maddesinde üye ülkeler arasında ortak bir eğitim sistemi oluşturulmayacağı ancak ülkelerdeki eğitim sistemlerinin uyumlaştırılmasının önemi tekrar vurgulanmış; 127. maddesinde ise üye ülkeler arasında ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulması tavsiye edilmiştir. Böylece, AB, Roma Antlaşması'ndan beri dile getirdiği eğitim politikasını devam ettirmiş ve bunu yazılı olarak ifade etmiştir. O tarihten beri değişen önemli şeylerden biri ise eğitim politikasının oluşturulmasında AB'nin artık daha etkin rol oynadığı, eğitim konusunun AB'nin yetki alanına dâhil olduğu ve ülkelerin kendi sistemlerini belirlemede tavsiyeleri ile etkili olmaya başladığıdır. AB'nin yazılı kaynakları arasında yerini alan eğitim artık ülkelerin tek başına karar aldığı bir konu olmaktan çıkıp, AB'nin yönlendirmeleri, destekleri ve politikalarıyla şekillenecek, AB'nin geleceğini etkileyecek bir konu haline gelmiştir.

Aynı yıl düzenlenen Brüksel Zirvesi'nde işsizliğin artması, büyüme oranlarının düşmesi gibi nedenlerle “Beyaz Kitap” yeni strateji olarak kabul edilmiştir. Beyaz Kitap kapsamında; eğitimin, bireyin gelişimini ve vatandaşlık değerlerini destekleme konusundaki temel görevinin yanı sıra AB'nin büyümesini teşvik etmek, rekabet edebilirliğini güçlendirmek ve istihdam yaratmak gibi konularda önemli rollere sahip olduğu da vurgulanmıştır²⁰. Ayrıca, mesleki eğitime ağırlık verilmesi, işgücü piyasalarının etkinliğinin artırılması, işsizliği önleyici önlemler alınması hususları da bu stratejinin içinde yer almıştır²¹. İşyerinde çıraklık ve hizmet içi eğitim olanaklarının geliştirilmesi üzerinde durulmuştur. Üye devletler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi ve eğitim konusunda üye ülkelerin desteklenmesi, AB'de açık bir eğitim alanının oluşturulması, eğitime Avrupa boyutu katılması, bunun için de AB eğitim programları gibi konulara önem verilmesi gerekliliği belirtilmiştir²².

1992 yılından itibaren AB içerisinde eğitim ve öğretim alanında teknolojinin

²⁰ EU Commission, White Paper, 5 December 1993, s:110

http://aei.pitt.edu/1139/1/growth_wp_COM_93_700_Parts_A_B.pdf Erişim Tarihi: 04.03.2017

²¹ DTM 1999'dan Akt. Gökhan Tuzcu, Avrupa Birliği'ne Geçiş Sürecinde Türk Eğitiminin Planlanması, Milli Eğitim Dergisi, 2002, s:155-156.

²² EU Commission, White Paper, 5 December 1993, s:112

http://aei.pitt.edu/1139/1/growth_wp_COM_93_700_Parts_A_B.pdf Erişim tarihi:07.03.2017

kullanılmasına ilişkin yönlendirmelerde artmıştır²³. Bu doğrultuda AB, 1993 yılında da “Yeşil Kitabı” strateji olarak kabul etmiştir. Bu kitap ile üye devletlerde eğitim konusunda çalışmalar yapan birçok aktörün görüşleri dikkate alınmış ve bu doğrultuda AB eylem alanları belirlenmeye çalışılmıştır. AB, eğitimin iyileştirilmesine katkı sağlayacak genel amaçları belirlerken bunların karşılıklı bağımlılık, demokrasi, fırsat eşitliği ve karşılıklı saygı gibi değerlere dayanan Avrupa vatandaşlığına katkı yapmasını da hedeflemiştir. Hareketliliğin önündeki en büyük engellerden birinin yabancı dil olduğu ve bu konuda gerekli çalışmaların yapılması gerekliliği belirtilmiş, işgücünü teknolojiyle uyumlu hale getirmek ve tek pazar için gereken nitelikli ve hareketli işgücünün oluşturulmasında mesleki eğitimin önemi tekrarlanmıştır²⁴.

AB eğitim politikasının öncelikli amacı üye ülkeler arasında işbirliğini, dayanışmayı ve koordinasyonu sağlamak olmuştur. AB, üye ülkelerin ulusal eğitim sistemlerinin bütünleştirilmesini uygun görmemekle birlikte, uyumlaştırılmasını Avrupa için kaçınılmaz olarak ifade etmiştir²⁵. Ancak, yeni bir kimlik oluşturulurken ortak değerler yaratılması gerekir. Ortak dil, ortak eğitim, ortak tarih bireyleri bütünleştirici unsurlardır. AB'nin Avrupa'da yaşayan bireylerin ulus-devlet içerisindeki kimliğinin yanı sıra bağımsız bir Avrupa kimliği oluşturma düşüncesiyle hareket ettiği ve aldığı kararlarda bu konuya yer verdiği daha önceki sayfalarda belirtilmiştir. Bu durum AB'nin eğitime olan bakış açısını da değiştirmiştir. Ülkeler arası geçişkenliği artıracak, herhangi bir ülkede alınan eğitimin Avrupa'nın her yerinde geçerli olabilmesini sağlayacak yöntemler araştırılmış ve uygulanmaya çalışılmıştır. 1995 yılında oluşturulan Avrupalı Kimliği Şartı'nda da, ortak Avrupa değerleri ve mirasının öne çıkarılması bu amaca yöneliktir. Burada, AB ve üye devletler için Avrupalı kimliğini güçlendirecek ortak bir kültür ve eğitim

²³ Nazan Çelebi, Nazan Çiydem Şadioğlu, 1-Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi A.D 2-Sadi Şehit Onbaşı İlköğretim Okulu Müdürü İstanbul, Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türk Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi, s:192, www.iibdergisi.com Erişim Tarihi:07.03.2017

²⁴ EU Commission, Green Paper on the European Dimension of Education, Brussell, 29 September 1993, s:12

²⁵ Gökhan Tuzcu, Avrupa Birliğine Geçiş Sürecinde Türk Eğitiminin Planlanması. Milli Eğitim Dergisi, 2002, s:155-156.

politikasının yürütülmesinin gerekliliği vurgulanmıştır²⁶. Alınan bu kararlar, Avrupa'nın sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmesi için eğitim konusunun öncelikli alanlar arasında yer aldığını açık bir şekilde göstermektedir. Bu da AB'yi eğitim konusunda daha çok yatırım yapmaya, üye ülkeleri işbirliği konusunda daha sıkı çalışmaya yöneltmiştir.

1998 yılında AB'den bağımsız olarak Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere eğitim bakanları bir araya gelmiş ve Sorbonne Bildirisi'ni imzalamıştır. Bu bildiri eğitimde hareketliliği ve işbirliğini artıracak bir çerçeve geliştirilmesi ve mevcut engellerin kaldırılması hususunda çalışmalar yapılması gerekliliği ifade edilmiştir. Uluslararası karşılaştırılabilirlik ve denkliğin önemine değinilen bildiriye, edinilen bilgilerin geçerli kılınması ve derecelerin karşılıklı olarak tanınması için gerekli uygulamaların oluşturulması teşvik edilmiştir²⁷. Avrupa'da ortak bir yükseköğretim fikri taşıyan bildirinin önemi ise yukarıda belirtilen hususların yanı sıra Bologna Süreci'ni²⁸ başlatmasında yatmaktadır. Bologna Süreci resmi olarak 1999 yılında 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu bakanının Bologna Bildirisi'ni imzalaması ile başlamıştır. Bildiri, 2010 yılına kadar bir Avrupa üniversitesi oluşturmayı ve Avrupa'nın bir eğitim yeri olarak dünya çapında rekabet gücünü geliştirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca, iki aşamalı bir üniversite derecesi (Lisans / Yüksek Lisans) sistemi ve bir Avrupa Kredi Transfer Sistemi geliştirilerek, hareketliliğin ve Avrupa işbirliğinin geliştirilmesine öncelik verildiği belirtilmiştir²⁹. Bu iki bildiri eğitim sisteminde önemli gelişmelere yol açmış ve her şeyden önce uluslararasılaşmayı ve eğitimin geçerliliğini artırmıştır. Alınan eğitimlerin tanınırlığının sağlanması konusunda çalışmaları destekleyen Bologna Süreci aynı

²⁶ A Charter of European Identity, <http://www.eurit.it/Eurplace/diba/citta/cartaci.html>, Erişim Tarihi:06.03.2017

²⁷ Sorbonne Ortak Bildirgesi, Avrupa Yükseköğretim Sistemi'nin Uyumlu Hale Getirilmesi İçin Ortak Bildirge, Paris, Sorbonne 25 Mayıs 1998, <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/sorbonne-bildirgesi-1998->, Erişim Tarihi:06.03.2017

²⁸ Bildiriye 2001 yılında Prag'ta hayatboyu öğrenimin teşvik edilmesi, öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımının sağlanması, 2003'te Berlin'de Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirilmesi. Yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri ve öğrenim sürelerinin tanınması, kalite güvencesi amaçlarını eklemiştir.19-20 Mayıs 2005 tarihlerinde Norveç'in Bergen şehrinde dördüncüsü gerçekleşen Avrupa Eğitim Bakanları Konferansı ile katılımcı üye sayısını 45'e çıkartmıştır. Bu sürece Türkiye'de dahildir.

²⁹ Bologna Süreci Nedir?, <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/bologna-sureci-nedir;jsessionid=71286699FF9A4C0C872BA3605B223BA4> Erişim Tarihi: 08.03.2017

zamanda daha sonra mesleki eğitim anlamında da benzer bir sistem olan ECVET'e örnek teşkil etmesi bakımından önemlidir.

Bu çalışmalar devam ederken ekonomik büyüme, istihdam, işgücü verimliliği, eğitim, yatırım gibi konularda diğer ülkelerden geri kaldığı gerçeği Avrupa Birliği'ni yeni bir stratejisi oluşturmaya yöneltmiştir ve 2000 yılında Lizbon'da yeni bir strateji kabul edilmiştir.

1.2.2 2000'den günümüze eğitim politikası

2000 yılında kabul edilen Lizbon Stratejisi AB'nin geleceği hakkında önemli kararlar almasının yanı sıra eğitim politikaları açısından da önemli bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Avrupa Konseyi, Lizbon toplantısında AB için 2010 yılında *"...bilgiye-dayalı bir Avrupa'da istihdamı artırmak, ekonomiyi modernleştirmek ve sosyal uyumu güçlendirmek..."* gibi bir hedef belirlemiştir³⁰. Eğitimin; ekonominin ve sosyal politikaların ayrılmaz bir parçası olduğu düşüncesinin önemine değinmiştir. Ayrıca, bu strateji, eğitimin Avrupa'nın rekabet gücünü dünya çapında güçlendirmek için önemli bir araç olduğu ve toplumların kaynaşmasını sağlamaya yönelik etkisine vurgu yapmıştır.³¹ Gelişmek isteyen ülkelerin eğitimi öncelik olarak belirlemeleri ve politikalarını bu doğrultuda oluşturulmaları bir gereklilik haline gelmiştir.

Bu strateji belgesinde, Avrupa eğitim sisteminin bilgi toplumuna uygun hale getirilmesi, Avrupa ekonomisinin modernize edilmesi ve dünya pazarındaki diğer ülkelerle rekabet edebilirliğinin sağlanması gibi konular vurgulanmıştır. Bu strateji ile AB'nin, artık küreselleşme ve bilgi teknolojilerine uygun bir stratejik hedef belirlemesi bilgi altyapıları kurması, sosyal refah ve eğitim sistemlerini modernleştirmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Yeni yaklaşımın, yerel öğrenme merkezlerinin geliştirilmesi, özellikle bilgi teknolojilerinde yeni temel becerilerin geliştirilmesi ve şeffaflığın artırılması bileşenlerine sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda, hayatboyu öğrenme için gerekli çalışmaların yapılması AB'nin temel hedeflerinden biri haline gelmiştir³².

³⁰ Fontaine, P., AB nedir? Türkiye: Avrupa Birliği Bilgi ve İletişim Destek Programı, 2007, s:62

³¹ Lisbon European Council, 23-24 March 2000, Presidency Conclusions, Lisbon, 2000, http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm Erişim Tarihi: 15.03.2017

³² Lisbon European Council, 23-24 March 2000, Presidency Conclusions, Lisbon, 2000,

Lizbon Stratejisi Avrupa’da eğitim konusunda önemli kararlar almış ve o güne kadar uygulanan eğitim politikasına yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Teknolojik ilerlemelerin görmezden gelinemeyeceğinin ve kalifiye iş gücünün teknoloji bilgisi ile donatılması gerekliliğinin altını çizmiştir. 10 yıllık bir eğitim politikası çizen Lizbon Stratejisi, üye ülkeleri politikalarını uygulama bakımından serbest bırakmış olsa da benimsenen açık koordinasyon sistemi ile ülkelere tavsiyelerde bulunma, ortak hedefler oluşturma, iyi uygulama paylaşımları gibi konularda AB ile üye ülkelerin yakın bir işbirliği içinde olacağını ifade etmiştir.

2002 yılında Barselona’da toplanan Avrupa Konseyi, Lizbon’da alınan kararların önemine tekrarlamış ve eğitim- öğretim konusunda 2010 yılına kadar önemli çalışmalar yapılmasının arzulandığını belirtmiştir³³. Lizbon Stratejisi konusunda yapılan ara değerlendirmede yapılması planlanan reformlar konusunda ne derece ilerleme katıldığı gözden geçirilmiştir. Ekonomik büyüme, istihdam, verimlilik, üyeler arası işbirliği gibi konularda arzulanan seviyeye ulaşamaması sonucu Lizbon Stratejisi’nin yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir.

22-23 Mart 2005 tarihli Brüksel Avrupa Konseyi Başkanlık Bildirisi’nde, insan sermayesinin Avrupa’nın en önemli varlığı olduğunu vurgulanmış ve hayatboyu öğrenmenin Lizbon Stratejisi’nde yer alan hedeflere ulaşmada vazgeçilmez olduğu, üye devletlerin hayatboyu öğrenme konusunda çabalarını artırması gerekliliği belirtilmiştir. Yeni Lizbon Stratejisi’nde ekonomik büyüme ve istihdam edilebilirlik konularına yoğunlaşmış, üye ülkelerin ve AB’nin sorumlukları daha açık şekilde belirtilmiştir³⁴.

AB, aynı yıl İstihdam Politikası Kılavuzu’nu kabul ederek AB’nin ekonomik büyümesinin işgücünde daha yüksek becerilere sahip olmaya bağlı olduğunu ve bunun da eğitim düzeylerini iyileştirmeyle sağlanabileceğini vurgulamıştır. Bu nedenle, AB, üye ülkelerin yüksek kaliteli öğrenim standartları oluşturmalarını ve bu standartlara ulaşmasını, tüm seviyelerde eğitim fırsatlarını artırmasını, gençlerin esnek öğrenim yollarına girmesini ve eğitim sisteminin işgücü piyasasından kopmamasını

http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm Erişim Tarihi: 15.03.2017

³³ Nazan Çelebi, vd, age., s:199

³⁴ European Council Brussels 22 And 23 March 2005 Presidency Conclusions, Brussels, 2005, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/84335.pdf, Erişim Tarihi:03.06.2017

amaçlamıştır³⁵.

Lizbon Stratejisi ile birlikte oluşturulan bu kılavuz bir açıdan Lizbon Stratejisi hedeflerine ulaşmaya yardımcı olan bir yol haritası görevi de görmüştür. Bu doğrultuda çalışmalar sürdürülürken 12 Mayıs 2009 tarihinde AB Konseyi, 2020 yılına kadar uygulanacak eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği için yeni bir stratejik çerçeve kabul etmiştir. Stratejik çerçevenin ana hedefleri "*...tüm vatandaşların kişisel, sosyal ve mesleki olarak gelişmelerinin sağlanması; demokratik değerler, sosyal uyum, aktif vatandaşlık ve kültürlerarası diyalogu teşvik eden, sürdürülebilir ekonomik refah ve istihdam edilebilirlik konularını da kapsayacak şekilde üye devletlerdeki eğitim ve öğretim sistemlerini desteklemektir...*" şeklinde ifade edilmiştir.

Çerçeve;

- Hayatboyu öğrenme ve hareketlilik konularında aktif çalışmaların artırılması;
- Eğitim ve öğretimin kalitesinin ve verimliliğinin artırılması;
- Eşitliğin, sosyal uyum ve aktif vatandaşlığın teşvik edilmesi;
- Girişimcilik de dahil olmak üzere yaratıcılık ve yeniliğin geliştirilmesi olmak üzere dört ana öncelik üzerine kurulmuştur.³⁶

Bu gelişmeleri takip eden bir diğer önemli gelişme ise 2010 yılında açıklanan AB-2020 Stratejisi olmuştur. AB-2020 Stratejisi'nin çıkış noktası, küreselleşme, iklim değişikliği gibi global çaptaki gelişmeler ile Avrupa'da nüfusun yaşlanması ile doğrudan bağlantılı olan AB ekonomisinin yaşadığı yapısal problemlerin devam etmesidir³⁷.

Avrupa, 2020 Stratejisi ile yaşanan ekonomik ve mali kriz sonrasında Avrupa'yı eskisinden daha güçlü duruma getirmeyi amaçlamıştır. Bunun için 4 stratejik hedef belirlenmiştir. Bu hedefler:

³⁵ Vorkink, A.Aktaran Mustafa Sağlam, Fatma Özudoğru, Funda Çıray, Avrupa Birliği Eğitim Politikaları Ve Türk Eğitim Sistemi'ne Etkileri Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Yıl: 2011. Sayı: 9. Cilt: 1, 2011, s:96

³⁶ The Council of the European Union, Council Conclusions on a Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training, Brussel, 2009, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf Erişim Tarihi:03.06.2017

³⁷ EU Commission, EU-2020, Brussel, 3.3.2010, s:5, <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%200007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> Erişim Tarihi: 07.06.2017

- Hayatboyu öğrenme ve hareketliliğin, değişime ve daha geniş dünyaya duyarlı eğitim ve mesleki eğitim sistemleriyle gerçeğe dönüşmesi,
- Okuryazarlık ve aritmetik gibi temel becerilerin düzeyinin yükseltilmesi, matematik, bilim ve teknolojiyi daha çekici hale getirme ve dilsel becerileri güçlendirme yoluyla eğitim ve öğretimin kalitesi ve etkinliğinin artırılması,
- Bütün vatandaşların, kişisel, sosyal veya ekonomik koşullarından bağımsız olarak, eşitlik, sosyal uyum ve aktif vatandaşlık kavramları doğrultusunda mesleğe özel becerilerini geliştirmeye hayatboyu devam edebilmesi,
- Girişimcilik de dahil olmak üzere yaratıcılık ve yenilikçilik, eğitim ve öğretimin her seviyesinde teşvik edilmesi şeklinde belirtilmiştir.

Bu hedeflere ulaşmak için AB-2020 Stratejisi temelleri üzerine kurulan Eğitim ve Öğretim-2020 hazırlanmıştır³⁸. Bu hedefler AB'nin gelecekte sağlam temeller üzerinde devam etmesini sağlama amacını taşımaktadır. Teknoloji çağında eğitimin artık bir zorunluluk haline gelmesi beşeri sermayeye yapılan yatırımın önemini artırmıştır. Bu sebeple, dünya ekonomisinin öncü ekonomilerinde olduğu gibi AB'de de eğitimin önemi eskiye oranla nicel ve nitel olarak artmış olup, yapılan uzun süreli politikalar ile de bu artışın devam edeceği görülmektedir.

AB, 2000 yılından itibaren eğitim konusu üzerinde hem AB bazında hem de üye ülkeler ile işbirliği içerisinde önemli çalışmalar yürütmeye, kayda değer politikalar oluşturmaya başlamıştır. Ekonomik ve sosyal açıdan başarı sağlamak isteyen AB, bu alana yapılan yatırımları artırmakta ve birçok toplantı gündemine eğitim konusunu eklemektedir. Bilgi ve teknoloji çağında yapılan en doğru yatırımlardan biri eğitime yapılan yatırımdır. Bilgi, beceri ve yetkinlik sahibi bireyler kalkınmanın anahtarıdır. Kendini sürekli yenilemeyen ve becerilerini geliştiremeyen bireylerden oluşan toplumlar küreselleşmeye ayak uyduramamakta ve nihayetinde gerilemektedir. Bunun bilincinde olan AB'de üye ülkeleri ve aday ülkeleri bu konuda çalışmalar yapmaya yönlendirmekte ve AB'nin kendi içinde sağlam temellere oturtulmasını sağlamak için eğitimin kalitesinin güçlendirilmesini arzulamakta ve

³⁸ EU Commission, ET-2020, Brussel, 2010, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=EN>, Erişim Tarihi:07.06.2017

eğitim sistemlerini yakınlaştırmaya çalışmaktadır.

Eğitim konusunu öncelikli politika alanlarından biri haline getiren AB’de mesleki eğitim ise ayrı bir öneme sahiptir. Eğitime yapılan yatırımlar ve politikalar son dönemde artış göstermekle birlikte mesleki eğitim çalışmaları 1957 yılından beri devam etmektedir. Ekonomik işbirliği temelinde ve işçilerin serbest dolaşımını da kapsayan Tek Pazar nceliği üzerine kurulan AB için ortak ve kaliteli bir mesleki eğitim kurulduğundan beri vazgeçilmez bir önceliktir. Bu nedenle, AB mesleki eğitim konusunda önemli yatırımlar yapmakta ve ye ülkeleri de bu konu üzerinde çalışmalar yapmaya yöneltmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKASI

2.1 Mesleki Eğitimin Tanımı

Mesleki ve teknik eğitim; kişilere, yetenekleri doğrultusunda belirli bir mesleği öğretmek için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma süreci olarak tanımlanabilir³⁹. Diğer bir ifadeyle, kişilerin belirli bir meslek hayatında üretici sıfatı ile yer alabilmesi için gereken niteliklere sahip olması için alması gereken eğitimidir⁴⁰.

Alkan ve diğerlerine göre ise mesleki ve teknik eğitim, “*bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme süreci*”⁴¹ olarak tanımlanmıştır.

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak mesleki ve teknik eğitimin temel amacının bireyin işe girebilmesini sağlamak ve bu işte yükselebilmesi için gerekli olan davranışları kazandırmak olduğunu söylemek mümkündür⁴².

Mesleki eğitim; işgücünün niteliğini artırması, kişiye piyasanın ihtiyaç duyduğu vasıfları kazandırarak istihdam edilmelerini sağlaması bakımından eğitim alanı içerisinde özel bir öneme sahiptir⁴³. Toplumun gelişmesinde başat rol sahibi olan sanayinin gelişmesi, nitelikli eleman yetiştirilmesine, bu da ancak bireylere iyi bir mesleki eğitim verilmesine bağlıdır. Gelişen ve değişen dünyanın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için bireylerin sahip oldukları niteliklerin farkına varması sağlanmalı ve iyi bir mesleki eğitim politikası ile bu nitelikler desteklenmelidir.

³⁹ Nuran Senar, Zehra Kaya, TESK, (2006). Ülke Örnekleri ile AB’de Mesleki Eğitim ve AB Mali Kaynakları Rehberi, Ankara: TŞOF Matbaacılık, 1. Baskı, s. 28.

⁴⁰ Ahmet Ünsür, Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme, Sakarya Üniversitesi Yayınları, No:30, Sakarya, 1998, S:7

⁴¹ Cevat Alkan, Hıfzı Doğan, İlhan Sezgin, Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, 3.Baskı, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, 1996, s:3

⁴² S. İlhan Sezgin, Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirmek, Adalet Matbaacılık Ticaret Limitet Şirketi, 3.Baskı, Ankara, 1994, s:1

⁴³ Süleyman Özdemir, “İstihdam Edilebilirliğin Geliştirilmesinde Mesleki Eğitimin Rolü,” <http://www.ismek.ibb.gov.tr/ism/haberler.asp?HaberReg=2365>, Erişim Tarihi:03.02.2017

Ülkeler, büyümenin kilit noktalarından biri olan mesleki eğitim sistemlerinin kalitesini artırmak ve sektörün ihtiyaçlarına cevap verecek yeteneklere sahip bireyler yetiştirilmesi konusunda uzun yıllardır çalışmalar yapmaktadır. Ülkeler arasındaki sınırların eskiye oranla önemini yitirmesiyle birlikte ise bu çalışmalar daha çok önem kazanmıştır. Ülkeler arasında hareketliliği artıracak çalışmalar yapılmaya ve alınan mesleğe dair eğitimlerin nerede ve ne zaman alındığına bakılmaksızın geçerli kılınması için politikalar oluşturulmaya başlanmıştır.

Önemi sebebiyle, bu tez de AB'nin kurulmasından bugüne kadar geçen sürede oluşturduğu mesleki eğitim politikaları ve bunun aday ülke olan Türkiye'deki mesleki eğitim sistemine yansımaları incelenmiştir.

2.2 Avrupa Birliği'nde Mesleki Eğitimin Gelişimi

Sevinç Atabay'ın da belirttiği gibi “Üye ülkeler arasında ortak bir eğitim modeli kullanılmamasına ve bunun teşvik edilmemesine rağmen, AB, eğitim politikalarında, ortak bir mesleki eğitim politikası, mesleki eğitimin yaygınlaştırılması, zorunlu eğitimin sürelerinin artırılması ve zorunlu eğitim aşamasında en az iki dil öğretilmesi gibi birkaç şart dile getirmektedir⁴⁴”.

Roma Antlaşması'nın 128. maddesi de Avrupa'nın bütünleşmenin başından beri mesleki eğitime verdiği önemi yansıtır niteliktedir. Bu madde “Avrupa Komisyonu'nun önerisi üzerine, Ekonomik ve Sosyal Konsey'e danıştıktan sonra Avrupa Konseyi'nin, ulusal ekonomilerin ve Ortak Pazar'ın gelişimine uyum sağlayacak biçimde bir mesleki eğitim politikası geliştirilmesi yönünde genel prensipleri belirlemesini öngörmüştür.” ifadesiyle mesleki eğitimi geliştirmek için örgüte ödev yüklendiğini gösterir⁴⁵. Bunun en önemli sebebi tek pazar oluşturulması sürecinde ve sonrasında nitelikli iş gücüne duyulan ihtiyaç ve bu ihtiyacın giderilmesi zorunluluğudur.

1963 yılına gelindiğinde Avrupa Konseyi, Roma Antlaşma'nın 128. Maddesi uyarınca hem ulusal ekonomiler hem de ortak pazarın ahenkli gelişmesine katkıda bulunabilecek ortak bir mesleki eğitim politikası için genel ilkelerin belirlenmesi ile

⁴⁴ Atabay, age., s:131-132

⁴⁵ Treaty of Rome, 25 March 1957, s:45

http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf,

Erişim Tarihi: 10.06.2017

ilgili ilk kararı almıştır. Bu kararda bulunan ilkeler hem üye devletlere hem Topluluğa sorumluluk yüklemiş aynı zamanda da üye devlet ile Topluluğun uyum içinde çalışması gerekliliğinin altını çizmiştir. Bu ilkeler ile;

- Ortak mesleki eğitim politikasının tanımı ve temel hedefleri,
- Ülkeler ve komisyonun görevleri,
- Ülkeler arası bilgi paylaşımı,
- Mesleki eğitim ile ilgili gelişmelerin takibinin yapılması,
- Öğretmen ve eğitimcilerin eğitimleri,
- Çeşitli meslekler için temel niteliklerin standartlaştırılması,
- Mesleki eğitimin tamamlandığını doğrulayan belgelerin ve diğer belgelerin

karşılıklı tanınması konusunda çalışmalar yapılması gibi önemli hususlara açıklamalar getirilmiştir.

Ortak bir mesleki eğitim politikasının, her bir üye devletin kararda yer alan genel ilkelere ve bunları uygulamak için alınan önlemlere uygun olarak yürürlüğe konmasını gerektiren tutarlı ve aşamalı bir ortak eylem anlamına geldiği ifade edilmiştir⁴⁶.

Bu doğrultuda, AB, 1975 yılında mesleki eğitim konusunda çalışmalar yapmak üzere CEDEFOP'un kurulmasına öncülük etmiştir. CEDEFOP, Avrupa işbirliğini güçlendirmek ve Avrupa mesleki eğitim ve öğretim politikasının temelini oluşturacak kanıtları sunmak için çalışmalar yapan, bilgilerin, dokümanların yer aldığı ve çalışmalarına hala devam eden bir eğitim merkezi olarak hayata geçirilmiştir. Bu eğitim merkezi, hedeflerini gerçekleştirebilmek için politika yapıcıları, sosyal ortakları, araştırmacıları, sendikaları, üye devlet hükümetlerini, Avrupa Komisyonu'nu bir araya getirerek yakından bir çalışma sistematiği belirlemiştir⁴⁷. Bu sayede birçok karar alıcı kurumdan görüş alınmış ve öncelikli olarak mesleki eğitim sistemlerinin uyumlaştırılması ve akabinde ortak bir mesleki eğitim oluşturulması için gerekli çalışmaların yürütülebilmesi sağlanmıştır.

⁴⁶ Council Decision of 2 April 1963 Laying Down General Principles for Implementing a Common Vocational Training Policy, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31963D0266&from=EN>, Erişim Tarihi:19.06.2017

⁴⁷ CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/about-cedefop/what-we-do>, Erişim Tarihi:19.06.2017

CEDEFOP'un kurulmasından sonra, Maastricht Antlaşması'nın 127. maddesinde de üye ülkeler arasında ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulmasının tavsiye edilmesi mesleki eğitimin AB için kurulduğundan beri değişmeyen ve zaman içerisinde artan önemini ifade etmektedir.

2000 yılında kabul edilen Lizbon Stratejisi'nin eğitim konusunda önemli hususlar içermesinin yanında, özellikle entegrasyonu, bütünlüğü, hareketliliği, istihdam edilebilirliği ve rekabet gücünü artırmak açısından yüksek kaliteli mesleki eğitim ve öğretimin bu stratejinin ayrılmaz bir parçasını olduğunu belirtmesi de eğitim içinde mesleki eğitimin önemini anlatır niteliktedir. Böyle bir mesleki eğitim sistemine ulaşılabilmesi için de mesleki eğitim ve öğretimle ilgili öncelikler belirlenmiştir. Bu öncelikler:

- Mesleki eğitim ve öğretimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesi ve uluslararası bağlamda bir eğitim alanı oluşturulması,
- Avrupa CV, sertifika ve diploma takviyeleri, ortak Avrupa referans dilleri ve Europass gibi ortak bilgi araçlarının uygulanması yoluyla mesleki eğitim ve öğretimde şeffaflığın artırılması,
- Mesleki eğitim için bir kredi aktarım sistemi oluşturulması,
- Mesleki eğitim ve öğretimde kalite için ortak kriterler ve ilkelerin yanı sıra, model ve yöntem alışverişine odaklanan kalite güvencesi konusunda işbirliğinin teşvik edilmesi,
- Her türlü mesleki eğitim ve öğretimde, öğretmenlerin ve eğitimcilerin öğrenme ihtiyaçlarına dikkat edilmesi olarak ifade edilmiştir⁴⁸.

Lizbon Stratejisi'ne kadar geçen sürede mesleki eğitim ile ilgili çalışmalar yapılmış olmakla birlikte, bilgi ve teknoloji çağının yarattığı sonuçlar mesleki eğitim konusunda daha kapsamlı bir işbirliği süreci oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Bu işbirliğinin temelleri de Kasım 2002'de Kopenhag Bildirisi'nde atılmıştır. 2002 yılında Kopenhag'da mesleki eğitimden sorumlu bakanlar, aday ülkeler, EEA-EFTA ülkeleri Avrupa Komisyonu ve sosyal ortaklar toplanmış ve Bologna Süreci'ne paralel bir şekilde mesleki eğitimin öncelikleri hususunda anlaşmışlardır.

⁴⁸ Lisbon European Council, 23 and 24 March 2000, Presidency Conclusions, Lisbon, 2000, http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm Erişim Tarihi: 15.03.2017

Kopenhag Bildirisi ile tek pazar kurallarının geçerli olduğu ülkelerde hareketliliği ve hayatboyu öğrenmeyi geliştirmek hedeflenmiştir. Kopenhag sürecinin temel amacı mesleki ve teknik eğitimin kalitesini geliştirmek, bu doğrultuda mesleki eğitime olan talebi artırmak ve mesleki eğitim öğrencilerinin sektörler ve ülkeler arası hareketliliğini teşvik ederek istihdam sağlamak olarak belirtilmiştir. O tarihten bu yana Avrupa ülkeleri Kopenhag Süreci doğrultusunda ortak bir mesleki eğitim ve öğretim öncelikleri üzerine çalışmakta ve aralıklarla yapılan çalışmalar gözden geçirilmektedir⁴⁹.

Süreç kapsamında kaydedilen ilerlemeler ilk kez 12 Aralık 2004 tarihinde 32 Avrupa ülkesinin eğitimden sorumlu bakanları, Avrupa sosyal ortakları ve Avrupa Komisyonunun bir araya geldiği Maastricht'te değerlendirilmiştir.

Avrupa'nın rekabetçi ekonomi haline gelmesi için mesleki eğitim ve öğretim sistemlerini modernize etmek ve tüm Avrupalılara gelişmekte olan bilgi temelli topluma tam olarak entegre olmaları için gereken nitelik ve yeterlikleri sunarak daha fazla ve daha iyi işlere katkıda bulunmalarını sağlamak önceliklerine vurgu yapan Maastricht Bildirisi, Kopenhag Bildirisi'nin bir sonraki safhası olarak kabul edilebilir⁵⁰. Bildiri, aynı zamanda ulusal önceliklere de yer vermiştir. Bu ulusal öncelikler arasında ise;

- Farkındalığın artırılması,
- Mesleki eğitim ve öğretim konusunda kamu ile özel sektör işbirliğinin teşvik edilmesi,
- İş piyasasındaki mesleki eğitim ve öğretim beceri ihtiyaçlarının önceden belirlenmesi,
- İlerlemeyi devam ettirmek için açık öğrenme kaynaklarının geliştirilmesi,
- Mesleki eğitim planlamasının güçlendirilmesi, öğretmen ve eğitimcilerin yetkinliklerinin geliştirilmesinin desteklemesi gibi hususlar yer almıştır.

⁴⁹ The Copenhagen Declaration, Copenhagen, 2002, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational_policy/doc/copenhagen-declaration_en.pdf Erişim Tarihi: 17.03.2017

⁵⁰ The Maastricht Communiqué, Maastricht, 2004, http://www.tvet.ro/Anexe/2.Anexe/Maastricht_en.pdf Erişim Tarihi:17.03.2017

Avrupa düzeyindeki önceliklere ise EQF ve ECVET eklenmiştir⁵¹. Bu araçlar mesleki eğitimde yeterliliklerin tanınması, transfer edilmesi ve şeffaflığın sağlanmasında büyük role sahiptir. Bu bildiri sonrasında bu araçlara ilişkin çalışmalar hızlandırılmıştır.

Kopenhag Süreci'nin gözden geçirilmesi Maastricht'ten sonra Aralık 2006 yılında Helsinki Bildirisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda Kopenhag ve Maastricht Bildirileri'ndeki önceliklerinin geçerli olduğu ifade edilmiş olmakla birlikte, sürecin daha da güçlendirilmesi hususuna değinilmiştir:

- Mesleki eğitim ve öğretimin çekiciliğinin artırılması,
- Ortak Avrupa araçlarının geliştirilmesi, test edilmesi ve uygulanması;
- Anlaşmaya varılan araçların 2010 yılına kadar kullanılmaya başlanması,
- Tüm paydaşların aktif katılımının sağlanması yoluyla uygulama aşamasına geçilmesi hedeflerine yönelmesi gerektiği değinilen hususlar arasındadır⁵².

Helsinki Bildirisi'nden iki yıl sonra 12 Kasım 2008 tarihinde ilgili kurum/kuruluşlar Kopenhag süreci ile ilgili gelişmeleri değerlendirmek üzere Bordeaux'te bir araya gelmişlerdir.

Burada, üye ülkelerin 2000 yılında Lizbon'da belirlenen ve 2002 yılında mesleki eğitim alanında ortaya konan önceliklerin hayata geçirilmesi konusunda aktif çalışmalar ortaya koydukları, tüm ülkelerin Avrupa araçlarının uygulanmasıyla bağlantılı olarak mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin modernizasyon sürecine kendilerini adanmış oldukları, iyi uygulamaları paylaşmak ve pilot projeler yürütmek ve konsolide bir süreç oluşturmak için sinerji ve ağlar kurdukları belirtilmiştir.

Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu mevcut zorluklar altında, 2002 yılından bu yana belirlenen öncelikler ve ilkelerin halen geçerli olduğu ancak yenilenmiş bir ivme kazanması gerektiği ifade edilmiş ve Bordeaux Bildirisi'nde dört yeni önceliğe yer verilmiştir. Bunlar:

- Ulusal ve Avrupa düzeyinde mesleki eğitim ve öğretim işbirliğinin geliştirilmesi için plan ve araçların hayata geçirilmesi,

⁵¹ The Copenhagen Process, <http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-policy/copenhagen-process.aspx>, Erişim Tarihi:19.06.2017

⁵² The Helsinki Communiqué, Helsinki, 5 December 2006, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/helsinki_fr.pdf Erişim Tarihi:19.06.2017

- Mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin kalitesinin ve çekiciliğinin artırılması,
- Mesleki eğitim ve öğretim ile işgücü piyasası arasındaki bağlantıların iyileştirilmesi,
- Avrupa işbirliği düzenlemelerinin güçlendirilmesi⁵³ şeklindedir.

Sürece ilişkin son toplantı 2010 yılında Brugge'de gerçekleştirilmiştir. Yapılan toplantıda sürecin değerlendirilmesi yapılmış ve mesleki eğitimin geleceği için yeni hedefler belirlenmiştir. 2020 yılında mesleki eğitim ve öğretimin küresel bir vizyona sahip olması için 2011-2020 dönemine ilişkin 11 stratejik hedef, 2011-2014 yılları için ulusal seviyede 22 kısa vadeli çıktılar ve Kopenhag Süreci doğrultusunda genel ilkeler oluşturulması benimsenmiştir. Bildiri ile mesleki eğitimin kalitesini artırmak, mesleki eğitimin uluslararasılaşmasını sağlamak, bilgi teknolojileri ile yenilikçilik, yaratıcılık ve girişimciliği geliştirilmek, sürece daha fazla mesleki eğitim paydaşının katılımını sağlamak, şeffaflık, tanınma, kalite güvencesi ve hareketlilik alanlarında Avrupa ve ulusal araçların iyi yönetişiminin üzerine çalışmalar yapmak gibi bir çok önemli husus hedefler arasına konulmuştur⁵⁴.

Brugge Bildirisi'ni, AB üye devletleri, aday ülkeler, EEA ülkelerinin mesleki eğitim ve öğretimden sorumlu bakanlarının toplanması sonucu ortaya çıkan Riga Bildirisi izlemiştir. Riga Bildirisi ile 2010 yılında gerçekleştirilen Brugge Bildirisi ile ortaya konan kısa vadeli çıktılar revize edilerek 2015-2020 yılları arasında mesleki eğitim ve öğretim için orta vadeli kararlar alınması hedeflenmiştir. Ayrıca, mesleki eğitim ve öğretimin rolü; büyüme ve iş planı ile birlikte eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği için stratejik çerçeve bağlamında sunulmuştur. Bu doğrultuda çalışmalar yapılmakta ve politikalar oluşturulmaktadır. Riga Bildirisi kapsamında, üye ülkelerde alınan kararlar ile ilgili uygulamaların yapıldığı toplantılar gerçekleştirilmeye devam etmektedir.

⁵³ The Bordeaux Communiqué, Bordeaux, 2008, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/bordeaux_en.pdf Erişim Tarihi: 20.06.2017

⁵⁴ The Bruges Communiqué, Bruges, 2010, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_en.pdf Erişim Tarihi: 20.06.2017

Roma Antlaşması'ndan günümüze kadar olan süreçte belirlenen politikalarda en çok dikkat çeken husus, mesleki eğitim ve öğretimin ekonomik, sosyal ve istihdam politikalarının kesişim noktasında olduğu, bu yüzden kalitesinin iyileştirilmesi gerektiğidir. Kalitenin artırılmasında ise sosyal uyum, eşitlik ve aktif vatandaşlık hedeflerinin dikkate alınması, rekabetçiliğin ve yeniliğin teşvik edilmesi, hayatboyu öğrenme ve hareketlilik kavramının gerçeğe dönüştürülmesi gibi konulara öncelik verilmiştir.

AB, son 15 yıldır eğitim ve mesleki eğitim konusunda önemli çalışmalar yürütmekte ve bu konulara ciddi yatırımlar yapmaktadır. Ancak, süreç genel olarak değerlendirildiğinde amaçlara henüz tam olarak ulaşamadığı görülmektedir. Bunun bir sebebi ise dünyanın sürekli değişmesi ve değişen dünyaya ayak uydurmakta yaşanan sıkıntıdır. Yenilikleri yakalayamayan bu yönde politikalar oluşturamayan ülkeler sistemden kopmakta ve gerilemektedir. 20. yy'de eğitimde oluşturulan politikalar ülkelerin ekonomik ve sosyal refahını doğrudan etkileyen konular arasındaki yerini almıştır. Bu yüzden, AB bu konu üzerindeki çalışmalarını hızla devam ettirmekte ve üye ülkeleri de bu yönde ilerlemeye davet etmektedir.

2.3 Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programları

AB, bir yandan, üye ülkelerin eğitim sistemlerinin uyumlaştırılması çalışmalarını devam ettirirken bir yandan da kendi bünyesinde eğitim programları ile üye ülkeler arasındaki işbirliğini geliştirmeye çalışmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren AB politikalarının önemli bir bölümünü kapsamakta olan programlar hem aday ülkelerin hem de vatandaşlarının AB'nin politikaları ve işleyiş esaslarını yakından tanımasına aracılık etmektedir. Programlar bu yönüyle aynı zamanda katılım öncesi stratejinin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır⁵⁵.

Hareketliliğin artması, öğrenci ve eğiticinin kalitesinin artması, iyi uygulamaların değişimi gibi amaçlar doğrultusunda AB hibe desteği ile yürütülen birçok program bulunmaktadır. Tezin konusu gereği burada yalnızca mesleki eğitimin gelişimine katkı sağlamak amacıyla yürütülen programlara ilişkin bilgi verilmiştir.

⁵⁵ Atabay, age., s:7

2.3.1 Comett Programı

1987 yılında yürürlüğe giren Comett Programı'nın amacı yenilikçilik, yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve uygulanması konularında üniversiteler ve işletmeler arasındaki işbirliğine Avrupa boyutu sağlamak olarak belirtilmiştir. Eğitim programlarının ve tecrübelerin paylaşımını artırmak, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde var olan eğitim olanaklarını iyileştirmek ve böylece AB'nin dengeli ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak, kadın erkek eşitliği, teknolojik ve toplumsal değişimlere cevap verebilecek eğitim seviyeleri geliştirmek programın diğer hedefleridir⁵⁶.

Programın başarısı, 16 Aralık 1988 tarihi itibarıyla ikinci aşamasının hayata geçirilmesine olanak tanımıştır. 1990-1994 yılları arasında uygulanan Comett II Programı, özellikle ileri teknoloji, yüksek nitelikli insan kaynaklarının geliştirilmesi ve Avrupa sanayisinin rekabetçiliği konularında eğitim sağlamayı amaçlamıştır. Comett II Programı, desteklediği eğitim projeleri aracılığıyla, AB tarafından geliştirilen teknolojik araçlar, yöntemler ve sonuçların kullanılmasına katkı sağlamayı hedeflemiştir. Bu program ile yeniliklerin ve teknoloji transferinin yanı sıra dengeli ekonomik ve sosyal etkinliklerin kolaylaşması da beklenmiştir⁵⁷.

Comett Programı kapsamındaki faaliyetler daha sonra, Leonardo da Vinci Programı'na dâhil edilmiştir⁵⁸.

2.3.2 Petra Programı

1970'lerin ortalarından beri gençlerin işsizlik oranında meydana gelen artış, AB üyesi devletleri endişelendirmiştir. Sorunun çözülmesi için yapılan projelerin de sorunu çözmemesi sonucu Avrupa Komisyonu gençlerin daha kapsamlı eğitim almalarını sağlayacak bir program önermiştir⁵⁹. Petra olarak adlandırılan bu program gençlerin mesleki eğitimine katkı sağlamayı ve onları iş hayatına hazırlanmayı

⁵⁶ European Council, Comett I, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11015a&from=EN>
Erişim Tarihi:06.06.2017

⁵⁷ European Council, Comet II, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31989D0027&from=EN>
Erişim Tarihi:06.06.2017

⁵⁸ European Commission, The History of European Cooperation in Education and Training, Belgium, European Communities, 2006, s:112

⁵⁹ Age., s:121

amaçlamıştır. 1988-1992 yılları arasında uygulanan Petra I Programı, tam zamanlı zorunlu eğitimin dışında mesleki eğitim imkânına sahip olmak isteyen tüm gençlere bu olanağı sağlamak için üye devletlerin iç politikalarını AB'nin önlemleri ile desteklemeyi hedeflemiştir. Program, mevcut mesleki eğitimin iyileştirilmesini ve çeşitlendirilmesini teşvik etmek, bu tür eğitimin ekonomik, teknolojik ve sosyal değişime daha fazla adapte olmasını sağlamak ve mesleki niteliklere AB boyutu kazandırmak için üye ülkeleri ve AB'yi bazı önlemler almaya davet etmiştir⁶⁰.

Mesleki eğitimin ve temel eğitimin statüsünü yükseltmek ve üye devletler ve ulus üstü örgütlerin eğitim kurumları arasındaki deneyim alışverişini teşvik etmek düşüncesi ile Petra Programı 31 Aralık 1994'e kadar uzatılmıştır. Petra II Programı olarak adlandırılan bu yeni dönem, 1 Ocak 1992 tarihinden itibaren üç yıllık bir süre için kabul edilmiştir⁶¹. Aynı amaçlara hizmet eden program ile 40.000 genç işletmelere yerleştirilmiştir. Toplamda ise 100.000 genç ve 20.000 öğretmen, gençlik girişim projeleri de dahil olmak üzere ulus ötesi işbirliği faaliyetleri için yardım almıştır. Ayrıca, program kapsamında AB üyesi ülkelerde 27 eğitim merkezi ve kariyer rehberliği kurulmuştur⁶².

2.3.3 Lingua Programı

Dil konusu çözülmeyen AB içerisinde hareketlilik planlarını ve karşılıklı anlayışı teşvik etmenin gerçekçi olmayacağı düşüncesiyle harekete geçen AB, 1 Ocak 1990 tarihinde Lingua Programı'nı ortaya koymuştur. 5 yıl süreyle uygulanan programın amaçları:

- Tüm vatandaşların, yabancı dil bilgisine sahip olmaya teşvik etmek,
- AB'de yabancı dil öğretmek ve özellikle en az kullanılan ve en az öğretilen yabancı dilleri teşvik etmek,

⁶⁰ European Council, Petra I, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11012a&from=EN>
Erişim Tarihi: 05.06.2017

⁶¹ European Council, Petra II, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11012b&from=EN>
Erişim Tarihi:06.05.2017

⁶² Bousquet, Antoine, Éducation et formation dans l'UE: un espace de coopération, aktara European Commission, The History of European Cooperation in Education and Training, Belgium, European Communities, 2006, s:121

- Üniversite öğrencilerini yabancı dil çalışmaları ile kendi ana disiplinlerinin, diplomalarının veya diğer yeterliliklerin tanınmış bir parçası olarak birleştirmelerine olanak tanıyan fırsatların sağlanmasını teşvik etmek,

- Yabancı dil eğiticileri ve öğretmenlerinin temel ve hizmet içi eğitimlerini geliştirerek, yurtdışı fırsatlarını artırarak yabancı dil öğretim standartlarını yükseltmek,

- Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve çevredeki ve en az gelişmiş bölgelerin ihtiyaçlarını referans alarak, iç piyasadan tam olarak yararlanmak için işverenleri ve meslek kuruluşlarını işgücünün yabancı dil konusunda kendini geliştirebileceği imkânları sağlamaları şeklinde yönlendirmek,

- Yabancı dil eğitimi yöntemlerinde ve kullanılan iletişim teknolojilerinin geliştirilmesinde yeniliği teşvik etmek⁶³ şeklinde belirtilmiştir.

1990-1994 yılları arasında Lingua Programı tarafından desteklenen faaliyetler sonucunda yaklaşık 19.000 öğretmen, hizmet içi eğitim programlarından yararlanmış, 12 üye devletteki okullar arasında 4.000 ortaklık vasıtasıyla yaklaşık 83.000 genç ve 8.000'den fazla öğretmen ortak eğitim projelerine katılmıştır. Dil öğretmenlerinin hizmet içi eğitimi, genel dil becerilerinin geliştirilmesi ve iş dünyası için gerekli dil bilgisi konularında 800'den fazla uluslar üstü ortaklık kurulmuştur. Bu ortaklıkların hedeflediği dillerin % 55'i AB'de en az kullanılan ve en az öğretilen dillerdir⁶⁴.

2.3.4 Force Programı

1980'li yıllarda istihdam piyasası gerilemiş, var olan nitelikleri yenileme ve taze bilgi ihtiyacını önceleyen teknoloji birincil konuma gelmiştir. Bu durum, AB'nin oluşturmakta olduğu politikaları da etkisi altına almıştır. Avrupa Sosyal Fonu, gençleri çalışma alanına entegre etme ve sosyal dışlanmayı önlemek için uzun vadeli işsizlikle mücadele çabalarına yeniden odaklanmıştır. Bu çerçevede de, devam eden mesleki eğitim önemli bir konu haline gelmiştir⁶⁵. 29 Mayıs 1990'da, AB, devam eden mesleki eğitim için Force adı altında bir program oluşturulduğuna dair

⁶³ European Council, Lingua, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989D0489&from=EN>, Erişim Tarihi: 10.6.2017

⁶⁴ European Commission, Lingua programme: 1994 Activity Report, Brussel, 1995

⁶⁵ European Commission, age., s:124

Konsey kararını yayınlanmıştır. Bu kararda programın amaçları:

- Devam eden mesleki eğitim için daha etkili ve daha büyük yatırımları desteklemek ve yatırımların getirisini artırmak için özellikle kamu ve sanayi işbirliğini sağlamak,

- Devam eden mesleki eğitimde yenilikleri teşvik etmek;

- Ulus ötesi ve sınır ötesi devam eden mesleki eğitim projelerini desteklemek,

- Devam eden mesleki eğitim mekanizmalarının daha etkin olmasına ve Avrupa emek piyasasındaki değişikliklere cevap verme kapasitelerine katkıda bulunmak için, her seviyede gerekli tedbirleri teşvik etmek⁶⁶ şeklinde ifade edilmiştir.

2.3.5 Eurotechnet Programı

1989 yılında oluşturulan Eurotechnet Programı'nın amacı mesleki eğitim sistemlerinde yeni teknolojilerin sunduğu imkânları tam olarak kullanmak ve teknolojik değişiklikleri ve bunların istihdam, iş ve gerekli nitelikler ve beceriler üzerindeki etkilerini dikkate alarak mesleki eğitim alanındaki yeniliği teşvik etmek olarak belirtilmiştir⁶⁷.

Force Programı'ndan daha küçük olmasına rağmen Eurotechnet Programı, Avrupa Sosyal Fonu tarafından desteklenen yenilikçiliğin yaygınlaştırılması amacıyla ulus ötesi ortaklıkların geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Programlar arasında daha fazla uyumu sağlamak için Mart 1992'de Force ve Eurotechnet Programları tek bir komite altında birleştirilmiştir⁶⁸.

2.3.6 Leonardo da Vinci I-II Programı

1990'ların başında, eğitim ve mesleki eğitim konusunda oluşturulan AB programları büyük başarılar sağlamıştır. Avrupa entegrasyonu sağlamak ve eğitim

⁶⁶ European Council, Force, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31990D0267&from=EN>, Erişim Tarihi:11.06.2017,

⁶⁷ European Council, Eurotechnet, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11017&from=EN> Erişim Tarihi:11.06.2017, Erişim Tarihi:10.6.2017

⁶⁸ European Commission, age., s:125

konusunda mümkün olan adımları atabilmek için o dönemde programlar aşama aşama oluşturulmuş ve yürütülmüştür. Bu programlar sayesinde AB çeşitli inisiyatifler alabilmiş ve faaliyetler yürütebilmiştir. Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu, 1990'ların başından beri, bu programların çok parçalanmış olması gerçeği ile açık ve tutarlı bir AB işbirliği yönteminin geliştirilmesinin daha zor olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle 1993 yılında, yeni dönem programları Sokrates ve Leonardo da Vinci ve Youth olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır.

Leonardo da Vinci adı verilen yeni program aslında AB'nin yürütmüş olduğu Force, Eurotecnet, Petra, Comett, Lingua Programları'nın bütünleştirilmiş halidir.⁶⁹

6 Aralık 1994 tarihli Komisyon kararı ile 1 Ocak 1995 ile 31 Aralık 1999 tarihleri arasında uygulanan Leonardo da Vinci Programı'nın I. aşaması yürürlüğe konulmuştur. Programın amaçları:

- Mesleki eğitimin kalitesinin artırılması ve yenilikçi uygulamaların desteklenmesi,
- Mesleki eğitimde Avrupa boyutunun geliştirilmesi,
- İşsizliğin azaltılmasına katkıda bulunmak ve kişisel gelişimi kolaylaştırmak amacıyla hayatboyu öğrenmenin teşvik edilmesi,
- Yeterli mesleki yeterliliğe sahip olmayan yetişkinler için özel mesleki eğitim önlemlerinin teşvik edilmesi,
- Gençlerin mesleki eğitiminin desteklenmesi ve gençlerin iş hayatına hazırlanması,
- Dezavantajlı kişiler için eğitime erişimde eşitlik sağlanması,
- Kadınlara mesleki eğitime erişim ve etkin katılımlarını sağlamak için fırsat eşitliği yaratılması,
- Göçmen işçiler ve çocuklarına mesleki eğitime erişim konusunda eşitliğin sağlanması,
- Mesleki eğitim konusunun bir parçası olarak dil becerilerinin geliştirmesinin teşvik edilmesi,

⁶⁹ European Commission, age., s:169

- Açık bir Avrupa mesleki eğitim ve mesleki yeterlilik alanının kademeli olarak geliştirilmesinin teşvik edilmesi⁷⁰ şeklinde ifade edilmiştir.

Toplam bütçesi 794 milyon Avro olan Leonardo da Vinci I Programı kapsamında:

- Aktif olarak 77.000'den fazla ortak içeren 10.000'den fazla ulus ötesi proje gerçekleştirilmiştir.

- Eğitim alan yaklaşık 127.000 kişi değişim ve işe yerleştirme konuları ile ilgili projelerde yer almıştır. Bütçenin üçte birinden fazlası, mesleki eğitimde hareketliliğin artırılması için harcanmıştır.

- 2 milyondan fazla yenilikçi, ulusötesi pilot proje, farklı ürünler (müfredat, eğitim modülleri, web siteleri) üretilmiştir.

- 11.000 eğitimci ve öğretmen değişim programlarına katılarak mesleki deneyimlerini artırmıştır⁷¹.

Programın son dönemlerinde AB'nin öncelikleri de değişmekte olduğu için politikalar yeni ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmiştir. Bu dönemde hayatboyu öğrenme ve bilgi topluluğu kavramları için zemin hazırlanmakta olduğundan yeni programların öncelikli amacı bilgi Avrupası'nın yaratılması olmuştur. Bu doğrultuda 2000 yılında hayata geçirilen Leonardo da Vinci II Programı'nın genel amacı gelecek nesiller için çevrenin iyi korunması ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma, daha iyi işler ve daha fazla sosyal uyum ile birlikte ileri bilgi tabanlı bir toplum olarak AB'nin hayatboyu öğrenme kapsamında gelişmesine katkıda bulunmak olarak belirtilmiştir⁷².

26 Nisan 1999 tarihli Konsey kararı ile ise Leonardo da Vinci Programı'nın ikinci aşaması yürürlüğe konulmuştur.

⁷⁰ 94/819/EC: Council Decision of 6 December 1994 establishing an action programme for the implementation of a European Community vocational training policy, <http://eur-lex.europa.eu/eli/dec/1994/819/oj>, Erişim Tarihi:21.10.2017

⁷¹ Final Report on the Implementation of the First Phase of the Community Action Programme Leonardo da Vinci (1995-1999) /* COM/2000/0863 final <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52000DC0863>, Erişim Tarihi:19.06.2017

⁷² Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006D1720&from=EN>, Erişim Tarihi: 19.06.2017

1 Ocak 2000-31 Aralık 2006 arasında uygulanması planlanan programın amaçları ise:

- Her seviyedeki temel mesleki eğitimde bireylerin, özellikle de gençlerin becerilerinin ve yeterliklerinin geliştirmesi,
- Özellikle teknolojik değişimin adaptasyonunu sağlamak amacıyla hayatboyu sürecek beceri ve yeterlilik ve mesleki eğitimin erişilebilirliğinin kolaylaştırması ve kalitesinin iyileştirilmesi,
- Rekabet gücünü ve girişimciliği iyileştirmek amacıyla, mesleki eğitimin inovasyon sürecinin güçlendirilmesi,
- Üniversiteler dahil olmak üzere mesleki eğitim kurumları ile girişimciler, özellikle de KOBİ'ler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine özel önem verilmesinin sağlanması⁷³ olarak ifade edilmiştir.

Leonardo da Vinci II Programı 1,270 milyar avro bütçe ile tamamlanmıştır. Program kapsamında 31.000' in üzerinde stajyer ve öğrenci ve 56.000 eğitimci 19 300'in üzerinde mesleki eğitim hareketliliği projesine katılmıştır. 19.307 hareketlilik projesi gerçekleştirilmiş, mesleki eğitimde yenilikçiliğin geliştirilmesi kapsamında 2000'den fazla pilot proje hayata geçirilmiştir. Ayrıca, program ECTS, EQF ve ECVET gibi AB araçlarının geliştirilmesine katkı sağlamıştır⁷⁴.

2.3.7 Hayatboyu Öğrenme Programı

2007-2013 döneminde ise daha önceki adları Socrates ve Leonardo da Vinci olan programlar Avrupa işbirliği bağlamında kendi ulusal politikalarına yansıtılmalarını ve karşılıklı öğrenmeyi güçlendirmelerini amaçlayan 'Açık Koordinasyon Metodunu' uygulamayı amaçlayan Hayatboyu Öğrenme programı adı altında tek çatı altında birleştirmiştir. Komisyon, 2002 yılındaki kararda hayatboyu öğrenmeyi, *“kişisel, sivil, sosyal ve / veya istihdam ile ilgili bir perspektif içerisinde bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla, yaşam boyunca*

⁷³ 1999/382/EC: Council Decision of 26 April 1999 establishing the second phase of the Community vocational training action programme 'Leonardo da Vinci', <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0382>, Erişim Tarihi:19.06.2017

⁷⁴ Report From The European Commission To The Council, The European Parliament, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2009%3A0159%3AFIN%3AEN%3APDF>, Erişim Tarihi:19.06.2017

*üstlenilen tüm öğrenme faaliyetleri*⁷⁵ olarak tanımlamıştır. Bu program dört sektörel alt program (Comenius Programı-Erasmus Programı-Leonardo da Vinci Programı-Grundtvig Programı) ve bir ortak konulu (Transversal) programdan oluşmaktadır. Yeni programın amacı, sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak, Birliğin “ileri bir bilgi toplumu olarak gelişmesini sağlamak” olarak ifade edilebilir⁷⁶.

Hayatboyu Öğrenme adı altında yürütülen bu programlarda alınan her eğitimin önemi vurgulanmakta ve nerede alındığına bakılmaksızın hepsinin kişinin bilgi birikimine aktarılması savunulmaktadır. Üye ülkelerde kurulan ulusal ajanslar tarafından yürütülen bu programlar üye ülkeler arasında eğitim konusunda hareketliliğin en önemli adımı olarak kabul edilmektedir. Bu programlar sayesinde aynı zamanda farklı kültürlerin tanınması ve hoşgörünün gelişimi amaçlanmakta ve bu yolla daha bütünleşik Avrupa hedefine ulaşılmaya çalışılmaktadır. Hayatboyu Öğrenme Programı bir önceki döneme göre basit yapısı ve daha fazla ülke odaklı olması sebebiyle ayrı bir yere sahip olmuştur⁷⁷.

Hayatboyu Öğrenme Programı kapsamında yürütülen Leonardo da Vinci Programı'nın amacı ise mesleki eğitim alanında bir Avrupa işbirliği alanı oluşturarak bilgi Avrupası'nın oluşturulmasına katkı sağlamak olarak ifade edilmiş, üç spesifik öncelik belirlenmiştir:

- Temel mesleki eğitimin içinde özellikle gençlerin becerilerini ve yeterliklerini güçlendirmek,
- Devam eden mesleki eğitimde ve hayatboyu beceri ve yeterlilikler kazanmada kaliteyi artırmak,
- Mesleki eğitimin işletmelerdeki yenileşme sürecine katkısını güçlendirmek.

Programın bütçesi 1.150 milyar Avro olarak gerçekleşmiştir⁷⁸.

⁷⁵ Council Resolution of 27 June 2002 on Lifelong Learning [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002G0709\(01\)&from=BG](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002G0709(01)&from=BG), Erişim Tarihi:20.06.2017

⁷⁶ Geçmişten Günümüze AB Eğitim ve Gençlik Programları, <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/kurumsal-ilgili-link-ve-dok%C3%BCmanlar/eski-programlar> Erişim Tarihi:10.06.2017

⁷⁷ Nazan Çelebi, vd., age., s:200

⁷⁸ European Commission, age., s:188

2.3.8 Erasmus+ Programı

Farklı eğitim düzeyleri arasında daha iyi bir işbirliği ve farklı eylemler arasında daha büyük bir sinerji yaratmaya çalışılan Hayatboyu Öğrenme Programı 2014 yılında yerini Erasmus+ Programı'na bırakmıştır. Derin ekonomik kriz, yüksek oranda genç işsizliği, mezunların düşük oranda istihdam edilebilirliği, eğitimin uluslararasılaştırılması hususu, resmi, gayri resmi ve resmi olmayan öğrenme arasındaki tamamlayıcılığın oluşturulması ve iş dünyasıyla daha yakın bağlantılar kurma ihtiyacı Hayatboyu Öğrenme Programı yerine yeni bir yaklaşımın benimsenmesi ihtiyacını doğurmuştur⁷⁹.

1 Ocak 2014-31 Aralık 2020 tarihleri arasında uygulanması planlanan Erasmus+ Programı ile kişilere, yaş ve eğitim geçmişlerine bakılmaksızın yeni beceriler kazandırılması, onların kişisel gelişimlerinin güçlendirilmesi ve istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmaktadır⁸⁰. Erasmus+ Programı da AB'nin 2020 Stratejisini hayat geçirmek için kullandığı araçlardan bir tanesidir. Spordan kültüre birçok farklı alanı barındıran Erasmus+ Programı ile eğitilmiş bir gelecek yaratılmak ve bilgi çağında eğitimin katkısını maksimize etmek hedeflenmektedir.

Amaçları:

- Eğitim, öğretim dünyası ile iş dünyası arasındaki işbirliğini güçlendirmek,
- Bireylerin işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu beceri ve yetkinliklere sahip olması için fırsatlar yaratmak,
- Toplumsal bütünleşmeye katkı sağlamak,
- Eğitim ve öğretim sağlayıcıları ve diğer paydaşlar arasında gelişmiş ulus ötesi işbirlikleri kurarak kalite, yenilikçilik ve uluslararasılaşma konularında gelişmeyi teşvik etmek,
- Ulusal düzeyde geliştirilen politika reformlarını tamamlayıcı nitelikte bir Avrupa hayatboyu öğrenme alanının oluşturulmasını teşvik etmek,

⁷⁹ Erasmus+ the EU Programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/promo/erasmus-plus/pub/erasmus-plus-in-detail_en.pdf Erişim Tarihi: 22.06.2017

⁸⁰ Erasmus+ Programı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi>, Erişim tarihi: 25.06.2016

- Politika düzeyinde iyi kurgulanmış işbirliği, şeffaflık, tanınma araçlarının iyi kullanılması ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması yoluyla eğitim ve öğretim sistemlerinin modernleştirilmesini desteklemek,
- Mesleki eğitim ve yükseköğrenim alanında Avrupa Birliği ve ortak ülkelerin kuruluşları arasında oluşturulan işbirlikleri vasıtasıyla eğitim ve öğretimin uluslararası boyutunu geliştirmek,
- Avrupa’da yer alan yükseköğretim kurumlarının popülaritesini artırmak,
- Avrupa Birliği’nin kalkınma politikası hedeflerini desteklemek,
- Avrupa Birliği’nde dilsel çeşitliliği ve kültürlerarası farkındalığı artırmak,
- Jean Monnet kapsamında Avrupa bütünleşmesi konusunda eğitim ve araştırma faaliyetlerini teşvik etmek⁸¹ şeklinde ifade edilmiştir.

Aynı zamanda, bu program Avrupa 2020 stratejisinin, eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği için stratejik çerçevesinin, gençlik alanında Avrupa işbirliği için yenilenmiş çerçevenin ve sporun Avrupa boyutunu geliştirme amaçlarına ulaşmasına katkı sağlamak konusunda destekleyici bir rol üstlenmiştir⁸².

Erasmus+ programı kapsamında yürütülen mesleki eğitim ve öğretim projelerinde ise ulaşılmak istenen amaç istihdamı artırmak, Avrupa’nın rekabet edebilirliğine katkı sağlamak ve mesleki eğitim alanında güçlendirilmiş kalite güvencesini sağlamak olarak belirtilmiştir⁸³.

2.4 Mesleki Eğitimde Kullanılan Şeffaflık Araçları

AB, üye ülkeler arasında mesleki eğitimin uyumlaştırılması ve etkili olması için bazı araçlar kullanmaktadır. Bu araçlar ile mesleki eğitimin kalitesinin artırılması ve eğitimden yararlanan kişilerin aldıkları eğitimlerin farklı ülkelerde geçerli hale getirilmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda, mesleki eğitim araçları

⁸¹ Regulation (EU) No 1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing 'Erasmus+': the Union programme for education, training, youth and sport and repealing Decisions No 1719/2006/EC, No 1720/2006/EC and No 1298/2008/EC, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1288&from=EN>, Erişim Tarihi: 21.10.2017

⁸² Erasmus+ 2017 Program Rehberi, [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-\(tr\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-(tr).pdf?sfvrsn=0), s:6, Erişim Tarihi: 21.10.2017

⁸³ Erasmus+ Programı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi>, Erişim tarihi: 25.06.2016

şeffaflığın sağlanması hususunda da önemli rol oynamaktadır. AB'ye üye ve aday ülkeler ulusal eğitim sistemlerini kullanmakla birlikte mesleki eğitim sistemlerini bu araçların kullanılabilmesi şeklinde uyarladıkları zaman alınan mesleki eğitimin, bilgi, beceri ve yeterliliklerin diğer ülkelerde de geçerli olmasına katkı sağlayacaklardır. AB tarafından zorunlu tutulmamakla birlikte tavsiye edilen bu araçlar aynı zamanda birbirlerini de tamamlayıcı niteliktedir. Üye ve aday ülkelerin bu araçları kendi mesleki eğitim sistemlerine adapte etmeleri eğitim sistemlerinin kalitesinin iyileşmesine, daha yetkin bireylerin yetiştirilmesine, bu bireylerin yurtdışında eğitim alma olanaklarının artmasına ve aldıkları bu eğitimlerin istihdam edilebilirliklerini artırmasına katkı sağlayacaktır. Bu araçlar, ülke sistemlerine zamanla entegre olabilecektir. Ancak, bu süreç tamamlandığında AB ortak mesleki eğitim politikası anlamında önemli bir yol kat etmiş hale gelecektir. Tam anlamıyla ortak bir mesleki eğitim sistemi oluşturulmasa dahi bu araçlar sayesinde ülkeler arasında büyük ölçüde uyumlaştırılmış bir sistem oluşturulmuş olacaktır.

2.4.1 Europass

Avrupa Komisyonu ve CEDEFOP, mesleki niteliklerin şeffaflığının sağlanması, mevcut girişimler, araçlar ve kurumlar arasında diyalogun teşvik edilmesi ve yeni girişimler başlatılması amacıyla 1998'de ulusal eğitim yetkililerinin temsilcilerinin ve sosyal tarafların yer aldığı mesleki niteliklerin şeffaflığı konulu Avrupa forumunu oluşturmuştur. Forum sonucunda Avrupa özgeçmiş ve sertifika eki belgeleri ile mesleki nitelikler için ulusal referans noktaları ağı ortaya çıkmıştır.

Ardından 1990'lı yıllarda Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve Unesco tarafından ortaklaşa Diploma Eki, Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Dil Pasaportu ve bir eğitim veya öğretim girişimi kapsamında yurtdışında işe yerleştirme deneyimlerini kaydeden Europass hareketlilik belgesi olmak üzere üç belge oluşturulmuştur.

2002 yılında, Kopenhag Deklarasyonu'nda Avrupa özgeçmiş, sertifika ve diploma ekleri, Avrupa dil pasaportu ve Europass hareketlilik belgesi gibi mevcut araçların tek bir çerçeveye entegrasyonu için Avrupa forumu yerine teknik bir ekip görevlendirilmiştir.

2003'te, ulusal makamlar ve sosyal taraflar ile kapsamlı istişarelerde bulunulduktan sonra, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Konsey, nitelikler ve yeterliliklerin şeffaflığı için tek bir çerçeve için bir öneri hazırlamıştır⁸⁴.

Bu öneriyi takiben, Europass, niteliklerin ve yeterliliklerin şeffaflığının geliştirilmesi amacıyla 15 Aralık 2004 tarihli 2241/2004/EC sayılı karar ile yürürlüğe girmiştir.

Şeffaflığın geliştirilmesinin Avrupa'da hayatboyu boyu öğrenme amacıyla hareketliliği kolaylaştıracağı ve dolayısıyla kaliteli eğitim ve öğretimin geliştirilmesine katkıda bulunacağı ve ülkeler arasında ve sektörler arasında mesleki hareketliliği kolaylaştıracağı düşüncesinden hareketle ortaya konan Europass'ın ulusal organlar aracılığıyla yürütülmesine karar verilmiştir.

Vatandaşların Avrupa boyunca daha iyi iletişim kurmak ve nitelikler ve yeterliliklerini sunmak için gönüllü olarak kullanabileceği kişisel ve koordineli bir belge portföyünün oluşturulması yoluyla niteliklerin ve yeterliliklerin şeffaflığına sağlanması amacıyla kabul edilen Europass klasörü, özgeçmiş (CV) ve Avrupa Dil Pasaportu, Hareketlilik Belgesi, Diploma Eki ve Sertifika Eki ile toplamda 5 belgeden oluşmaktadır⁸⁵.

2.4.2 Mesleki Eğitim için Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET)

ECVET'e ilk olarak Kopenhag Bildirisi'nde yer verilmiştir. Kopenhag Bildirisi'ndeki gelişmelerin takibi amacıyla yapılan toplantılar sonucu ortaya konan Maastricht, Helsinki ve Bordeaux Bildirileri'nde de bu konuya değinilmiştir. Ancak, 2008 yılında Avrupa Komisyonu'nun ECVET'in deneyimlenmesini teşvik etmek amacıyla bu konuya fon ayırması ve 11 pilot projenin uygulanmaya konulmasıyla gerçek anlamda bir adım atılmıştır. 18 Haziran 2009 tarihinde ise Avrupa

⁸⁴ The history of Europass, <http://europass.cedefop.europa.eu/about/history>, Erişim Tarihi:22.10.2017

⁸⁵ Decision No 2241/2004/Ec of The European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on a single Community framework for the transparency of qualifications and competences (Europass), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32004D2241>, Erişim Tarihi: 22.10.2017

Parlamentosu ve Konseyi ECVET ile ilgili bir tavsiye kararı oluşturmuştur.⁸⁶ Bu kararlar, Bologna Süreci'nde bireyin kendi ülkesi dışındaki bir ülkede gördüğü eğitimin tanınmasını ve şeffaflığını sağlamak üzere hayata geçirilen ECTS'nin bir benzerini mesleki eğitime uygulamak amaçlanmıştır. ECVET olarak adlandırılan bu sistem ile kişilerin kazandıkları öğrenme çıktılarını ve bunların bilinirliğini, üye ülkeler dâhilinde sınırsız ve ömür boyu bir şekilde kullanabilmelerine olanak sağlaması ve yeterliliklerin ulusal düzeyde ekonominin farklı sektörleri ve emek piyasası dâhilindeki hareketliliğini ve taşınabilirliğini geliştirmesi amaçlanmıştır⁸⁷.

ECVET'in, hayatboyu öğrenmeyi destekleme, istihdamı artırma ve işçiler ve öğrenciler için hareketliliğe ve sosyal içerme durumlarına açıklık sağlayacak hedeflere katkı yapacağı düşünülmektedir. Özellikle esnek ve kişiselleştirilmiş yolların geliştirilmesine ve aynı zamanda yaygın ve resmi olmayan eğitim sonucu elde edilen çıktılarının tanınmasına zemin oluşturacaktır. ECVET, aynı zamanda AB'ye üye ülkelerde yürürlükte olan farklı mesleki eğitim ve öğretim sistemleri arasındaki uyumluluğu artıracaktır. Coğrafi hareketlilik perspektifinden bakıldığında ise ECVET, başka bir ülkede edinilen bilgi ve becerilerin onaylanması, tanımlanması ve birikiminin kolaylaştırılmasına katkıda bulunacaktır⁸⁸.

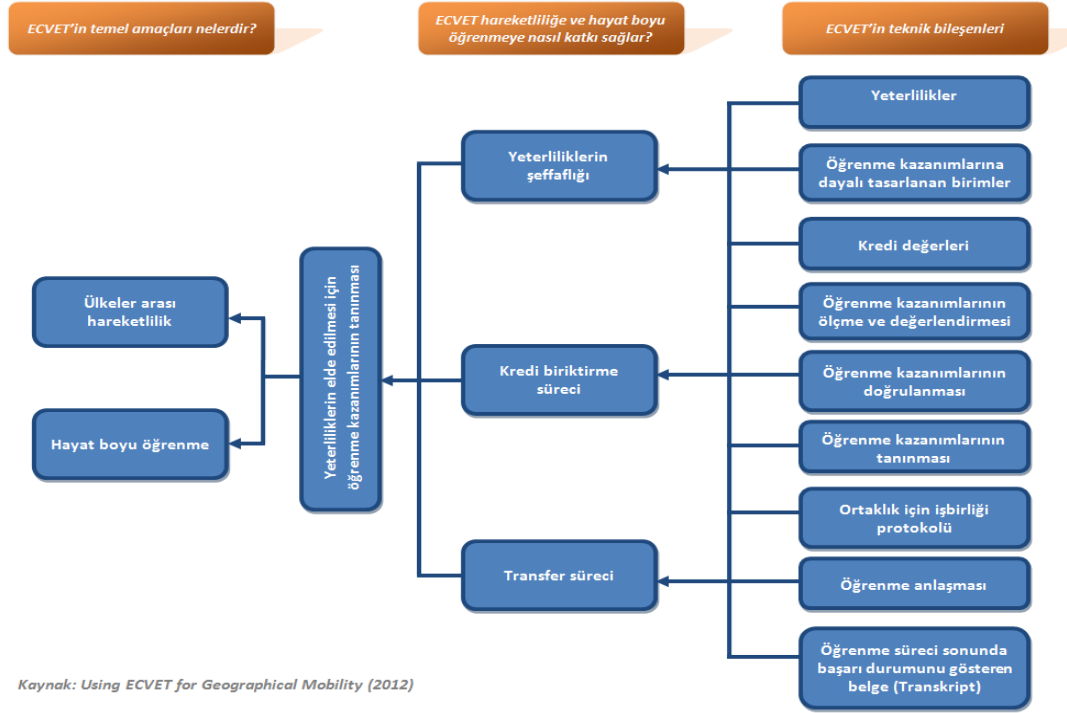
Bir yeterliliğin kazanılmasında öğrenme kazanımlarının tanınmasını sağlayan bir araç olarak ECVET'in, yükseköğretimdeki kredi transfer sistemi ve ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemleriyle uyumlu olması sağlanmıştır. Bu sistem gönüllülük esasına dayanmakta olup üye ülkelerce uygulanma zorunluluğu getirilmemiştir⁸⁹. Bu tavsiye kararı ile AB, 2009 yılı itibariyle üye ülkeleri ulusal yasa ve uygulamalar ile ECVET'i uyumlu hale getirmek için gerekli hazırlık çalışmalarını yapmaya davet etmiştir. Bu konuda kendi bünyesinde de çalışmalar yürüten AB, aynı zamanda ECVET konusuna fon ayırarak ülkeleri bu sistem konusunda aktif olmaya yöneltmektedir.

⁸⁶ ECVET History and Timeline, <http://www.ecvet-toolkit.eu/introduction/ecvet-history-and-timeline> Erişim Tarihi: 09.06.2017

⁸⁷ Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on The Establishment of a European Credit System for Vocational Education And Training, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(02)&from=EN) Erişim Tarihi:07.06.2017

⁸⁸ What is ECVET?, <http://www.ecvet-toolkit.eu/introduction/what-ecvet>, Erişim Tarihi:05.05.2017

⁸⁹ ECVET, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/ecvet>, Erişim tarihi:08.06.2016

Şekil 2.1. ECVET

2.4.3 Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi (EQAVET)

18 Haziran 2009 tarihli mesleki eğitim ve öğretimde Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesinin kurulmasına ilişkin tavsiye kararı ile ortaya atılan EQAVET kaliteye ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymuştur. Çerçeve ile mesleki eğitimde kalite gelişimi ve üye ülkeler arası artırılmış bir şeffaflık ve uyum sağlanması ve dolayısı ile karşılıklı güven, öğrencilerin ve çalışanların hareketliliği ve hayatboyu öğrenmenin desteklenmesi amaçlanmıştır.

Bu tavsiye kararı ile ortaya konan EQAVET'in eğitim sistemlerinin modernizasyonuna, eğitimin, istihdam ve mesleğin uluslararası boyutunun geliştirilmesine, örgün, yaygın ve sargın eğitimler arasında köprü kurmaya ve elde edilen tecrübeler temelinde yetkinliklerin belirlenmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

EQAVET'in, EQF'in özellikle öğrenme çıktılarının belgelendirilmesinin kaliteli bir şekilde yapılabilmesine ve ECVET'in uygulanmasına da katkı sağlayacağı belirtilmiştir⁹⁰.

⁹⁰ EQAVET, Recommendation of the European Parliament and of The Council of 18 June 2009 on

EQAVET, Avrupa seviyesinde ve ulusal seviyede mesleki eğitim ve öğretim sisteminin kalite güvencesine sistematik bir yaklaşım geliştirmeyi amaçlayan kalite iyileştirme ve kalite güvence döngüsü üzerine inşa edilmiştir⁹¹. Bu kalite döngüsü planlama uygulama, değerlendirme ve iyileştirme olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır. Bu tekrarlayan bir döngüdür. Değerlendirme ve gözden geçirme aşamalarından sonra konuya ilişkin gerekli önlemlerin alınması ile yeni bir planlama dönemine girilir. Bu sayede, belirli bir kalite standardına ulaşılması beklenir. Bu sistemi kullanan ülkelerde oluşan kalite standardı da kişilerin aldıkları eğitimlerin diğer ülkede kabul edilebilirliğini, kıyaslanabilirliğini artırır.

Tablo 2.1. EQAVET Kalite Döngüsü Aşamaları⁹²

EQAVET Kalite Döngüsünün Aşamaları	Ortak Çekirdek MEÖ Kalite Kriterleri
Planlama	Açık amaçlar ve belirlenen amacı gerçekleştirmeye yönelik tutarlı planlama - Sistematik bir kalite yaklaşımının varlığı
Uygulama	Bir uygulama planının varlığı - Kaynakların ve sorumlulukların açık bir şekilde tahsisi
Değerlendirme	İyi Tanımlanmış bir değerlendirme sisteminin ve sistematik bir değerlendirme stratejisinin varlığı - Değerlendirme için tutarlı ve hesap verebilir bir yöntemin kullanılması
Gözden Geçirme	Değerlendirme sonuçları, geri bildirim mekanizmaları ve planlama süreci arasında görünür ve belgelendirilmiş bir bağlantı

2.4.4 Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF)

EQF, ulusal yeterlilik sistemleri arasında kıyaslanabilirlik sağlayarak farklı ülke ve sistemlerde verilen yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştıran, AB tarafından kabul edilen referans çerçevesidir⁹³.

the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (Text with EEA relevance) (2009/C 155/01), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009H0708%2801%29>Erişim Tarihi:26.06.2017

⁹¹ EQAVET ,<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>, Erişim tarihi:08.06.2016

⁹² Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>, Erişim Tarihi:10.06.2017

⁹³ 21/9/2006 tarihli 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu 2/ğ numaralı madde

2004 ve 2006'da kabul edilen Eğitim ve Öğretim-2010 çalışma programının uygulanmasına ilişkin Konsey ve Komisyon'un ortak raporlarında, bir EQF geliştirme ihtiyacı vurgulanmıştır. Kopenhag Süreci kapsamında 15 Kasım 2004 tarihinde yapılan toplantıda mesleki eğitimde Avrupa işbirliğini artırmak için EQF'in hazırlanmasının bir öncelik olduğu belirtilmiştir. 2005 yılında yapılan Brüksel Zirvesinde de EQF'in önemine değinilmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda, 23 Nisan 2008 tarihinde Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından bir tavsiye kararı kabul edilmiştir. Bu tavsiye kararının amacı farklı yeterlilik sistemleri ve seviyelerinin birbirlerine karşılık gelecek şekilde düzenlenmesini sağlayarak bir referans çerçevesi oluşturmaktır. Bu sistem, farklı ülkeler ve sistemler arasında yeterliliklerin anlaşılmasını sağlar. Ülkelerin UYÇ'lerini geliştirmelerini teşvik eder. EQF, vatandaşların sahip oldukları yetkinliklerin diğer ülkelerle karşılaştırılabilirliğini ve taşınabilirliğini artırmayı amaçlar. Ayrıca, EQF'in uluslararası sektörel yeterlilikler ile ulusal yeterlilikler arasındaki ilişkiyi göstermesine olanak sağlayacağı da düşünülmektedir. Bu tavsiye kararının, hayatboyu öğrenmeyi teşvik etmesi ve işçilerin ve öğrencilerin istihdam edilebilirliğini, hareketliliğini ve sosyal bütünleşmesini artırması planlanmaktadır⁹⁴.

EQF, yeterliliklerin işverenler, bireyler ve kurumlar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, çalışanların ve öğrenenlerin yeterliliklerini diğer bir ülkede kullanabilmesinin yolunu açmakta, ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracı işlevi görmektedir. EQF'in iki temel prensibi vardır. İlki, bireylerin, ülkeler arasında hareketliliğini teşvik etmek; ikincisi, hayatboyu öğrenmelerine yardımcı olmaktır⁹⁵.

EQF, öğrenme kazanımlarına dayalı seviye tanımlayıcılarından oluşan sekiz seviyeye sahiptir. Her bir seviye belli bilgi, beceri ve yetkinliklerin bileşiminden oluşmaktadır. Bu seviyeler, en temel öğrenme seviyesinden (seviye 1) en üst düzey öğrenme seviyesine kadar (seviye 8) geniş bir alanı kapsamaktadır.

⁹⁴ Recommendation of The European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the Establishment of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/journal_en.pdf Erişim Tarihi:30.06.2017

⁹⁵ Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi> Erişim Tarihi: 07.06.2017

Tablo 2.2. EQF Referans Seviyeleri⁹⁶

Seviye	Bilgi	Beceri	Yetkinlik
8.Seviye	Çalışan, bir alan ve alanlar arasındaki etkileşim hakkında en üst düzeyde öne çıkan bilgiye sahiptir.	Çalışan, araştırma ve/veya yenilik yaparken önemli sorunları çözmek ve mevcut bilgi veya profesyonel uygulamayı genişletmek ve yeniden tanımlamak için gereken, sentez ve değerlendirme dâhil, en gelişmiş ve uzmanlaşmış beceriye ve tekniğe sahiptir.	Çalışan yüksek düzeyde yetki, yenilik, özerklik, akademik ve profesyonel bütünlük sergiler. Araştırma ve yeni fikir ve süreçlerin gelişiminde sürekli bir sorumluluk (bağlılık) taşır.
7.Seviye	Çalışan, özgün düşünmeye ve/veya araştırma yapmaya temel teşkil eden ve bir kısmı belli bir alanda öne çıkan yüksek derecede uzmanlaşmış bilgiye sahiptir. Bir alanla ilgili bilgiler ve farklı alanlar arasındaki etkileşim hakkında ciddi farkındalığa sahiptir.	Çalışan, yeni bilgi ve yöntemler geliştirmek ve farklı alanlardaki bilgileri birleştirmek amacıyla yürütülen araştırma ve/veya yenilik faaliyetleri için gereken uzmanlaşmış sorun çözme becerilerine sahiptir.	Çalışan öngörülemeyen, karmaşık ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren iş faaliyetlerini yönetir ve değiştirir. Çalışma gruplarının profesyonel bilgi ve uygulamalarına katkıda bulunmada ve/veya stratejik performanslarını değerlendirmede sorumluluk alır.
6.Seviye	Çalışan, bir alandaki teori ve ilkeleri eleştirel bir yaklaşımla anlamayı içeren ileri düzey bilgiye sahiptir.	Çalışan, uzmanlık gerektiren bir alanda karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gereken ustalığı (hakimiyeti) ve yeniliği ortaya koyan ileri düzey becerilere sahiptir.	Çalışan karmaşık teknik veya profesyonel faaliyet veya projeleri yönetir. Öngörülemeyen iş faaliyetlerinde karar verme sorumluluğu alır. Bireylerin ve grupların profesyonel gelişimlerini yönetmede sorumluluk alır
5.Seviye	Çalışan, bir alanda kapsamlı, uzmanlaşma gerektiren, pratik ve teorik bilgiye ve bilgi temelinin sınırlarıyla ilgili farkındalığa sahiptir.	Çalışan, soyut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmek için gereken kapsamlı bir dizi bilişsel ve pratik becerilere sahiptir.	Çalışan öngörülemeyen değişimin bulunduğu iş faaliyetlerini yönetir ve denetler. Kendisinin ve diğerlerinin performansını değerlendirir ve geliştirir.
4.Seviye	Çalışan, bir alan içerisinde geniş kapsamlı, pratik ve teorik bilgiye sahiptir.	Çalışan, bir alanda belirli problemlere çözüm üretmek için gerekli olan bir dizi bilişsel ve pratik becerilere sahiptir.	Çalışan çoğunlukla öngörülebilir, ancak değişime tabi olan bir işi yaparken öz- idare kullanır. İş faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için bir miktar sorumluluk alarak diğerlerinin rutin işlerini denetler.
3.Seviye	Çalışan, bir alanda olgulara, ilkelere, süreçlere ve genel kavramlara dair bilgiye sahiptir.	Çalışan, temel yöntemleri, araçları, malzeme ve bilgileri seçerek ve uygulayarak problemleri çözmek ve görevleri tamamlamak için gereken bir dizi bilişsel ve pratik becerilere sahiptir.	Çalışan görevlerin tamamlanmasıyla ilgili sorumluluk alır ve problemlerin çözümünde kendi davranışlarını ortama uyarlar.
2.Seviye	Çalışan, bir alanda temel pratik bilgiye sahiptir.	Çalışan, basit kuralları ve aletleri kullanarak görevleri yerine getirmek ve rutin problemleri çözmek için ilgili bilgileri kullanmada gereken temel bilişsel ve pratik becerilere sahiptir.	İş gözetim altında sınırlı özerklik ile yapılır.
1.Seviye	Çalışan, temel genel bilgiye sahiptir.	Çalışan, basit görevleri yerine getirmek için gereken temel becerilere sahiptir.	İş doğrudan gözetim altında belirli kurullarla tanımlanmış şekilde yapılır.

⁹⁶ AYÇ(EQF) Seviye Tanımlayıcıları,

[http://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYC_Seviye_Tanimlayicilari_\(tr\).pdf](http://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYC_Seviye_Tanimlayicilari_(tr).pdf),

Erişim Tarihi:07.06.2017

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM: POLİTİKALAR VE UYGULAMALAR

3.1 Türkiye Eğitim Sistemi

Türkiye'de eğitim sistemi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile düzenlenmektedir. Kanununun 18. maddesi Türk milli eğitim sistemini '*örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden kurulur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.*' ifadeleriyle açıklamaktadır.

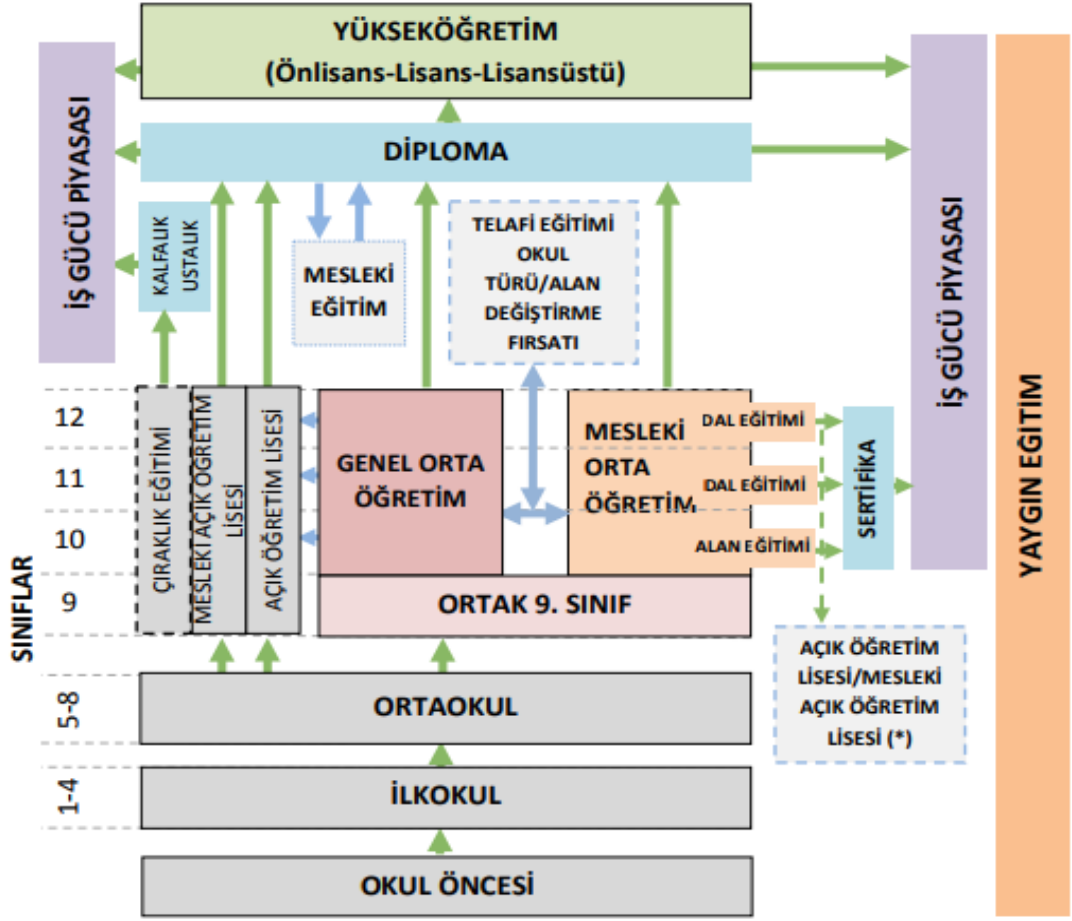
Örgün eğitim ile bir okulda belirli bir yaş grubunda ve aynı seviyede, bir amaç doğrultusunda geliştirilen bireyler için yapılan düzenli eğitim kastedilmektedir. Örgün eğitim okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar ve 66 ay-18 yaş arasındaki ilköğretim, ortaöğretim ve ortaöğretim seviyesindeki tüm çocuklar için zorunludur⁹⁷.

Yaygın eğitim ise, Millî Eğitim Bakanlığının koordinasyonunda kısa süreli dersler, halk eğitimi, çıraklık eğitimi ve uzaktan eğitim yoluyla kamuya ait ve özel okullarda yürütülür. Ulusal eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak, yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir seviyede ya da herhangi seviyeden ayrılmış kişileri kapsar. Örgün eğitime eşlik edebilir olmakla birlikte ondan bağımsız olması da mümkündür⁹⁸.

Eğitim konusunun genişliği sebebiyle burada yalnızca örgün eğitim kapsamında orta öğretim kurumlarınca yürütülen mesleki eğitimin tarihçesine değinilecektir.

⁹⁷ Osman Yalçın, Özlem Kalkan, Recep Altın, Edit: Assoc. Prof. Ömer AÇIKGÖZ, An Overview of Turkish VET System- Summary of a Long Story, <https://mtegm.meb.gov.tr/documents/2/AN%20OVERVIEW%20OF%20TURKISH%20VET%20SYSTEM%202012/kitap.pdf> s:11

⁹⁸ Osman Yalçın vd., age, s:15

Kaynak: Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı

Şekil 3.1. Türkiye’de Eğitim Sistemi

3.2 Türkiye’de Mesleki Eğitimin Gelişimi

Mesleki eğitim kavramı tarih boyunca farklı şekillerde var olmuş, toplumların gelişiminde elzem bir rol üstlenmiştir. Türk toplumunda ise mesleki eğitim kavramı 11.yüzyılda Lonca Teşkilatı geleneği olarak ortaya çıkmıştır. Küçük sanatların mesleki idari ve iktisadi bütün işleri ile birlikte mesleki teknik öğretimi tertipleyen loncalar; çırak, kalfa ve usta ilişkisinin iyi bir şekilde sağlandığı çırakların meslek bakımından kapsamlı olarak yetiştirildiği bir sistemdir⁹⁹. Bu sistem sanayi devrimine kadar insan gücünün yetiştirilmesine mesleki eğitimin sağlanmasına önemli katkılar yapmıştır.

⁹⁹ Prof. Dr. Orhan Tuna, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1973, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No:19 s:23-24

12. yy'de Selçuklular döneminde ise yerini Ahilik olarak adlandırılan sisteme bırakmıştır¹⁰⁰. Türk esnaf ve sanatkârlarının teşkilatlanmasıyla ortaya çıkan Ahilik sistemi meslek gruplarının örgütlenmesi, sanat kollarının artması gibi konularda önemli başarılar elde etmiş ve dolayısı ile sosyal ekonomik ve kültürel olarak düzenin tahsisinde büyük katkılar yapmıştır. Ahilik, etkinliğini 17. yüzyıla kadar sürdürmüştür. Ancak, Osmanlı'nın kültürel açıdan karma bir toplum olması, çeşitli dinlerin mevcut olması yeni bir sistemi gerekli kılmıştır. Çıraklık ve kalfalıktan yetişmenin esas olduğu Gedik adı verilen bu yeni sistem Tanzimat'ın ilanı akabinde yabancılarla olan ticareti engelleme ihtimalinden dolayı kaldırılmıştır. Tanzimat'tan sonra ise genel eğitim ve mesleki eğitimin birlikte verildiği okullar açılmaya başlanmıştır¹⁰¹.

Cumhuriyet ile birlikte mesleki eğitim de daha modern bir yapıya kavuşmuştur. 1.Dünya Savaşı sonrası 1930'lu yıllarda sanayileşme ve iktisadi kalkınma hedeflerinin de etkisiyle mesleki eğitime verilen önem artmıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Osmanlı'dan devralınan az sayıdaki sanat okullarının sayısı artırılmış ve tüm ülkeye yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Okulların iyileştirilmesi ve bölgelerdeki ihtiyaca göre yeniden mesleki ve teknik okulların açılabilmesi amacıyla 1927 yılında yükseköğretim dairesi kurulmuş ve aynı yıl 1052 sayılı kanunla erkek sanat okulları MEB'e devredilmiştir.¹⁰² Bu dönemde yabancı uzmanlar ülkeye davet edilmiş ve mesleki eğitimin ihtiyaçlarının araştırılması talep edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda gerekli önlemler alınmaya başlanmıştır¹⁰³.

İlk yıllarda yerelden yönetim modeli uygulanan bu okullar, 22.06.1933 tarihinde yayımlanan 2287 sayılı kanunla kurulan Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlanarak örgün eğitime dâhil edilmiştir¹⁰⁴. Genel Müdürlüğün merkez ve taşrayı birlikte yürütmesinde yaşanan zorluklar nedeniyle 1941 yılında

¹⁰⁰ TİSK, Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim-Türk Özel Sektörünün Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İnceleme yayımları s:7

¹⁰¹ Age, s:8-9

¹⁰² Tuna, age s:42

¹⁰³ Age, s:49

¹⁰⁴ Ülkemizde Mesleki Eğitimin Tarihi Gelişimi Nasıl Olmuştur?, <http://www.tesk.org.tr/tr/yayin/76/cevap5.php>, Erişim tarihi:04.07.2017

Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Böylece, mesleki ve teknik eğitim hizmet ve destek birimleri oluşturulmuştur¹⁰⁵. 1951 yılında Müsteşarlık kaldırılıp yerine tekrar Genel Müdürlük kurulsa da bu şekilde uzun süre devam edilememiş ve 1958 yılında müsteşarlık tekrar ihdas edilmiştir¹⁰⁶.

1950'li yıllarda artan özel girişimcilik nitelikli işçiye olan ihtiyacın artmasına neden olmuştur. Bu da mesleki eğitimin kanunlarla desteklenmesine yol açmıştır. 1963 yılı faaliyet raporunda Çıraklık Kanunu'nun çıkarılmasına yer verilmiş ve 1972 yılında TBMM tarafından onaylanan Çıraklık Kanunu Cumhurbaşkanı'na gönderilmiştir. Ancak, Cumhurbaşkanı kanunu TBMM'ye iade etmiştir¹⁰⁷. 1977 yılında çıkarılan 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ile mesleki eğitim alanında çok önemli bir adım atılmış ve ilk kez çıraklık eğitimi yasal bir çerçeveye alınmıştır.

1986 yılına gelindiğinde ise çıraklık eğitimin gelişmesine yönelik birçok yeniliği bünyesinde barındıran 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu uygulamaya konulmuştur. Bu kanunla birlikte çıraklık eğitiminin fiziki şartları iyileştirilmiş, öğrenci sayısında artış yaşanmıştır¹⁰⁸. Aynı kanun ile Bakanlığa görüş bildirmek üzere, Bakanlıkta Mesleki Eğitim Kurulu, illerde de İl Mesleki Eğitim Kurulları oluşturulmuştur. Bu kurullar örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin; planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar alınmasının kolaylaştırılması amacıyla kurulmuşlardır¹⁰⁹. Aynı zamanda Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme merkezleri kurularak ihtiyaç duyulan planlama ve araştırma geliştirme faaliyetleri gerçekleştirilmeye çalışılmıştır¹¹⁰. Çıraklık Kanunu ile birlikte gelen en önemli yeniliklerden biri ise 'Çıraklık Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu'dur. Bu fon mesleki eğitimin geliştirilmesi, kalifiye insan yetiştirilmesi, mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması amaçlarını

¹⁰⁵ Sinan Yörük vd, Bilgi Toplumu ve Türkiye'de Mesleki Eğitim, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 2. s:301

¹⁰⁶ Tuna, age., s:63

¹⁰⁷ TİSK, age., s:10

¹⁰⁸ Ülkemizde Mesleki Eğitimin Tarihi Gelişimi Nasıl Olmuştur? <http://www.tesk.org.tr/tr/yayin/76/cevap5.php>, Erişim tarihi:04.07.2017

¹⁰⁹ Recep Altın vd, Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye. Ankara: MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, s:291

¹¹⁰ TİSK, age., s:37

gözetmek için kurulmuştur. Ancak, bu fon 1993 yılında genel bütçeye aktarılmış ve kurulma amacından kopmuştur. Bu durum mesleki eğitim konusunda ülkenin dış kaynaklara ihtiyaç duyması durumunu ortaya çıkarmıştır¹¹¹. 3308 sayılı kanunun getirdiği yenilikler bunlarla sınırlı değildir. Bu kanunun, Türkiye’de mesleki eğitim ve öğretim için çok önemli bir adım olduğunu belirtmek gerekir.

29.06.2001 tarihli 4702 sayılı "Mesleki Eğitim Yasası’nda yapılan değişiklik ile mesleki ve teknik eğitimden mezun olanlara meslek yüksekokullarına sınavsız giriş hakkı sağlanmıştır¹¹². Bu değişiklik ile temelinde mesleki eğitimin kalitesini artırmak ve piyasanın ihtiyacı olan nitelikli işgücünü sağlayabilmek amaçlamıştır.

2011 yılında yayımlanan 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile mesleki ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu birimler Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmiştir. Yaygın mesleki eğitim ile açık öğretim kurumları da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde toplanmıştır¹¹³. Böylece merkezi teşkilat günümüzdeki halini almıştır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü hazırladığı strateji belgesinde mesleki ve teknik eğitimin tanımını ve amacını şu şekilde belirtmiştir: “*Toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde istihdam edilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amacıyla gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistemli olarak verildiği eğitim türüdür. Bu doğrultuda meslekî ve teknik eğitim, ekonominin hedefleri ve iş dünyasının talepleri doğrultusunda bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmalıdır*”¹¹⁴.

Bu amaç doğrultusunda, Türkiye mesleki eğitim çalışmaları yapmakta, son dönemde kalitenin artırılması için birçok çalışma yürütmektedir. Ancak, Türkiye’nin eğitim sisteminde süregelen bazı sorunlar bulunmaktadır. Ortaöğretimde amaç bireysel yeteneklerin ortaya çıkması ve meslek seçimi için bireyleri yönlendirmek iken Türkiye’de bu durum tam olarak sağlanamamaktadır. Yükseköğretim

¹¹¹ TİSK, age., s:40

¹¹² Mesleki Eğitim,4.Demokrat Eğitim Kurulu,1-5 Aralık 2004, Ankara s:8 <http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2016/11/Mesleki-Ve-Teknik-E%C4%9Fitim.pdf>, Erişim Tarihi: 06.07.2017

¹¹³ Türkiye Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Ve Eylem Planı 2014-2018,s:27 http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_08/13021358_mte_strateji_belgesi_eylem_plan_i_20142018.pdf Erişim tarihi: 09.06.2017

¹¹⁴ Age., s:

programlarına girme konusunda yaşanan sorunlar, meslek liselerine olan talebi de azaltmaktadır. Mesleki eğitim okullarının teknoloji konusunda yaşadığı eksiklik ve sınıf geçme/kalma sisteminin devam ediyor olması mesleki eğitimin daha az tercih edilmesinin diğer bir sebebidir¹¹⁵. Çoğunlukla bireyin kendi becerileri doğrultusunda tercih yapmak yerine aile ve çevre baskısı ile bölüm/okul tercih etmesi öğrencilerden alınan verimi düşürmektedir. Mesleki eğitim ile yetiştirilen işgücünün işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak bilgi ve yeterliliğe sahip olmaması işgücü arzı ile talebi arasında yaşanan uyumsuzluk, yetersiz alt yapı, mesleki eğitimde yerel yönetimlere yeterince yetki verilmemesi ve merkezden yürütmenin işlemleri yavaşlatması Türkiye’de mesleki eğitimin yaşadığı sorunlardandır¹¹⁶. AB’ye üyelik sürecinin başlaması Türkiye’nin mesleki eğitim alanında yürüttüğü çalışmalarını yönlendirmesi bakımından etkili olmuştur. AB’ye üyelik sürecinde yerine getirilmesi zorunlu reformlar ve AB’nin mali yardımlarıyla birlikte mesleki eğitimin daha modern ve daha verimli bir sistem haline dönüştürülmesi için yoğun bir çaba harcanmaktadır. Mesleki eğitimin yapısal sıkıntıları azaltılıp, kalitesinin artırılması ve bu doğrultuda nitelikli iş gücüne katkı yaparak ülkenin gelişimine olumlu yönde katkı yapılması arzulanmaktadır. Bu nedenle, Türkiye AB ile işbirliği içerisinde önemli projelere imza atmakta ve önemli politika belgelerinde AB’nin tavsiyeleri de dikkate alınarak mesleki eğitimin kalitesini iyileştirecek kararlara yer vermektedir. AB ile ilişkiler AB’nin kuruluşuna kadar götürülebilmekle birlikte o zaman ki ilişkilerin daha çok ekonomik ortaklık şeklinde yürütüldüğü, eğitim ile ilgili önemli reform çalışmalarının ise adaylık süreci ile birlikte başladığını söylemek mümkündür.

3.3 Avrupa Birliği Sürecinin Türkiye Mesleki Eğitim Sistemi Üzerine Yansımaları

Türkiye, 1960’lı yıllardan beri AB ile yakın ilişkiler içerisinde olmuştur. Önemli bir ekonomik ortak olan Türkiye, 1995 yılında da AB’ye aday ülkeler arasındaki yerini alarak yoluna devam etmiştir. Aday ülkeler, AB’ye üye olmadan önce ülkelerinin ekonomik, sosyal ve siyasi yapıları dikkate alınarak uyumlaştırma

¹¹⁵ Nazan Çelebi, vd., age., s:205-206

¹¹⁶ İsmail Şahin, Tayfun Fındık, age, s:75-80

sürecine tabi tutulurlar. Bu süreçte ülkeler gerekli reformsal çalışmaları tamamlarlar.1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması aday ülkelere tam üye ülke statüsüne geçmeden önce karşılaşması gereken kriterler öngörmüştür¹¹⁷. 1993 yılından itibaren ise aday ülkelerin üye olmak için Kopenhag Kriterleri'ni karşılaşması zorunluluk haline gelmiştir. Bu kriterler siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Önce aday ülkeler için tarama yapılır ve yapılması gereken faaliyetler tespit edilir. Sonrasında da müzakere sürecine geçilir. Müzakere sürecinde aday ülkelerin gerekli reformları ve yasal düzenlemeleri tamamlamaları ve üyelik için hazır hale gelmeleri beklenir. Türkiye'de aday ülke statüsüne geçtikten sonra zorunlu olan bu kriterleri karşılamak için çalışmalar yürütmeye başlamıştır. 35 fasıl üzerinden yürütülen bu reform çalışmalarından biri de eğitim konusudur. 26. Fasıl Eğitim ve Kültür başlığı altında sürdürülen çalışmalar ile Türkiye eğitim konusunda AB ülkeleriyle bir uyum oluşturmak, değişen dünyada yenilikçi sistemleri ülke sistemine entegre etmek için çaba sarf etmektedir.

3.3.1 Ulusal Program ve İlerleme Raporları

10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de yapılan zirvede Türkiye'nin tam üyeliğe adaylığı tescil edilmiş ve AB ile ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir. Adaylığı resmen kabul edilen Türkiye için 8 Kasım 2001 tarihinde alınması gereken önlemler, kısa ve orta vadeli öncelikler şeklinde, siyasi kriterler, ekonomik kriterler ve AB müktesebatına uyum başlıklarının yer aldığı Katılım Ortaklık Belgesi yayınlanmıştır¹¹⁸. Türkiye KOB temelinde, AB mevzuatına uyuma ilişkin günümüze kadar üç tane ulusal program oluşturmuştur. AB ise reform çalışmalarını takip etmek, süreci yönlendirmek amacıyla her yıl ilerleme raporu yayınlamıştır. Yukarıda bahsi geçen belgelerin tezin konusu gereği eğitime özellikle mesleki eğitime ilişkin bölümleri incelenmiştir.

¹¹⁷ Nazan Çelebi, vd., age s:192

¹¹⁸ Katılım Ortaklığı Belgesi, http://www.ab.gov.tr/katilim-ortakligi-belgeleri_46226.html, Erişim Tarihi: 14.06.2017

3.3.1.1 Ulusal Program

İlk ulusal program, KOB'un ardından 2001 yılında AB Genel Sekreterliğince hazırlanmış ve Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ulusal programın eğitimle ilgili bölümünde öncelikle mevcut durum analizi yapılmış ardından ise AB müktesebatına uyum sağlanması için yapılması gereken düzenlemelere yer verilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması konusunda gerekli çalışmaların başlatılmış olduğu, mesleki ve teknik eğitim kurumlarındaki mevcut kapasiteden azami ölçüde yararlanılması için başlatılan 'Tam Gün Tam Yıl Eğitim' uygulaması ile 1999-2000 öğretim yılında mesleki ve teknik okullar ile çıraklık ve halk eğitim merkezlerinde toplam 295 binin üzerinde öğrenciye eğitim olanağı sağlandığı ifade edilmiştir.

İlköğretim ve ortaöğretim seviyesinde okullaşma oranları AB ülkelerinde ortalama yüzde 100'e ulaşmış olduğu halde, bu oranın 1999-2000 öğretim yılı itibarıyla Türkiye'de, ortaöğretimde yüzde 59,4 olduğu belirtilmiştir.

AB müktesebatına tam uyum için, taşra teşkilatlarına daha fazla yetki ve sorumluluk devredilmesi, zorunlu eğitim süresinin AB ülkelerinin ortalaması olan 9-12 yıla yükseltilmesi için 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda gerekli değişikliklerin yapılması hususu, mesleki ve teknik eğitimle sanayi arasındaki ilişkinin artırılabilmesi için 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda düzenleme yapılması konularına yer verilmiştir.

Kurumsal değişiklikler bakımından ise; Mesleki Yeterlilikler Kurumu'nun kurulması ve mesleki belgelerin bu kurumun koordinasyonunda diğer ilgili kurumların işbirliği ile yürütülecek 'Sınav ve Sertifikasyon Sistemi'ne göre verilmesinin sağlanması; Merkez Çıraklık Kurumu'nca 3308 sayılı kanun kapsamına alınmayan mesleklerde ise meslek belgelerinin Esnaf-sanatkar odalarınca verilmesine devam edilmesi hususlarına yer verilmiştir.

Kısa vadede, Ulusal Ajansın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'a ilişkin çalışmaların sonuçlandırılması, AB tarafından desteklenen projeler ile Türkiye'nin eğitim alanında AB standartlarına en kısa sürede ulaşılması, nitelikli öğretim elemanı ve gerekli fiziksel altyapı ile donanım problemlerinin çözümü için gerekli çalışmalara ve düzenlemelere ilerleyen yıllarda devam edilmesi planlanmıştır.

Orta vadede ise mesleki ve teknik eğitim ile ilgili olarak 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda gerekli düzenlemelerin tamamlanması, mesleki eğitim alanındaki uygulamaların AB standartlarına yaklaştırılması, ortak bir mesleki eğitim politikasının uygulanması için gerekli çalışmalara başlanması hedeflenmiştir¹¹⁹.

2003 yılında yayınlanan Ulusal Program'da ise eğitim alanında AB mevzuatına uyum sağlanması ve Ulusal Ajansın kurulmasıyla Topluluk programlarına tam katılımın sağlanması şeklinde iki öncelik belirlenmiştir.

Ortak bir mesleki eğitim politikasının oluşturulması için mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması sistemini oluşturacak kanun tasarısının 2005 yılının ilk çeyreğinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. 2002/4615 sayılı Türkiye Cumhuriyeti'nin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşmasının Onaylanması Hakkında kararın 1 Eylül 2002 tarih ve 24863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandığı belirtilmiştir. Böylece, Türkiye'nin eğitim alanındaki AB Topluluk Programlarına katılımı konusunda yasal süreç tamamlanmıştır.

AB Programlarına İlişkin Hazırlık Tedbirleri Anlaşmaları ile Sokrates Pilot Uygulamalar Anlaşmasının imzalandığı ve 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren uygulanmaya başlandığı ve Türkiye'nin Topluluk programlarına tam katılımının 2004 yılı itibarıyla gerçekleşmesinin beklendiği belirtilmiştir. 2003 yılındaki Ulusal Program'da ivedilikle kurulması talep edilen Ulusal Ajans, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bünyesinde AB Eğitim ve Gençlik Programları Daire Başkanlığı adı altında kurulmuştur. Yeterli sayıda personel görevlendirilmiş, gerekli altyapı hazırlanmış ve birimin faaliyete geçmesi sağlanmıştır. Ulusal Ajansa idari ve mali açıdan özerklik sağlayacak olan kanun tasarısı Başbakanlığa gönderilmiştir¹²⁰. Böylelikle, birinci ulusal planda yer alan kısa vadeli hedefe ulaşılmıştır.

2008 yılındaki Ulusal Program'da ise artan iş yükü ile başa çıkabilmek için Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik programlarını uygulayan Ulusal Ajansın idari kapasitesinin güçlendirilmesi ifadesiyle belirtilen tek bir öncelik yer almıştır.¹²¹

¹¹⁹ 2001 Yılı Ulusal Programı, s.329-334 <http://www.ab.gov.tr/195.html>, Erişim Tarihi:14.06.2017,

¹²⁰ 2003 Yılı Ulusal Programı, <http://www.ab.gov.tr/196.html>, Erişim Tarihi:14.06.2017

¹²¹ 2008 Yılı Ulusal Programı, <http://www.ab.gov.tr/42260.html>, Erişim Tarihi:14.06.2017

Hazırlanan üç ulusal programda da belirtilen öncelikler neredeyse aynıdır. Türkiye'nin mesleki eğitim sisteminin kalitesinin güçlendirilmesi için gerekli fiziki tedbirlerin alınması, kalifiye öğretmen yetiştirilmesi ve orta öğretim içinde mesleki eğitimin öneminin artırılması gerekmektedir. AB ile uyum kapsamında belirtilen en önemli hedef Türkiye Ulusal Ajansı'nın kurulması olmuştur. Türkiye Ulusal Ajansı'nın kurulması akabinde Türkiye eğitim programlarında yer almaya başlamış ve çok sayıda öğrenci/eğitimcinin mesleki eğitim projeleri ile bilgi, beceri ve yeterliliklerinin geliştirilmesine olanak tanınmıştır. Süreç içerisinde ise ilgili kurumun kapasitesinin artırılması Türkiye için yerine getirilmesi gereken öncelikler arasında yer almıştır.

3.3.1.2 İlerleme Raporları

Komisyondun aday ülkenin müktesebata uyum alanında kaydettiği ilerlemeleri veya bu alanda gözlemlendiği eksiklikleri yıllık bazda değerlendirdiği belge ilerleme raporudur. Komisyon, ilerleme raporlarının oluşturulması safhasında, aday ülke nezdindeki AB Delegasyonundan sivil toplum kuruluşlarından ve aday ülkenin kamu kurumlarından resmi olarak elde ettiği geri bildirimlerden istifade etmektedir¹²².

Türkiye için 1998 yılından beri her yıl ilerleme raporu hazırlanmaktadır. Bu raporlarda Türkiye'nin ekonomik, siyasi, sosyal konularda yaptığı reform çalışmaları değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler, Türkiye'nin yaptığı çalışmaların incelenmesi ve Türkiye'nin hala eksik olduğu alanların belirlenmesi anlamında önemli belgelerdir.

Bu bölümde ilerleme raporlarının eğitim ile ilgili bölümleri incelemeye alınacaktır.

1998 yılı ilerleme raporunda eğitim alanındaki kamu harcamaların oldukça düşük olduğundan söz edilmiş; kamu harcamalarındaki dengesizlikten dolayı gerekli alanlara yeterli yatırımın yapılamadığı belirtilmiştir¹²³. Sağlık ve eğitim sistemlerinin yetersizliğinden dolayı Türkiye sahip olduğu ve ekonomisine katkı sağlayabilecek genç nüfustan istifa edememektedir. Yetersiz yatırımların doğrudan doğruya beşeri

¹²² İlerleme Raporları, <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46224> , Erişim tarihi:17.06.2017

¹²³ Türkiye 1998 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 1998, s:19-20

http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_1998.pdf , Erişim tarihi:30.01.2017

sermayenin kalitesini ve ekonominin rekabet edebilirliğini etkilediği ifade edilmiştir. Bu konu ile ilgili gerekli önlemlerin alınması tavsiye edilmiştir¹²⁴. Türkiye'nin genel eğitim düzeyini Avrupa standartlarına yükseltmek için gayret içinde olduğu belirtilmekte ancak henüz yolun başında olduğunun altı çizilmektedir. Türkiye'nin 2000-2004 yıllarında Sokrates, Leonardo ve Avrupa için Gençlik Programlarına katılma imkânının kültürlerin ve zihniyetlerin birbirine yaklaşmasına hizmet etmesinin yanı sıra kişilerin serbest dolaşımına da katkı sağlayacağı belirtilmiştir¹²⁵.

1999 yılında yayınlanan ilerleme raporunda sadece eğitimin altyapısının önemli ölçüde iyileştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹²⁶. Mevcut bilgilerin değerlendirme yapmak için yeterli olmadığı belirtilmiştir¹²⁷.

2000 yılı ilerleme raporunda yine eğitime yapılan yatırımların artırılmasının Türkiye'nin ekonomisi ve rekabet edebilirliği açısından önemli olduğuna değinilmiştir¹²⁸. Okullaşma oranının hala düşük olduğu ifade edilmiş, 2005 yılında orta öğrenimde okullaşma oranının %75'e çıkması, orta öğrenim içinde mesleki ve teknik öğrenimin oranının ise %35'e çıkması öngörülmüştür. Mesleki eğitim sisteminin etkinliğinin artırılması için meslek standartlarının ve müfredatın bütünleştirilmesi; sistemin kalitesinin değerlendirilmesi gibi düzenlemeler yapılması salık verilmiştir. Türkiye'nin eğitim sisteminin çoğunlukla üye devletlerle uyumlu olduğu hususuna değinilmiştir¹²⁹.

2001 yılında ise eğitim konusundaki çalışmaların yetersizliğinden, piyasanın talebine uygun eğitim verilmemesinin genç işsizliğine neden olduğundan bahsedilmiştir¹³⁰. İlerleme raporunda ayrıca, mesleki eğitim alanında ilerlemelerin sınırlı olduğundan, kırsal kesimde eğitimin eşit olmamasından ve AB programlarına katılım ve bu programların başarılı bir şekilde yönetilebilmesi için Ulusal Ajans'ın

¹²⁴ Age, s:23

¹²⁵ Age, s:36

¹²⁶ Türkiye 1999 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 1999, s:26,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_1999.pdf, Erişim tarihi:17.06.2017

¹²⁷ Age, s:40

¹²⁸ Türkiye 2000 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2000, s:24
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2000.pdf, Erişim tarihi:30.01.2017

¹²⁹ Age, s:42-43,

¹³⁰ Türkiye 2001 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2001, s:41-42,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2001.pdf, Erişim tarihi:18.06.2017

kurulması ve programlara katılımın Türkiye için öneminden bahsetmiştir¹³¹. Bunu takiben 2002 yılı ilerleme raporunda Topluluk programlarıyla ilgili olarak, Sokrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik programlarına yönelik hazırlık çalışmalarını yürütmek amacıyla Ocak 2002’de çıkarılan bir Bakanlar Kurulu kararıyla, Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde AB Eğitim ve Gençlik Programları Daire Başkanlığı kurulduğu belirtilmiştir¹³².

2003 yılı raporunda henüz bir ulusal meslek standartları kurumunun oluşturulmamış olduğu ve 250 mesleğe ilişkin asgari mesleki eğitim koşullarını düzenleyecek mevzuatın henüz çıkartılmadığı konusunda eleştirilerde bulunulmuştur¹³³. Belirtilen eksiklikler, kişilerin serbest dolaşımının sağlanması bakımından gerçekleştirilmesi gereken önemli hususlar olarak görülmüş ve bir an önce tamamlanması gerekliliği vurgulanmıştır.

2004 yılından itibaren Türkiye, programlara tam katılım sağlamıştır. Raporda, bu çabalar olumlu karşılanmış ve Türkiye Ulusal Ajansı’nın başarısından söz edilmiştir. Yine, 2004 yılında, eğitime yapılan harcamalarda artış olmasına rağmen bu artışın Türkiye’deki eğitim sorunlarının çözümü konusunda yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Hayatboyu öğrenme sürecine katılımın yeterli olmadığı önündeki engellerin kaldırılması gerekliliğinin altı çizilmiştir¹³⁴.

2005-2006 eğitim-öğretim yılında, orta öğretimin süresi 4 yıla çıkarılması ile birlikte, genel ve mesleki eğitim arasındaki geçişin kolaylaşacağına değinilmiştir. Mesleki eğitim ve iş piyasasınca edilen iş becerisi arasındaki farklılıklar hala önemli bir sorun olarak devam etmektedir¹³⁵. Mesleki niteliklerin karşılıklı olarak tanınması konusunda özel bir gelişme yaşanmadığı hususuna yer verilmiştir¹³⁶. Mesleki/teknik

¹³¹ Age., s:72

¹³² Türkiye 2002 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2002, s:90, http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2002.pdf, Erişim tarihi:18.06.2017

¹³³ Türkiye 2003 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2003, s:63, http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2003.pdf, Erişim tarihi:21.06.2017-

¹³⁴ Türkiye 2004 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2004, s:108-109 http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2004.pdf Erişim tarihi:21.06.2017

¹³⁵ Türkiye 2005 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2005, s:59 http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2005.pdf, Erişim tarihi:27.06.2017

¹³⁶ Age, s:70

ve genel okullar arasında yatay geçişin sağlandığı belirtilmiştir. Kalite güvencesi için Avrupa standartlarının dikkate alınması gerekliliği ifade edilmiştir. Türkiye'nin artık uyumlu ve kapsamlı hayatboyu öğrenme stratejisi ortaya koyması gerektiği; bu nedenle, Eğitim ve Öğretim 2010 çalışma programına etkin katılım sağlaması ve 2010 yılına kadar gerçekleştirilmek üzere için gerçekçi ama zorlu hedefler seçmesinin önemine değinilmiştir¹³⁷.

2006 yılı ilerleme raporunda Türkiye'nin eğitim ve gençlik programları konusunda önemli başarılar elde ettiği hususu belirtilmiştir¹³⁸. Bu konuda Türkiye Ulusal Ajansı, kurulduğundan beri yoğun olarak çalışmalar yürütmüş ve birçok projenin desteklenmesini sağlamıştır.

2007 yılında Türkiye'de ECVET için bir çalışma grubu kurulmuş; Hayatboyu Öğrenme Programı açısından ise önemli bir gelişme sayılabilecek Ulusal Yeterlilikler Sisteminin oluşturulmasına başlanılmıştır¹³⁹. Ulusal Yeterlilikler Sistemi (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi) Türkiye ile diğer ülkelerin eğitim sistemleri arasında uyum oluşturulması açısından önemlidir. Bu gelişmeler Türkiye'de eğitim sistemi açısından olumlu karşılanabilecek gelişmelerdir.

2008 yılında yetkili makamların "Ulusal Kalkınma Planı (2007-2013)"nın parçası olan eğitim reformu programını 2007 ve 2008'de uygulamaya devam ettikleri belirtilmiştir. Bununla birlikte eğitimde reform çalışmalarına devam edilmesi gerekliliğine değinilmiştir¹⁴⁰. Türkiye bu konu için çalışmalar gerçekleştiriyor olmakla birlikte sonuçlar istenilen düzeye ulaşamamıştır.

2009 yılı ilerleme raporunda meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girişteki katsayı uygulamasının kalkması ile mesleki ve teknik lise mezunları için eşitlikçi bir durum oluştuğuna ancak meslek liselerinin kalitesinin hala yeterli seviyede olmadığına vurgu yapılmıştır. Önemli bir gelişme ise Mesleki Yeterlilikler Kurumu'nun ve sektörel mesleki standartların geliştirilmesi ve beceri ve bilgi test ve

¹³⁷ Age, s:136-137,

¹³⁸ Türkiye 2006 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2006, s:65
http://www.ab.gov.tr/files/Duyurular/Turkiye_Ilerleme_Rap_2006.pdf, Erişim tarihi:27.06.2017

¹³⁹ Türkiye 2007 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2007, s:68
http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2007.pdf, Erişim tarihi:28.06.2017

¹⁴⁰ Türkiye 2008 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2008, s:35,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2008.pdf, Erişim tarihi:28.06.2017

sertifikasyon merkezlerinin kurulmuş olmasıdır¹⁴¹. Önceki ilerleme raporlarında belirtilen bu önemli eksiklerin tamamlanması Türkiye'nin eğitim konusunda diğer AB ülkeleri ile koordinasyon sağlamasına yardımcı olmuştur. MYK'nın kurulması ve sertifikasyon merkezlerinin oluşturulması Türkiye'de mesleki eğitimde şeffaflığı artıracak olmasının yanı sıra uluslararası hareketliliğin artmasına da katkı sağlayacaktır.

2010 yılında Türkiye'nin reform sürecinin AB ile uyumlu bir şekilde yürütülmesi açısından önemli bir gelişme teşkil eden 2010-2014 strateji planı kabul edilmiştir. Kalite garantisi, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi esas alınarak Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi) kurulması gibi konularda hala yeterli ilerlemelerin sağlanamadığı belirtilmiştir¹⁴².

Eğitim harcamalarındaki artış ve gerçekleştirilen reformların olumlu etkisine rağmen, eğitimin kalitesine ilişkin ciddi sorunlar mevcudiyetini sürdürmektedir¹⁴³. 2011 yılı için en önemli gelişme ise meslek okullarında modüler sisteme geçilmesi olmuştur¹⁴⁴. Bu mesleki eğitim sistemi için köklü bir değişikliği işaret etmektedir.

Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın (2007-2013) kilit unsurlarından biri olan eğitim reformu programında sona yaklaşılmıştır. Amaçlanan eğitimin talebe cevap verebilirliğinin artırılması ve eğitim sisteminin kalitesinin geliştirilmesi hususlarında gelişmeler kaydedilmiş olmakla birlikte yeterli değildir¹⁴⁵.

2014 yılında eğitim ve gençlik programları kapsamında yürütülen Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programlarına artan ilgiden söz edilmiştir¹⁴⁶. 2015 yılında ise Türkiye'nin AB'nin Eğitim ve Öğretim 2020 stratejisi çerçevesinde önemli gelişmeler

¹⁴¹ Türkiye 2009 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2009, s:79
http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2009.pdf, Erişim tarihi:28.06.2017

¹⁴² Türkiye 2010 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2010, s:88,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2010.pdf Erişim tarihi: Erişim tarihi:28.06.2017

¹⁴³ Türkiye 2011 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2011, s:98,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2011_ilerleme_raporu_t_r.pdf Erişim tarihi:28.06.2017

¹⁴⁴ Age, s:98

¹⁴⁵ Türkiye 2012 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2012 s:41,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2012_ilerleme_raporu_t_r.pdf, Erişim tarihi:28.06.2017

¹⁴⁶ Türkiye 2014 İlerleme Raporu, Brüksel , Ekim 2014 s:67
http://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlariTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf
Erişim tarihi:28.06.2017

kaydettiğine değinilmektedir¹⁴⁷.

2016 yılında Türkiye'nin 1998 yılından itibaren belirtilen bazı yapısal sorunlarını aşması konusunda ilerlemeler kat ettiği ancak önünde hala uzun bir yol olduğu belirtilmiştir. Mesleki ve teknik eğitimin 2003'te %35,8 olan ortaöğretimdeki payı 2013'te %51'e yükselmiştir. İşletmelerin yaklaşık %34'ü çalışanlarına mesleki ve işbaşı eğitim vermektedir. Bununla birlikte, iş gücü piyasasının ihtiyaçları ve eğitim sisteminin kazandırdığı vasıflar arasındaki uyumsuzluk devam etmektedir. Türkiye, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme ile rekabet gücünü desteklemek için beşeri sermayesinden daha etkin faydalanmalıdır¹⁴⁸. Türkiye, UYÇ'yi Ocak 2016'da kabul etmiştir. Bu durum, Türkiye'de alınan eğitimin diğer ülkelerdeki tanınırlığını sağlayacak önemli bir gelişmedir¹⁴⁹. Aynı zamanda UYÇ ile birlikte diğer ülkeler ile kıyaslanabilirlik sağlanmış olacaktır. Uluslararası hareketliliği artıracak olan bu gelişme ülkelerin eğitim sistemleri arasındaki uyumun artmasına da katkı sağlayacaktır.

1998-2016 yılları arasında var olan ilerleme raporlarında eğitim konusunda Türkiye'nin genel olarak AB ve AB'ye üye ülkeler ile uyumlu olduğu dikkat çekmektedir. Ancak, Türkiye'nin eğitim konusunda yapması gereken birçok düzenleme olduğunun da altı çizilmektedir. Raporlarda en büyük sorunlar eğitime katılımın az olması ve eğitime katılımda cinsiyet ayrımcılığı ile meslek liselerinin teknik ve fiziksel şartlarının yeterli olmaması olarak belirtilmiştir. Türkiye aşamalı olarak bu sorunlara çözüm aramış ve kendi sistemindeki diğer aksaklıkları zaman içerisinde düzeltme yoluna başvurmuştur. Bunun yanı sıra uluslararası hareketliliği artırmak ve AB üyesi ülkelerle eğitim sistemlerinin uyumlaştırılması amacıyla bazı öncelikler belirlemiş ve uygulamaya çalışmıştır. MYK'nın kurulması UYÇ'nin oluşturulması, ECVET konusunda yapılan çalışmalar bunu göstermektedir. Türkiye Ulusal Ajansı'nın kurulması ve bu sayede hayata geçirilen projeler ise eğitim konusundaki en önemli kazançlar arasında yer almaktadır.

Türkiye kendi eğitim sisteminden kaynaklı sorunları çözmek için öncelikli

¹⁴⁷ Türkiye 2015 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2015, s:80, http://www.ab.gov.tr/files/000files/2015/11/2015_turkiye_raporu.pdf, Erişim tarihi:30.06.2017

¹⁴⁸ Türkiye 2016 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2016, s:40, http://www.ab.gov.tr/files/5%20Ekim/son_2016_ilerleme_raporu_tr.pdf, Erişim tarihi:30.06.2017

¹⁴⁹ Age, s:95, Erişim tarihi:30.06.2017

olarak eğitime yapılan yatırımları artırmalı ve mesleki eğitime olan ilgisizlik sorununu çözmelidir. Sahip olduğu beşeri sermayeden doğru olarak faydalanmalı ve bunun için gerekli çalışmaları yapmalıdır. AB'nin de öncelendiği mesleki eğitim konusunda çözüm odaklı çalışmalar yürütmelidir. Buradaki en önemli hususlardan biri de sektör ile işbirliğinin sağlanmasıdır. İş piyasasında ihtiyaç analizi yapılmalı ve meslek lisesi öğrencileri bu doğrultuda eğitilmelidir.

Bu fasıla uyum çalışmaları çerçevesinde Avrupa 2020 Stratejisi ve Eğitim ve Öğretim 2020 çalışma programı, Bologna süreci, AB Gençlik Stratejisi kapsamında ortaya konulan hedefler doğrultusunda önemli adımlar atılmaktadır. Türkiye AB ülkeleri ile uyum sağlamak için çeşitli kurumlar oluşturmuş ve oluşturmaya devam etmektedir. Türkiye'nin eğitim konusunda bir gayreti olduğu açık olmakla birlikte bazı reform çalışmalarında henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır.

3.3.2 Milli Eğitim Şuraları

Milli Eğitim Bakanlığı bilindiği üzere eğitim politikalarını yürüten en önemli kurumdur. Yaptığı çalışmalar, ortaya koyduğu politikalar ve diğer kurumlar ile ortak çalışmalar ülkenin eğitim politikasının şekillenmesinde büyük rol oynar. 1939 yılından itibaren Milli Eğitim Şurası altında yapılan toplantılarda Türkiye'de eğitimin kalitesinin artırılması, yapısal sorunların çözülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için önemli kararlar alınmakta ve alınan bu kararlar uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle eğitim hususunda yol haritası çizmeye yardımcı olan bu şuralar mesleki eğitim konusunda alınan kararlar anlamında tez ile yakından ilgili olmaktadır. 1939 yılından beri gerçekleştiriliyor olmakla birlikte, burada AB ile ilgili hususlara yer veren 1996 şurası ve devam eden süreçte yapılan şuralar incelenecektir.

1996 yılında gerçekleştirilen 15. Milli Eğitim Şurası'nda mesleki ve teknik eğitime olan talebin artırılması gündeme gelmiştir. Amaç öğrencilerin %65'nin mesleki eğitime yöneltilmesi şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda Milli Eğitim temel kanununda da gerekli değişikliklerin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ekonomik ve siyasi anlamda güçlü ilişkiler kurulan AB ülkeleri ile benzer eğitim seviyelerine ulaşabilmek için gerekli tedbirlerin alınması, eğitim programlarına ilginin artırılması, modüler sistemle ilgili çalışmalara hız kazandırılması, uluslararası

geçerliliği olan sertifikasyon sisteminin oluşturulması gibi hususlara değinilmiştir¹⁵⁰.

1999 da yapılan Milli Eğitim Şurası'nın başlıca gündemi mesleki eğitimidir. Şura'da öncelikle ortaöğretimin parçalı yapısından kurtulup; demokratik, kaynakların etkin kullanımın sağlandığı, yeterliliklere dayanan ve çok amaçlı bir yapıya dönüştürülmesinden bahsedilmiştir. Yeni oluşturulacak sistemin geniş tabanlı ve modüler esasa uygun şekilde düzenlenmesi, mesleki eğitimle ilgili kurum/kuruluşların sürece aktif katılımın sağlanması, mesleki ve teknik eğitim konularının uluslararası sisteme entegre edilebilir şekilde hazırlanarak AB bütünleşme sürecini hızlandırması hususlarına değinilmiştir. Meslek lisesi mezunlarının üniversiteye geçişini kolaylaştırıcı önlemler alınması gerekliliği belirtilmiştir. Orta öğretim sisteminin yeniden düzenlenmesi aşamasında uluslararası projeler yürütülmesi, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve kamuoyunun yeni sistem hakkında doğru şekilde bilgilendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. En kısa sürede meslek standartlarının oluşturulması gerektiği, Türk Meslek Standartları kurumunun özerk bir yapıya kavuşturulması, bu kurumun AB ve OECD ülkelerindeki kurumlara benzer yapıda olması gibi bütünleşme sürecinde önem taşıyan konulara dikkat çekilmiştir. Mesleki eğitimin sahip olduğu fiziki şartların iyileştirilmesi, teknolojinin getirmiş olduğu yeniliklerin sisteme dahil edilmesi, işletmelerin de yeni sistem için gerekli şartların oluşturulmasına kendi bünyelerinde çaba göstermesi gereklilikler arasında gösterilmiştir¹⁵¹. Kısaca ifade etmek gerekirse, bu şura ile mesleki eğitimin sorunları ve çözülmesi için gerekli koşulların tamamı ele alınmıştır. Süreçte yer alan tüm aktörlerin görevleri açıkça ifade edilmiştir. Şurada ele alınan mesleki eğitim konuları Türkiye'nin aynı zamanda AB bütünleşme sürecinde yerine getirmesi gereken reform çalışmalarını da ele almıştır. Gelecek yıllar için mesleki eğitim sisteminin sağlam temellere oturtulmasını sağlayacak önerilere yer verilmiştir. Şurada yer alan konularda etkin çalışıldığı takdirde mesleki eğitimin kalite sorunu büyük ölçüde çözümlenmiş olacaktır. Ancak, bu reform çalışmaları dünden bugüne gerçekleştirilebilecek hususlar değildir. Bu konularda

¹⁵⁰ 15. Milli Eğitim Şurası,
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113559_15_sura.pdf
Erişim Tarihi:01.07.2017

¹⁵¹ 16. Milli Eğitim Şurası,
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113618_16_sura.pdf
Erişim Tarihi:01.07.2017

ilgili tüm kurum/kuruluşların etkili ve özverili bir şekilde çalışması gerekmektedir. Yukarıda bahsi geçen çalışmaların bir kısmı tamamlanmış ve başarılı bir sonuca ulaşılmıştır. Ancak kalite anlamında sorunların bir kısmı hala devam etmektedir.

2006 yılında yapılan şurada mesleki eğitim ile ilgili erken yaşlarda yönlendirme yapılması ve bunun için gerekli tedbirlere başvurulması konusu ele alınmıştır. Mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması için bilimsel ve rasyonel yöntemlere başvurulması belirtilmiştir. Hayatboyu öğrenme politikasını destekleyecek politikaların öncelik verilmesine, örgün ve yaygın eğitim merkezlerinde düzenlenen eğitim programlarının uluslararası standartlara uygun olmasına, paydaşların mesleki eğitimin kalitesinin artırılması için daha çok sorumluluk almalarına değinilmiştir. Eğitimin AB ile uyum süreci doğrultusunda niteliğinin artırılması ve eğitimde hareketliliğin teşvik edilmesi hedefleri koyulmuştur¹⁵². 2010 yılı şurasında da Hayatboyu öğrenme stratejisine vurgu yapılmıştır¹⁵³. Hayatboyu öğrenme stratejisi AB'nin son dönem en önem verdiği konulardan biri haline gelmiştir. Bu nedenle hem kendisi hem üye ülkeler hem aday ülkeler bu yönde yoğun çalışmalar yürütmekte ve bu stratejinin eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamaya çalışmaktadır. Sürekli gelişen teknoloji karşısında bireylerinde bilgi, beceri yeterliliklerini geliştirmesi beklenmektedir. Bu da ancak hayatın her alanında her yerde öğrenmekten geçmektedir. Bu bilinçle hareket eden Türkiye'de bu konuya önem verilmekte ve eğitim politikalarında sıkça Hayatboyu Öğrenme Stratejisi kapsamında çalışmalar yapılmasını telkin edilmektedir.

3.3.3 Kalkınma Planları

Belirli bir dönemde toplumun sosyo-ekonomik refahını artırmak amacıyla sayısal olarak belirlenmiş hedeflere en uygun biçimde varmak için hazırlanan kalkınma planları Türkiye'de ilk kez 1963 yılında uygulanmaya başlanmıştır¹⁵⁴. Bu yıldan itibaren her beş yıl için kalkınma planı hazırlanmış ve ilgili yıllara ilişkin

¹⁵² 17. Milli Eğitim Şurası, https://tkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113631_17_sura.pdf Erişim Tarihi:01.07.2017

¹⁵³ 18. Milli Eğitim Şurası, https://tkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf Erişim tarihi:01.07.2017

¹⁵⁴ Ergün Han, İktisadi Kalkınma ve Büyüme, Anadolu Üniversitesi. Eskişehir, 2009 aktaran Volkan Özdemir, Türkiye'de Planlı Kalkınma Deneyimleri, https://dumludag.files.wordpress.com/2013/09/ozdemir_planlama.pdf Erişim Tarihi:02.07.2017

çalışmalar yapılmıştır. Burada, Türkiye'nin aday ülke olmasını takip eden kalkınma planlarında mesleki eğitime ilişkin alınan kararlardan bahsedilecektir.

1996-2000 yılları için hazırlanan yedinci beş yıllık kalkınma planında AB ile tam üyelik süreci doğrultusunda eğitim, bilim ve teknoloji, sanayi gibi alanlara ilişkin politika sürecinin revize edilmesi ve dönemin koşullarına göre tekrar politika hazırlanmasının önemli olduğu belirtilmiştir¹⁵⁵.

Türkiye'de eğitim sistemindeki merkezîyetçi yapının karar alma süreçlerini yavaşlattığı, eğitimde yönlendirmenin yeterli olmadığı, fiziki şartların çağa uygun şekilde düzenlenmesi ihtiyacı, genel kabul görmüş meslek standartları ile sınav ve sertifikasyon sisteminin kurulamayışının gençlerin meslek seçimini güçleştirilmesi ve alınan diploma ve sertifikaların denklikleri konusunda belirsizliklere yol açması gibi hususlara değinilmiştir¹⁵⁶. Bu hususlara ilişkin çalışmaların yapılması ve gerekli önlemlerin alınması gerekliliği ortaya konulmuştur.

Mesleki ve teknik eğitimin ekonominin ihtiyaç duyduğu kalifiye insan gücü için uygun hale getirilmesi çalışmalarının henüz istenilen düzeyde olmadığı ifade edilmiştir. Mesleki eğitime talebin artması arzulanmakla birlikte yeterli alt yapının mevcut olmadığı belirtilmiştir¹⁵⁷. İyi eğitilmiş genç nüfusun ülkenin rekabet edilebilirliğini artıracığı ve AB'ye entegrasyon bakımından büyük bir avantaj sağlayacağına değinilmiştir. Meslek eğitiminin işyeri- okul entegrasyonuna dayalı bir şekilde yapılandırılması planlar arasında yer almaktadır¹⁵⁸.

Mesleki ve teknik eğitimde modüler sisteme geçilmesi, müfredatların modüler sisteme uygun hale getirilmesi, örgün veya yaygın eğitim alan ve aynı mesleki becerilere sahip olan kişilere eşdeğer meslek sertifikası verilerek denkliklerinin sağlanması planlanmıştır. 1996-2000 yılları arasında yine meslek standartlarının tespit edilmesi, bu standartlara uygun sınav ve sertifikasyon sistemi kurulması ve Meslek Standartları Kurumu oluşturulması hedefler arasında yer almıştır¹⁵⁹.

¹⁵⁵ 7.Beş Yıllık Kalkınma Planı , s:2

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/3/plan7.pdf> Erişim Tarihi: 02.07.2017

¹⁵⁶ Age., s:12

¹⁵⁷ Age., s:25

¹⁵⁸ Age., 27

¹⁵⁹ Age., s.29

Sekizinci beş yıllık kalkınma planında ise öncelikle yedinci kalkınma planı ile ilgili analiz yapılmıştır. Burada, eğitimde istenilen düzeyde gelişme sağlanamadığı, fiziki şartların tam anlamıyla iyileştirilemediği, insan gücünün eksiklerinin devam ettiği, kaynakların verimsiz kullanıldığı, mesleki ve teknik eğitimde plan hedeflerinin gerisinde kalındığı belirtilmiştir¹⁶⁰. Yeni planda da eğitime yapılan yatırımlarda artış sağlanması öncelikli hedefler arasında yer almıştır. Dengeli ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak için eğitime yapılan yatırımların artırılması gereklidir.

Öğrenciler etkili bir şekilde yönlendirilmedikleri için ve sektörün ihtiyaçlarıyla doğru orantılı bir mesleki eğitim sistemi bulunmadığından yükseköğretimde yığılmalar oluşmaya devam etmektedir. Eğitim konusunda gerekli alt yapı ve öğretmen ihtiyacının karşılanmasında iyileştirmeler olmasına rağmen, beklenen düzeyde gelişme olmamıştır¹⁶¹.

Eğitim sistemi dışında kalan çocukların tamamının çıraklık eğitimi kapsamına alınması sağlanamamıştır. Ancak, mesleki ve teknik eğitim kurumları ile çıraklık eğitim merkezlerinde başlatılan tam gün tam yıl eğitim projesi uygulaması 100 bini aşkın öğrenciye eğitim imkanı sağlandığı belirtilmiştir¹⁶².

Genel bir analiz yapıldıktan sonra yeni dönem için yeni hedefler belirlenmiş, bir önceki dönemde belirlenen ancak tam olarak ulaşılamayan hedefler yeni planda da yerini almıştır. Bu doğrultuda, orta öğretimde mesleki teknik eğitimin payının artırılması, üniversitelere giriş konusunda gerekli tedbirler alınarak mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaşmasının teşvik edilmesi, meslek standartlarına dayalı mesleki eğitim için çalışmalar yapılması esas kabul edilmiştir. Meslek yüksekokulları ve meslek liseleri arasında program bütünlüğü oluşturulması gerekliliğine değinilmiş, meslek yüksekokullarında öğrencilerin uygulamalı eğitim almaları için çalışmalar yapılarak nitelikli işgücünde artış sağlanması planlanmıştır. Hayatboyu öğrenme anlayışının yerleştirilmesi için daha çok çaba sarf edilmesi gerekliliği ifade edilmiştir¹⁶³.

¹⁶⁰ 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, s: 14

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/2/plan8.pdf>

Erişim Tarihi:02.07.2017

¹⁶¹ Age., s:81

¹⁶² Age., s:82

¹⁶³ Age., s:84

Merkez teşkilatında hizmet esasına dayalı bir yapılanmaya gidilmesi ve taşra teşkilatına daha fazla yetki verilmesi, mesleki ve teknik eğitimle sanayi arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi ve uygulamada aksayan hususların giderilmesi amacıyla, 3308 sayılı kanunda gerekli düzenlemeler yapılmasına karar verilmiştir¹⁶⁴.

Sekizinci kalkınma planında yer alan eğitimdeki sayısal verilerden yola çıkarak 2000-2005 yıllarında mesleki eğitimi devam eden öğrenci sayısında artış olduğu ve yine mesleki eğitimin okullaşma oranında %10'luk bir artış gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum mesleki eğitim ile ilgili olumlu bir gelişme olarak yansımaktadır.

2007-2013 yılları arasında uygulanan dokuzuncu kalkınma planının vizyonu istikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye'dir¹⁶⁵. Yukarıda bahsi geçen ifadeden de anlaşılacağı üzere Türkiye her yıl eğitime daha fazla önem vermekte ve bilgi toplumu olma yolunda çabalarını sürdürmektedir. Çünkü ekonomik gelişmenin artık iyi bir eğitim politikasına sahip olmadan gerçekleştirilemeyeceği tüm dünyada kabul gören bir gerçek haline gelmiştir. Ancak, planda eğitim-istihdam arasındaki ilişkinin hala tam olarak sağlanamadığı belirtilmiştir. İşgücünün eğitim düzeyinin eskiye oranla yükseldiği ancak hala AB ortalamasına göre düşük olduğu ifade edilmiştir. Nitelikli ve beceri düzeyi yüksek insan gücü sorunu hala devam etmektedir¹⁶⁶. Mesleki eğitim mezunlarının işsizlik oranı 2000 yılında % 10,9 iken 2005 yılında %13,3 a yükselmiştir. Bilişsel yeteneği yüksek öğrencilerin mesleki eğitime yönlendirilmeden sektör ile eğitim kurumları arasında sağlam ilişkileri oluşturulmadan, mesleki eğitimin donanım eksikliğinin çözülmeden bu sorunun çözülmesi mümkün gözükmemektedir¹⁶⁷.

Yeni plan doğrultusunda, değişen ekonomi ile işgücü piyasasının gerekleri doğrultusunda, Hayatboyu Öğrenme Stratejisi üzerine çalışmalar yapılması planlanmıştır. Bununla birlikte örgün ve yaygın eğitim sistemleri ile ilgili

¹⁶⁴ Age., s:85

¹⁶⁵ 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı, s: 4,

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/1/plan9.pdf>

Erişim Tarihi: 13.07.2017

¹⁶⁶ Age., s:38

¹⁶⁷ Age., s:39

imkânlarının artırılması, yatay ve dikey geçiş imkanları sağlanması, çırak ve halk eğitim sistemlerinin belirtilen hususlara uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır. İnsan gücü arz ve talep eğilimlerinin belirlenebilmesi amacıyla işgücü piyasası ihtiyaç analizleri yapılması, mesleki ve teknik eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilmesi için çalışmaların hızlandırılması ve yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim arasında entegrasyon sağlanması gerekliliğine değinilmiştir. Mesleki eğitimde uygulamalı eğitime odaklanılmalıdır. Ekonominin ara eleman ihtiyacını karşılamak için mesleki eğitim faaliyetleri ile ilgili düzenlemeler yapılması gereklidir. Yeni dönemde, işletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik faaliyetleri desteklenecek ve Ulusal Meslek Standartları Sistemine ilişkin çalışmalar tamamlanacaktır¹⁶⁸.

İlk altı plan var olan mesleki eğitim sisteminin geliştirilmesini esas alırken 1999'da AB'ye üyelik sürecinin başlamasıyla kalkınma planlarındaki öncelikler değişerek AB politikalarının benimsenmesine yardımcı olacak öncelikler saptanmıştır. Bu doğrultuda da yedinci ve sekizinci kalkınma planları AB politikalarının benimsenmesine ve ortak Avrupa araçlarının sistem içine oturtulmasına orta vadeli öncelikler içinde yer vermiştir. Dokuzuncu kalkınma planı ise mesleki eğitimin daha esnek bir yapı getirilmesi, okul sisteminden program sistemine geçilmesi gibi öngörülerle sistemin yapısında değişimler getirmiştir. Mesleki eğitimin etkinliğinin öğretmen eğitiminin daha nitelikli olmasıyla artırılacağı ve mesleki eğitim sisteminin yapısının değiştirilerek etkinliğinin artırılması kısa vadeli öncelikler olarak görülmeye başlanmıştır.

Uygulanmakta olan onuncu kalkınma planında ise öncelikle durum analizi yapılmıştır. Burada, eğitim konusunda OECD ve AB ortalamalarına göre Türkiye'nin geride kalmaya devam ettiği, eğitim sisteminin hala işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlilikte olmadığı, eğitilmiş genç bireylerin işsizlik oranlarında düşüşün çok az olduğu belirtilmiştir¹⁶⁹. Bu sorunların çözümüne yönelik önlemler alınması vurgulanmıştır. Hayatboyu öğrenme politikasının güçlendirilmesi gerekliliği

¹⁶⁸ Age.,s:84-85

¹⁶⁹ 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı, s: 30,

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalk%C4%B1nma%20Plan%C4%B1.pdf>, Erişim Tarihi:13.07.2017

ifade edilmiş, bununda katkılarıyla eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasında uyum oluşturulabileceği belirtilmiştir. UYÇ'nin oluşturulması yine hedefler arasında yer almıştır. UYÇ'nin tamamlanması halinde eğitim ve öğretim programları ulusal meslek standartlarına göre güncellenecek, önceki öğrenmelerin tanınmasını içeren, öğrenci hareketliliğini destekleyen ulusal ve uluslararası geçerliliğe sahip diploma ve sertifikasyon sistemi geliştirilecektir¹⁷⁰. Devam eden plan doğrultusunda belirlenen hedeflere yönelik çalışmalar ilgili kurumlar tarafından yürütülmekte olmakla birlikte Türkiye henüz eğitim konusunda istenilen seviyeye ulaşamamıştır.

3.3.4 Avrupa Birliği Sürecinde Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yapılan Kurumsal Yenilikler

Türkiye'de eğitim politikası kapsamında birçok reform yapılmıştır. Bunların arasında kurumsal yeniliklerde bulunmaktadır. Mesleki eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi ve mesleki eğitimin modernizasyonunda büyük öneme sahip iki yeni kurum oluşturulmuştur. Bunlardan birincisi eğitim ve gençlik programlarının koordinasyonu ve yürütülmesini sağlayan Türkiye Ulusal Ajansı, bir diğeri ise ulusal meslek standartlarının oluşturulmasında görev alan Mesleki Yeterlilik Kurumu'dur. Bu iki kurumda mesleki eğitimin modernizasyonu, eğitim sisteminin şeffaflığının sağlanması gibi hususlarda önemli roller üstlenmiştir. AB'nin eğitim politikası için Türkiye'den talep ettiği reformlar ile ilgili birçok çalışma yürütmektedirler. Bu bölümde kısaca Türkiye Ulusal Ajansı hakkında bilgi verilecek daha sonra Mesleki Yeterlilik Kurumu'ndan bahsedilecektir.

3.3.4.1 Türkiye Ulusal Ajansı

Aday ülke statüsüyle birlikte Türkiye Birliğin eğitim ve programlarından yararlanmaya başlamıştır. 2002 yılında programlardan yararlanmayı sağlayacak çerçeve antlaşma imzalanmış ve aynı yıl Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye'de Ulusal Ajans görevini yürütmek için Devlet Planlama Teşkilatına bağlı olarak AB Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmuştur. 2003 yılında ise

¹⁷⁰ Age.,s:33

tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) kurulmuştur. 2011 yılında da AB Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olmuştur.

2003 yılında pilot uygulamalara başlayan Türkiye Ulusal Ajansı, 1 Nisan 2004 tarihinde AB Eğitim ve Gençlik Programları'nın tam üyesi haline gelmiştir. 2006 yılına kadar süren Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik adlarıyla bilinen topluluk programlarını yürütmeye başlayan Türkiye 2007-2013 yılları arasında Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları'nın yürütülmesinden 2014-2020 yılları arasında da Erasmus+ Programı'nın yürütülmesinden sorumlu kurum olarak görevini yerine getirmektedir.

Kurumun temel görevi programların duyurulması, koordine edilmesi, yürütülmesi ve izlenmesi, Avrupa Komisyonu ile işbirliği halinde gerekli görüşmelerin yerine getirilmesi ve uygulama sözleşmelerinin imzalanmasıdır. Bunun yanı sıra, kamu kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, mesleki kuruluşlarla yakın ilişkiler geliştirme, bazı pilot uygulamalar gerçekleştirme, katılımcıların bilgilendirilmesi, proje sonuçlarının duyurulması, programlar arasında işbirliğinin artırılması gibi faaliyetleri de yerine getirmektedir¹⁷¹.

3.3.4.2 Mesleki Yeterlilik Kurumu

Mesleki Yeterlilik Kurumu ilk olarak Türkiye İş Kurumu koordinasyonunda Dünya Bankası desteği ile yürütülen bir proje kapsamında oluşturulmaya başlanmıştır. Ancak bu proje kapsamında kurulamamış, kurulması bir başka proje ile gerçekleşmiştir. MYK, Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda AB tarafından desteklenen MEGEP ile kurulmuştur. Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu 2006 yılında TBMM tarafından kabul edilmiş ve kurum aynı yıl faaliyetlerine başlamıştır.¹⁷²

¹⁷¹ Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Web Sayfası, <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>, Erişim Tarihi:19.07.2017

¹⁷² Mesleki Yeterlilik Kurumu Resmi Web Sayfası, <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/kurumsal/tarihce> Erişim Tarihi:19.07.2017

Kurumun başlıca görev ve yetkileri¹⁷³:

- Ulusal mesleki yeterlilik sistemi ile ilgili yıllık gelişme planlarını hazırlamak, geliştirmek, uygulamasını yapmak veya yaptırmak, denetlemek; bunlara ilişkin düzenlemeleri yapmak,

- Standartları¹⁷⁴ belirlenecek meslekleri belirlemek ve bu standartları hazırlayacak kurum ve kuruluşları tespit etmek,

- Ulusal meslek standartlarına uygun eğitim ve öğretimin yapılabilmesi için Yükseköğretim Kurulu ve Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapmak,

- Ulusal yeterliliklerin¹⁷⁵ esaslarını belirlemek

- Ulusal meslekî yeterlilikler alanındaki eğitim ve öğretim kurumlarını ve programlarını akredite edecek kurumları belirlemek,

- Yeterliliği belgelendirecek yetkilendirilmiş kurumları belirlemek ve sınavlarda başarılı olanlara sertifika verilmesini sağlamak olarak ifade edilebilir.

25.10.2017 tarihinde MYK'nın resmi web sayfasında yer alan istatistikî bilgilere göre MYK ile ilgili kurum/kuruluşlar arasında yapılan protokoller çerçevesinde hazırlanacak ulusal meslek standardı sayısı (Resmi Gazete'de yayımlananlar dâhil) toplam 906 olarak belirtilmiştir. Çalışmaları sürdürülen ulusal meslek standardı sayısı (Resmi Gazete'de yayımlananlar dâhil) 850 olup bu ulusal meslek standartlarının 739 tanesi Resmi Gazete 'de yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Meslek standartlarının ve yeterliliklerin hazırlanması, güncellenmesi ve geliştirilmesi hususlarında öneride bulunmak, meslek standardı ve yeterlilik formatı konusunda görüş bildirmek, taslak meslek standardı ve yeterlilikleri şekil ve içerik yönünden incelemek, değerlendirmek ve görüş oluşturmak gibi görevleri olan

¹⁷³ 5544 numaralı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu, Kabul Tarihi: 21/9/2006, <http://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/MYK.pdf> Erişim Tarihi:19.07.2017

¹⁷⁴ Ulusal Meslek Standardı: Bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normdur.

¹⁷⁵ Ulusal yeterlilikler: Ulusal ya da uluslararası meslek standartları temel alınarak hazırlanan, öğrenme, ölçme-değerlendirme amacıyla kullanılan, bireylerin mesleğini başarı ile icra etmesi için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler ile bu bilgi, beceri ve yetkinlikleri kanıtlamaları için nasıl bir ölçme ve değerlendirme sürecinden geçmeleri gerektiğini açıklayan, MYK tarafından onaylanarak yürürlüğe giren teknik dokümanlardır.

halihazırda 26 sektör komitesi¹⁷⁶ bulunmaktadır.

MYK ile ilgili kurum/kuruluşlar arasında yapılan protokoller çerçevesinde hazırlanacak ulusal yeterlilik sayısı 578 olarak belirtilmekte olup, çalışmalarını süren 461 tane ulusal yeterlilik mevcuttur. Bu ulusal yeterliliklerin 413 tanesi Mesleki Yeterlilikler Kurumu yönetim kurulu tarafından onaylanmıştır. 14 sektörde belgelendirme yapılıyor olup yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluş sayısı 93 ve belgelendirme yapılan ulusal yeterlilik sayısı ise 230'dur. Bugüne kadar toplam 245.085 MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi verilmiştir¹⁷⁷.

3.3.5 Avrupa Birliği Kapsamında Gerçekleştirilen Projeler

Son yüzyılda ülkelerin gelişme düzeylerini etkileyen en önemli faktörlerden biri teknoloji olmuştur. Teknolojiyi takip etmekte güçlük yaşayan ülkeler çağın gerisinde kalmış, bu ülkelerin rekabet edebilirlikleri azalmıştır. Bunu engellemek için ekonominin belirleyicilerinden biri haline gelen teknolojiye yapılan yatırımlar bir hayli artmıştır. Ancak belirtilmesi gereken önemli bir diğer unsurda teknolojiyi kullanacak olan insan unsurudur. Bu nedenle, yeni yüzyılda yatırım yapılan en önemli unsurlardan biri de insandır. Sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeterliliklere sahip insan gücü oluşturmanın gerekliliğini kavrayan ülkeler bu alana yoğunlaşmış ve eğitime odaklanarak kalifiye insan toplulukları oluşturması hedefler arasına konulmuştur. Kalifiye insan gücü oluşturmada en etkili yollardan biri de kaliteli bir mesleki eğitim sistemi oluşturulmasıdır. İyi bir mesleki eğitim, donanımlı insan sermayesi oluşturulması için elzemdir. Ülkeler bu konuda birçok çalışma yapmakta ülke politikaları belirlenirken bu konuya yer verilmektedir. Aynı zamanda yapılan birçok pilot uygulama ile gelişmeleri desteklemektedir. AB'de mesleki

¹⁷⁶ Sektör Komiteleri: Adalet ve Güvenlik Sektör Komitesi, Ağaç İşleri, Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri Sektör Komitesi, Bilişim Teknolojileri Sektör Komitesi, Çimento ve Toprak Sektör Komitesi, Çevre Sektör Komitesi, Eğitim Sektör Komitesi, Elektrik ve Elektronik Sektör Komitesi, Enerji Sektör Komitesi, Finans Sektör Komitesi, Gıda Sektör Komitesi, İnşaat Sektör Komitesi, İş ve Yönetim Sektör Komitesi, Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sektör Komitesi, Kültür, Sanat ve Tasarım Sektör Komitesi, Maden Sektör Komitesi, Medya, İletişim ve Yayıncılık Sektör Komitesi, Metal Sektör Komitesi, Otomotiv Sektör Komitesi, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sektör Komitesi, Spor ve Rekreasyon Sektör Komitesi, Tarım, Avcılık ve Balıkçılık Sektör Komitesi, Tekstil, Hazır Giyim, Deri Sektör Komitesi, Ticaret Sektör Komitesi, Toplumsal ve Kişisel Hizmetler Sektör Komitesi, Turizm, Konaklama, Yiyecek-İçecek Hizmetleri Sektör Komitesi, Ulaştırma, Lojistik ve Haberleşme Sektör Komitesi.

¹⁷⁷ MYK Genel İstatistikler, http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_istatistik, Erişim Tarihi:25.10.2017

eğitim konusunu öncelemekte ve bu konuda ye ülkeler ve aday ülkeler ile çeşitli faaliyetler ve projeler ortaya koymaktadır. Uzun yıllar süren bu projeler ile Türkiye’de mesleki eğitim sisteminin kalitesinin gclendirilmesi amaçlanmakta ve aynı zamanda Avrupa lkeleri ile uyumlu bir yapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. AB desteğiyle mesleki eğitim alanında yapılan Türkiye’de gerçekleştirilen önemli projeler Mesleki Eğitim ve ğretim sistemlerinin Gclendirilmesi, Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu, İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi projesidir. Bu projeler ile Türkiye’nin eğitim konusundaki eksikleri tamamlanmaya çalışılmıştır.

Aşağıda, Türkiye ile mesleki eğitim konusunda yapılan projeler ile ilgili bilgi verilmiş ve bu projelerden ne gibi sonuçlar elde edildiği ifade edilmeye çalışılmıştır.

3.3.5.1 Mesleki Eğitim ve ğretim Sisteminin Gclendirilmesi Projesi

Türkiye ile AB arasında 2000 yılında imzalanan "Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve ğretim Sisteminin Gclendirilmesi Projesi" (MEGEP) mesleki eğitim alanında önemli gelişmelere yol açan 2002-2007 tarihleri arasında yürütülen 58.190.000 Avro’luk bir projedir¹⁷⁸.

Projenin genel hedefi mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonunu desteklemek ve hayatboyu öğrenme ilkelerini hayata geçirmektir. Bununla ulaşılmak istenen amaç, piyasanın ihtiyaçlarına cevap verebilen tüm eğitim seviyeleri ile entegre olmuş modern, esnek ve yüksek kalitede bir mesleki eğitim ve ğretim sistemine ulaşılması ve böylece Sekizinci Kalkınma Planı’nda ngrldğ gibi 2005-2006 yılında mesleki eğitim ve ğretim orta öğretime kayıtlarını %65 düzeyine getirmektir. Aynı zamanda proje ile kamu kurumları, sosyal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin gclendirilmesi ve yerel aktörlerin projeye dahil edilmesi ile merkezi bir sistemden yerelleşme sürecine geçişi sağlamak istenmiřtir¹⁷⁹.

MEGEP kapsamında toplam 30 ilde 145 eğitim kurumunda pilot uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Projenin ulusal düzeyde yürütülmesinde birçok kamu kuruluğu,

¹⁷⁸ Canan Uçar, Mehmet Arif Özerbaş, Mesleki Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Durumu, Eğitim ve ğretim Araştırmaları Dergisi, Mayıs 2013 Cilt:2 Sayı:2 Makale No:28 s:244

¹⁷⁹ David Smawfield vd., Türkiye’de Mesleki Eğitim ve ğretim Sisteminin Gclendirilmesi Programının (Megep) Etki Değerlendirmesi İçin Teknik Destek, şubat 2009,s:6-7

işçi ve işveren örgütleri ve sivil toplum örgütleri aktif görev almıştır¹⁸⁰.

MEGEP tamamlandıktan sonra yapılan etki analizi raporunda mesleki eğitim ve öğretim orta öğretimde hedeflenen %65'lik orana ulaşamamakla birlikte proje ile mesleki eğitime kayıtlarda oluşan düşme eğiliminin tersine çevrildiği ve mesleki eğitimin daha çekici hale getirildiği ifade edilmiştir. UYÇ'nin oluşturulması ve kamu kurumları, sosyal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmesi hedeflerine ulaşıldığı, yerleşme konusunda ise kayda değer bir aşama kaydedildiği belirtilmiştir¹⁸¹.

Bunların yanı sıra proje; modüler, yeterlilik temelli, modern bir müfredatı uygulamaya koyma, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin kalitesinde ve ilgililiğinde artış, MYK'nın ve ilgili yasal çerçevenin oluşturulmuş olması; üç yıllık mesleki eğitimin dört yıla çıkarılması, iş piyasası analizinin kurumsallaşması, EQF bağlamında karşılaştırılabilirliği artmış meslek standartlarının ve ilgili kapasitenin geliştirilmesi gibi etkileri ile mesleki eğitimde önemli dönüşümler sağlamıştır¹⁸².

3.3.5.2 Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi

Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi ülkenin sosyo-ekonomik ihtiyaçlarına ve hayatboyu öğrenme prensiplerine daha uygun bir mesleki ve teknik eğitim sisteminin düzenlenmesini amaçlayan bir projedir. Proje öncelikli olarak mesleki eğitim öğretmeni yetiştiren kurumların yenilenmesini hedeflemiştir. Bu konuda AB'deki gelişmelere uygun bir eğitim sistemi üzerine yoğunlaşmıştır. 2003-2007 yılları arasında yürütülen projenin bütçesi 18,5 milyon Avro'dur¹⁸³.

Proje sonunda bilgisayar, elektrik-elektronik, otomotiv, giyim, konaklama işletmeciliği, yapı, tesisat-doğal gaz, çocuk gelişimi ve pedagoji alanlarında meslek dersleri öğretmenlerinin alan yeterlilikleri belirlenmiş ve 474 modüler öğretim programı geliştirilmiştir. Bu modüller, 2004–2005 öğretim yılından itibaren 14 mesleki ve teknik eğitim fakültesinde uygulanmaya başlamıştır. MTEM projesi

¹⁸⁰ MEGEP Uygulama Kılavuzu,
http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/uygulama_kilavuzu.pdf,s:6,
Erişim Tarihi:20.07.2017

¹⁸¹ Age., s:11-12

¹⁸² Age., s:29-30

¹⁸³ Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi,
<http://mtegm.meb.gov.tr/www/turkiyede-meslek-teknik-egitimin-modernizasyonu-projesi-mtem/icerik/115#> Erişim Tarihi: 20.06.2017

kapsamında 93 meslek dersi öğretmeni, 715 fakülte öğretim üyesi, 60 sosyal taraf temsilcisi farklı alanlarda eğitim almıştır. Projenin diğer önemli çıktısı ise, mesleki ve teknik eğitimle ilgili politika önerilerini içeren politika ve strateji raporu olan “Beyaz Belge”nin hazırlanması olmuştur¹⁸⁴. Bu belge ile mesleki ve teknik eğitim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim koşullarının geliştirilmesi, iş piyasasının talebine uygun eleman yetiştirilmesi amacıyla gereken teknoloji ve uygulamalı eğitim fakültelerinin oluşturulması ve hayatboyu öğrenme konusunda genel ilkeler karara bağlanmıştır¹⁸⁵.

3.3.5.3 İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi

2008-2010 yılları arasında uygulanan 15,4 milyon Avro bütçeli İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim yoluyla Geliştirilmesi Projesi ile nitelikli işgücünün katılımı ile doğu ve güneydoğu bölgelerindeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişimini ve rekabet edilebilirliğini teşvik etmek amaçlanmıştır¹⁸⁶. İKMEP ile aynı zamanda işgücü piyasası ile meslek eğitim kurumları arasında istihdam amaçlı işbirliğinin sağlanması, mesleki eğitimin kalitesinin artırılmasına ve bu sayede de insan kaynaklarının geliştirilmesi hedeflenmiştir¹⁸⁷.

3.3.5.4 Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi

2012-2014 yılları arasında 5.996.812,00 Avro bütçe ile Milli Eğitim Bakanlığı koordinatörlüğünde yürütülen Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi (MTEK) projesinin temel amacı Ulusal Kalite Güvence Sistemi geliştirmesi, mesleki eğitimin kalitesinin artırılması ve işgücü piyasası ile mesleki eğitim arasındaki bağlantıların geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Buna ek olarak,

¹⁸⁴ Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi, <http://salihcelik.net/urunler.php?urid=45> Erişim Tarihi:21.07.2017

¹⁸⁵ Ramazan Özen, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanması, MTEM Bülteni, sayı:6, Aralık, 2006, s.5.

¹⁸⁶ İKMEP, http://ikmep.meb.gov.tr/tr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=56, Erişim Tarihi: 07.06. 2016

¹⁸⁷ İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi, <http://www.yoikk.gov.tr/upload/KMEP.pdf> Erişim Tarihi:19.07.2017

eğitim alanıyla ilgili çalışmalar yapılması planlanmış ve bunların yaygınlaştırılması için faaliyetler gerekleřtirilmiřtir¹⁸⁸.

Proje kapsamında, iş dünyası ile stratejik düzeyde daha iyi bağlantıların kurulmasına hizmet edecek, kurumsal düzeyde mesleki ve teknik eğitimin kalitesine ilişkin bazı bağımsız kararlar alarak sistemin yerel ihtiyaçlara yanıt vermesine yardımcı olacak Mesleki ve Teknik Eğitim Kalite Geliştirme merkezi kurulması için çalışmalar yapılmış ve kurulmasına ilişkin resmi onayın, Bakan tarafından 2014 tarihinde verilmesi sađlanmıřtır¹⁸⁹. Ulusal Kalite Geliştirme Sisteminin işleyişine ve yapısına ilişkin çerçeveyi düzenleyen kalite stratejisi oluşturulmuş ve bu sistem ile ilgili pilot uygulamalar yapılmıřtır¹⁹⁰. 22 meslek alanında 91 meslek analizi hazırlanmış, çıktı tabanlı yeni müfredatlar oluřturulmuřtur¹⁹¹.

3.3.5.5 Leonardo Da Vinci Programı ve Mesleki Eğitim Projeleri

Türkiye, 1 Nisan 2004 yılında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının tam yesi haline gelmiş ve Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik olarak bilinen Topluluk programlarını yürütmeye başlamıştır. 2007-2013 yılları arasında Hayatboyu ğrenme ve Gençlik Programı kapsamında mesleki eğitim ile ilgili Leonardo da Vinci Programı'nı yürütmüş olan Türkiye Ulusal Ajansı 2014-2020 yılları arasında ise Erasmus+ programı kapsamında mesleki eğitim projelerini desteklemeye devam etmektedir.

Leonardo da Vinci Programı ile mesleki ve teknik eğitim konusunda kapasitenin artırılması, kişilerin bilgi beceri ve yeterliliklerini artırılması ve gelişen teknolojinin mesleki eğitimde kullanılabilir hale gelmesi amaçlanmıştır. Program, mesleki eğitim alan öğrencileri, çırakları, işgücü piyasasındaki tüm bireyleri ve mesleki ve teknik eğitim alanında çalışanları (ğretmenler, usta eğiticiler, rehberlik danışmanları, işletmelerdeki insan kaynakları uzmanları vb.) kapsamaktadır.

¹⁸⁸ Türkiye'de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi Nihai Raporu, 21/12/2014

¹⁸⁹ Age., S:48

¹⁹⁰ Age., s:52

¹⁹¹ Age., s:123

Bu program kapsamında,

- Bireylerin, diğer AB ülkelerinde eğitim görmelerini veya çalışma deneyimi kazanmalarını sağlayan hareketlilik projeleri,
- Yenilikçi uygulamaların geliştirilmesini ve transferini amaçlayan çok taraflı projeleri,
- Mesleki ve teknik eğitim alanındaki tüm paydaşların arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesini hedefleyen sektörel ya da tematik iletişim ağı kurma ve geliştirme projeleri yapılabilmektedir¹⁹².

Aynı zamanda bu dönemde Leonardo da Vinci Programı kapsamında sunulacak projelere hazırlık yapmak isteyenlerin bir araya gelmelerine imkan tanıyan hazırlık ziyaretleri ve yeni hazırlanacak projelere ortak bulma amacıyla Ulusal Ajanslar tarafından düzenlenen, farklı konularda yapılan ve birçok ülkeden kuruluş temsilcisinin katıldığı resmi toplantılar olan irtibat seminerleri mevcuttur¹⁹³.

2017-2013 yılları arasındaki dönemde Leonardo da Vinci projeleri kapsamında yaklaşık 309 milyon Avro ile 3000'e yakın proje gerçekleştirilmiştir. Bu projelerden yaklaşık 60 bin kişi faydalanmıştır.

Tablo 3.1. Leonardo da Vinci Programı Projeleri¹⁹⁴

Faaliyet Tipi	Proje Sayısı	Hibe Tutarı	Yararlanan Kişi Sayısı
Hareketlilik projeleri	2122	90.713.233,87	51724
Ortaklık projeleri	474	9.116.200	6982
Yenilik Transferi projeleri	160	31.912.976,5	930
Hazırlık ziyaretleri ve irtibat seminerleri	177	177.002,59	177

Erasmus+ Programı ise 1 Ocak 2014 itibarıyla uygulanmaya başlayan; Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları döneminden farklı olarak spor alanını da bünyesine dahil eden farklı yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren programdır.

¹⁹² ERG, (2012), "Hayatboyu Öğrenme Çerçevesinde Mesleki Beceri Kazanımı", Eğitim Reformu Girişimi, Şubat, s: 75-76
<http://www.mesleklisesimemleketmeselesi.com/NR/rdonlyres/DE8D070A-38AB-4E1C-86B0-1177457C957E/15850/HBO.pdf> Erişim Tarihi:22.07.2017

¹⁹³ Hazırlık Ziyaretleri ve İrtibat Seminerleri,
<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/haz%C4%B1rl%C4%B1k-ziyaretleri-ve-i-rtibat-seminerleri>, Erişim Tarihi:22.07.2017

¹⁹⁴ Tabloda yer alan rakamlar Türkiye Ulusal Ajansı kaynaklarından alınan yaklaşık değerlerdir.

Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen mesleki eğitim faaliyetleri Bireylerin Öğrenme Hareketliliği, Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi başlığı altında yer alan Stratejik Ortaklık ve Sektörel Beceri Ortaklıklarıdır.

Bu program ile mesleki eğitimin kalitesinin artırılmasına yardımcı olmak, mesleki eğitimde öğrenim görenlerin bilgi becerilerini ve yetkinliklerini geliştirmek, Avrupa ve Türkiye’de ekonominin rekabet edebilirliğine katkı sağlamak ve kalite güvencesi oluşturmak amaçlanmıştır¹⁹⁵.

Yeni dönemde üç sene geride kalmıştır. 2020 yılına kadar devam edecek program ile daha fazla kişiye ulaşmak ve mesleki eğitimin kalitesinin artırılmasına daha fazla katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

İlk üç sene de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın desteğiyle yürütülen İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı kapsamında kabul edilen Mesleki Eğitimin Kalitesinin ve Gençlerin Mesleki Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi de dahil olmak üzere yaklaşık 95.650 milyon avro hibe tutarı ile 1.201 proje gerçekleştirilmiştir. Bu projelerden yaklaşık 48 bin kişi yararlanmıştır. Yukarıda belirtilen veriler doğrultusunda, 2014 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının desteğiyle İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı Mesleki Eğitimin Kalitesinin ve Gençlerin Mesleki Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında 23 milyon avroluk 316 proje yürütülmüştür.

Tablo 3.2. Erasmus+ Projeleri¹⁹⁶

Faaliyet Tipi*2014-2015-2016	Proje Sayısı	Hibe Tutarı	Yararlanan Kişi Sayısı
Erasmus+ Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personelinin Öğrenme Hareketliliği(IPA dahil)	1.114	77.423,964,8 milyon Avro	29359
Stratejik Ortaklık	87	18.250,198,96 milyon Avro	18275

¹⁹⁵ Erasmus+ Leonardo da Vinci Programı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1>, Erişim Tarihi:22.07.2017

¹⁹⁶ Tabloda yer alan rakamlar Türkiye Ulusal Ajansı kaynaklarından alınan yaklaşık değerlerdir.

3.3.6 Mesleki Eğitim Şeffaflık Araçları ile ilgili Türkiye'deki Güncel Gelişmeler

Europass, ECVET, EQAVET ve EQF doğrultusunda hazırlanan Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi Türkiye'de mesleki eğitim konusunda kalitesi standartlarının artması ve şeffaflığın sağlanması amacıyla önem verilen, Avrupa Birliği ile işbirliği içinde geliştirilmeye ve Türkiye'deki eğitim sistemine entegre edilmeye çalışılan mesleki eğitim şeffaflık araçlarıdır.

Eğitim konusunda önemli paydaşların bir araya gelerek yaptıkları toplantılarda, yeni dönemde oluşturulan politika belgelerinde bu konulara ilişkin faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Bu bölümde ilgili araçlar ile ilgili Türkiye'de yapılan güncel çalışmalar anlatılmıştır.

İlk olarak Europass ile ilgili çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Konsey 2241/2004/EC sayılı 15 Aralık 2004 tarihli kararında bir Ulusal Europass Merkezi kurulması gerekliliğini ifade etmiş ve bu doğrultuda 28 Temmuz 2008 tarihinde MYK, Türkiye'de Ulusal Europass Merkezi olarak görevlendirilmiştir. Europass Belgelerinin basılı ve elektronik kullanımını sağlamak, Europass ve Europass Belgelerini ilgili kurumlara ve bireylere tanıtmak ve internet tabanlı hizmetler dâhil olmak üzere belgelerin kullanımını teşvik etmek, Europass konusunda ulusal bilgi sistemini kurmak ve yönetmek, bilgi ve rehberlik merkezlerinin Europass hakkında bilgilendirilmesini sağlamak gibi görevlerinin yerine getirilmesini sağlayan Ulusal Europass Merkezi her yıl fon sağlanan Ulusal Europass Merkezinin Desteklenmesi Projesi kapsamında çalışmalarını sürdürmektedir¹⁹⁷.

2017 yılı verilerine göre Ocak-Eylül arası Europass web sitesi 251,772 defa ziyaret edilmiş, 154,787 tane Avrupa Özgeçmiş, 4,109 tane Avrupa Dil Pasaportu online olarak hazırlanmıştır. Verilere bakıldığında sitenin 2017 yılı içinde en çok mart ayında ziyaret edildiği, Özgeçmiş ve Avrupa Dil Pasaportu'nun da en çok mart

¹⁹⁷ AB Şeffaflık ve Tanıma Araçları Ulusal Çalışmayı 2016 yılı faaliyet raporu, s: 41

ayında hazırlandığı görülmektedir¹⁹⁸.

Bir diğer şeffaflık aracı olan EQAVET ile ilgili Türkiye’de yetkili kurum Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’dür. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bu konu ile ilgili kalite izleme ve değerlendirme sistemi kullanan kurumların, faaliyetlerini düzenli aralıklarla ve sistematik olarak gözden geçirmesini kolaylaştıran bir yöntem olarak ifade edilen öz değerlendirme çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu kapsamda, 2016 yılı içinde 81 ilde belirlenen 176 pilot okuldan, 34 ilde 73’ü ziyaret edilerek uygulamaya ilişkin bilgilendirme ve rehberlik yapılmıştır. Ziyaret edilemeyen pilot okullara ise telefon ve e-posta yolu ile ulaşılmıştır¹⁹⁹.

Türkiye’de ECVET’ten sorumlu kurumlar ise Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Ulusal Ajansı olarak belirlenmiştir. Türkiye Ulusal Ajansı ECVET’in bilinirliği ve tanınırlığın artırılması hususunda önemli bir role sahiptir. Bu amaçla 2014 yılında sektörün temsilcileri ve ilgili kamu kuruluşlarının dahil edildiği Ulusal ECVET Ekibi oluşturulmuştur. Ekip üyeleri mevcut dönemde MEB Mesleki ve Teknik Genel Müdürlüğü, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Meslek Liseleri, MYK, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası temsilcilerinden oluşmaktadır. Ulusal ECVET uzmanları ekibi diğer ülkelerdeki ECVET ekipleri ile iletişim kurmakta, gerekli dokümanların Türkçe’ye çevrilmesine katkı sağlamakta, ECVET ile ilgili uluslararası toplantılara katılmakta ve bu toplantılarda bilgileri rapor haline getirmekte ve ulusal toplantılar ile bilgilendirmeler yapmaktadırlar. ECVET ile ilgili bilgi ve dokümanların yer aldığı internet sitesi 2017 itibariyle kullanıma açılmıştır.

MEB ise ECVET’in Türkiye eğitim sistemi ile uyumlu hale getirilmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. ECVET sistemi ile uyumlu olan mesleki ve teknik eğitimde öğrenci iş yüküne dayalı kredi biriktirme ve transfer sistemi Milli

¹⁹⁸ Europass website activity report 2017, https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/statistics_tr.pdf, Erişim Tarihi:26.10.2017

¹⁹⁹ AB Şeffaflık ve Tanıma Araçları Ulusal Çalıştayı 2016 yılı faaliyet raporu, s: 28

Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 29.11.2013 tarih ve 135 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 2013-2014 Eğitim öğretim yılı itibariyle Bakanlığa bağlı örgün ve yaygın öğretim okul ve kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır. Ancak Türkiye’de hala yürürlükte olan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği sınıf geçme sistemi ECVET’in Türkiye’ye tam olarak entegre edilmesini engellemektedir. Yeterli krediye ulaşan öğrenci sınıfı geçmektedir. Ancak, ECVET sistemi özünde öğrenme çıktıları vardır ve bir öğrenme çıktısı için gerekli bilgi, beceri ve yeterliliğe sahip olan kimse o öğrenme çıktısını başarıyla tamamlamış olarak kabul edilir. Bir sonraki öğrenme çıktısında başarısız olunursa yalnızca o öğrenme çıktısı için gerekli bilgi, beceri ve yeterliliği sağlamaya çalışır. Süreç en başa dönmektedir. Bu nedenle, ECVET’in uygulanabilirliğini artırmak adına ilgili kurumun mevzuatta konuyla ilgili düzenlemeleri yapması gerekmektedir.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu tarafından 23 Nisan 2008 tarihli Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) Hakkındaki Tavsiye Kararında ülkelerin AYÇ referanslama sürecinde diğer ulusal kurum/kuruluşlarla birlikte çalışmalarını yürütmesi için Ulusal Koordinasyon Noktası belirlemelerini tavsiye edilmiştir. Bu tavsiye kararı doğrultusunda aynı yıl, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK), AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak belirlenmiştir ve bu konudaki çalışmalarını ilgili kurumlarla birlikte yürütmektedir²⁰⁰. MYK ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu arasındaki koordinasyon ve işbirliği, daha tutarlı bir ulusal yeterlilik sisteminin geliştirilmesi için çok önemlidir.

19/11/2015 tarihli Resmi Gazete ile yürürlüğe giren TYÇ için önemli olan diğer husus AYÇ’ye referanslanmasıdır. 2014 yılında MYK tarafından başlatılan referanslama sürecinin nihai çıktısı Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Danışma Grubunun yayınladığı referanslama kriterlerine yönelik doğru ve güvenilir açıklamaları içeren ulusal referanslama raporudur. Yazımında, MEB, YÖK ve MYK adına ikişer temsilcinin yanı sıra yerli ve yabancı konu uzmanlarının yer aldığı rapor yapılan müzakerelerin akabinde nihai halini kazanmıştır.²⁰¹ TYÇ için en önemli adım

²⁰⁰ TYÇ-AYÇ Referanslandırma Çalışmaları,

<https://www.myk.gov.tr/index.php/en/tyc-ayc-referanslama-calimlar>, Erişim Tarihi:25.10.2017

²⁰¹ Recommendation of The European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the

tamamlanmış olmakla birlikte Avrupa Komisyonu ve Parlamentosu tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde 2008/C 111/01 sayılı yayımlanan tavsiye kararının 22 Mayıs 2017 tarihinde revize edilmesi sonucu AYÇ ile ilgili bazı düzenlemeler yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yeni tavsiye kararı ile,

- AYÇ referanslamalarını gözden geçirilmesi ve güncellenmesi,
- AYÇ'ye referanslanmış ulusal yeterlilik çerçevelerinin ve sistemlerinin parçası olan yeterliliklerin kalite güvence prensipleriyle uyumluluğunun temin edilmesi,
- Kredi sistemleri ile ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleri arasındaki bağların güçlendirilmesi,
- Referanslama süreci sonuçlarını kamuya açık hale getirmeye ve yeterlilikler ile öğrenme kazanımlarına ilişkin bilgilerin yayımlanmış ve erişilebilir olmasının temin edilmesi,
- Üye devletler arasında bilgi alışverişi ve istişareler yapılması,
- AYÇ seviyelerinin nasıl belirtileceği konusunda rehberlik geliştirilmesi,
- Üçüncü taraf ülkelerdeki ulusal ve bölgesel yeterlilik çerçevelerinin AYÇ ile karşılaştırılmasını sağlamak için kriter ve prosedürlerin, uluslararası anlaşmalara uygun olarak, geliştirilmesi ve uygulanması olanaklarının araştırılması gibi hususlara yer verilmiştir.²⁰²

Mesleki eğitim araçlarının Türkiye eğitim sistemine entegre edilmesi için ilgili kurumlar özveriyle çalışmakta ve bu araçlara ilişkin çalışmalar politika belgelerinde yer alarak gelecek dönem içinde aktif çalışmalar yürütülmesi planlanmaktadır. Bu araçların kullanılması eğitim sisteminin kalitesinin güçlendirilmesine, uluslararası hareketliliğin artmasına ve nihayetinde sektörün ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve yeterliliklere sahip bireylerin yetiştirilmesine büyük katkılar sağlayacaktır.

Establishment of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning
https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/journal_en.pdf Erişim Tarihi:30.06.2017

²⁰² Council Recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017H0615%2801%29>,
Erişim Tarihi:26.10.2017

SONUÇ

Küreselleşme süreciyle uluslararası bir nitelik kazanan eğitim alanı, AB’de önem ve öncelik taşıyan bir alandır. AB’nin günümüz dünyasındaki çağdaş görüntüsü ve gelişmiş konumu, ekonomik alanda yaptığı yatırımlar ve siyasi alanlardaki başarısının yanında eğitimi de gelişimi sürecinde tetikleyici olarak kullanmasından kaynaklanmaktadır. AB’de, üye ülkelerin eğitim sistemlerindeki farklılıkları korunarak, üye ve aday ülkeleri kapsayan ortaklıklar oluşturulmaya çalışılmaktadır. Eğitim politikaları oluşturulurken bu husus dikkate alınmakla birlikte, AB geçen zaman içerisinde tavsiye nitelikli kararlarını ve ülkelerin eğitim kalitesinin artırılması için yaptığı yatırımları artırmıştır. Ekonomik alanda işbirliği amacıyla kurulan örgüt başlangıçta eğitim konusunda aktif çalışmalar yürütememiştir. AB’nin eğitim konusunda yaptığı çalışmalar arasında ilk dikkati çeken 1974 yılında alınan Konsey kararıdır. Bu kararda aslında bundan sonra eğitim politikasında izlenecek politikanın temeli atılmıştır. Eğitim sisteminin üye ülkelerin kendi inisiyatifleri olan bir konu olduğunun altı çizilmiş ve AB programları ile ilgili bir komitenin oluşturulması kararı alınmıştır. 1976 yılında AB eğitim programı kabul edilmiş ve bu karar ile birlikte AB üye ülkelere eğitim konusunda tavsiyelerde bulunmaya ve yönlendirmeye başlamıştır. Solemn ve Fontainebleau Deklarasyonlarında ise AB kendi için önemli olan Avrupa vatandaşlığı kavramı üzerine yoğunlaşmış ve bunun hayata geçirilmesinde eğitim politikasının önemini vurgulamıştır. Tek Avrupa Yasası’nın (1986) kabulü ile birlikte eğitim alanında üye ülkelerin ortak politikalar oluşturması zorunluluk haline gelmiştir. 1988 yılına gelindiğinde ise 430 rektör Bologna’da toplanarak “Magna Charta”yı imzalamış ve eğitim konusunun yazılı kaynaklar arasına geçmesi gerekliliğini vurgulamıştır.

1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması’na kadar yapılan toplantılar, alınan kararlar içerisinde eğitim konusu işlenmiş olmakla birlikte eğitim, AB’nin sorumlu olduğu alanlar arasında sayılmamıştır. Yazılı olarak AB’nin sorumlu olduğu alanlar arasında sayılması 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile mümkün olmuştur. Bu antlaşmada, eğitimin üye ülkelerin kendi ulusal sistemleri doğrultusunda devam edeceği belirtilmiştir. Ancak, ortak bir mesleki eğitim

politikası geliştirmenin örgütün geleceği açısından elzem olduğu ifade edilmiştir. Eğitim, bu zamana kadar toplantılar ve tavsiye kararları şeklinde politikalara konu olmuşken Maastricht Antlaşması'ndan itibaren AB'nin yazılı kaynakları arasında, AB'nin sorumlu olduğu alanlar arasına girmiştir. Bu tarihten itibaren AB yetki alanında yer alan eğitim konusunda aktif çalışmalar yürütmeye başlamış, özellikle ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulması yönünde faaliyetlerini hızlandırmıştır.

Maastricht Antlaşması'nın akabinde AB sırasıyla Beyaz Kitap ve Yeşil Kitap stratejilerini benimsemiştir. Beyaz Kitap stratejisinde eğitimin AB'nin büyümesini teşvik etmek, rekabet edebilirliğini güçlendirmek ve istihdam yaratmak konusundaki rolüne; Yeşil Kitap Stratejisi'nde ise teknolojinin eğitim açısından önemine vurgu yapılmıştır. Takip eden yıllarda ise niversiteler açısından önemli bir gelişme olarak ifade edilebilecek ancak önemi sadece niversiteler ile sınırlı kalmayan ve mesleki eğitime de dolaylı katkılar sağlayan Bologna Süreci başlamıştır. Hareketliliği, tanınırlığı ve Avrupa işbirliğini geliştiren bu süreç eğitim konusunda yapılan faaliyetler açısından önemli bir yere sahip olmuştur.

2000 yılına geldiğimizde ise değişen dünya, gelişen teknoloji insan öğesinin önemini daha kesin bir şekilde ortaya koymuştur. İnsana yapılan yatırımın ülke ekonomisine fazlasıyla geri döndüğünü fark eden AB'de gelecek on yılı kapsayacak şekilde eğitim ağırlıklı yeni bir strateji benimsenmiştir. Benimsediği bilgi temelli yeni strateji olan Lizbon'da eğitim konusunda önemli kararlar almış ve o güne kadar uygulanan eğitim politikasına yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Teknolojik ilerlemelerin görmezden gelinemeyeceği ve kalifiye iş gücünün aynı zamanda teknoloji bilgisi ile de donatılması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu stratejide hayatboyu öğrenme için gerekli çalışmaların yapılması AB'nin temel hedeflerinden biri haline gelmiştir. Bu strateji belgesinde ye ülkeler politikalarını uygulama bakımından serbest bırakılmış olsa da benimsenen açık koordinasyon sistemi ile ülkelere tavsiyelerde bulunma, ortak hedefler oluşturma, iyi uygulama paylaşımları gibi konularda ye ülkelerle yakın bir işbirliği içinde olunacağı ifade edilmiştir. Eğitimin ekonomik ve sosyal refah açısından vazgeçilmez bir unsur olduğunun farkına varılması ile bu konuya ilişkin çalışmaların artması bir olmuştur. Ancak 2008 yılında

AB'nin yaşadığı mali kriz, Lizbon sürecinde aksamalara neden olmuş ve AB'yi yeni bir strateji belirlemeye yöneltmiştir. Bu tablo karşısında, Avrupa Komisyonu, Lizbon Stratejisi'nden yola çıkarak mali sorunlar ve borç krizleriyle oluşan yeni ortamı dikkate alarak Avrupa 2020 Stratejisi'ni geliştirmiştir. Bu doğrultuda Eğitim 2020 Stratejisi hazırlanmış ve eğitim alanında yeni hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler AB'nin gelecekte sağlam temeller üzerinde devam etmesini sağlama amacını taşımaktadır. Teknoloji çağında eğitimin artık bir zorunluluk haline gelmesi beşeri sermayeye yapılan yatırımın önemini artırmıştır. Bu sebeple, dünya ekonomisinin öncü ekonomilerinde olduğu gibi AB'de de eğitimin önemi eskiye oranla nicel ve nitel olarak artmış olup, yapılan uzun süreli politikalar ile de bu artışın devam edeceği görülmektedir.

Eğitim politikalarının ülkelerin kendi karar verecekleri bir konu olduğu kabul edilmiş olsa da hem oluşturmak istenilen Avrupa vatandaşlığı kavramının benimsenmesi hem de ekonomik krizleri en az hasarla atlama çabaları AB'nin eğitim konusuna olan ilgisinin ve eğitime yapılan yatırımların artmasına neden olmuştur. Çeşitli eğitim öncelikleri belirleyip bunları hayata geçirmeye çalışan AB, bir yandan da oluşturduğu eğitim programları ile eğitimin gelişmesine katkı sağlamaya çalışmıştır. Bu programlar ile temel sorunlar olan işsizliğin, dil sorununun, eğitimin kalitesinde yaşanan sıkıntıların önüne geçilmek istenmiştir. Aynı zamanda, bu programlar sayesinde ülkeler arası hareketliliğin artması ve iyi uygulama örneklerinin daha hızlı bir şekilde diğer ülkelere aktarılabilmesi sağlanmıştır. 1980'li yıllarda hayata geçirilen bu programların eğitim konusunda sayısız katkıları olmuştur. Bu katkılar sayesinde bu programlar günümüze kadar devam etmiştir. Değişen dünya ve ülkelerin eğitim ihtiyaçları programların içeriğini belirlemiş ve farklı dönemlerde farklı önceliklere hitap eden programlar oluşturulmasını sağlamıştır. Başlangıçta ayrı ayrı düzenlenen programlar 2006-2013 yılları arasında Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programı adı altında yürütülmüş 2014 yılından itibaren ise Erasmus+ Programı'na dönüşmüştür. 2020 yılına kadar devam etmesi planlanan Erasmus+ Programı AB 2020 öncelikleri dikkate alınarak hazırlanan ve ülkelerin eğitim sistemlerine, uluslararası hareketliliğe, hayatboyu öğrenme önceliğine hitap eden bir program olarak AB eğitim politikaları arasındaki yerini almıştır.

Genel bir değerlendirmeye eğitim konusunda AB'nin geçen zaman içerisinde temel amacı olan ekonomik işbirliği temeli üzerinden hareket etmekle yetinmeyip,

örgüt olarak yetki alanlarını genişletecek şekilde politikalar oluşturmaya başladığını söylemek mümkündür. Yetki alanlarını genişleten AB eğitim konusunda da örgüt çatısı altında birçok politika oluşturmuş ve üye ülkeleri bu politikalar doğrultusunda yönlendirmiş ve kaliteyi artırmaya teşvik etmiştir. Başlangıçtaki en önemli hedef olan tek pazar, sonrasında ülkelerin yaşadığı ekonomik krizler, gelişen teknoloji karşısında yetersiz insan sermayesi, oluşturulmak istenen AB vatandaşlığı ve buna benzer birçok sebep AB'nin eğitim konusunda aktif rol üstlenmesine sebep olmuştur.

AB için mesleki eğitim ise farklı bir öneme sahiptir. Ekonomik işbirliği üzerine kurulan ve öncelikli hedefi tek pazar olan örgüt için kaliteli ve üye ülkeler arası uyumlaştırılmış bir mesleki eğitim elzemdir. Hatta eğitim sistemleri hususunda ülkeleri serbest bırakan AB, ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulması gerektiğinin altını her defasında çizmiştir. Kuruluş antlaşması olan 1957 tarihli Roma Antlaşması'nda bile ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulması ve bunun için gerekli çalışmalara başlanması hususu belirtilmiştir. 1963 yılında bu antlaşmadan yola çıkarak mesleki eğitim için genel ilkeler belirlemiş ve üye ülkeler bu ilkelere uymaya davet edilmiştir. Bu kararında etkisiyle mesleki eğitim konusunda çalışmalar yürütmek amacıyla 1975 yılında CEDEFOP kurulmuştur. CEDEFOP'un kurulmasından sonra, Maastricht Antlaşması'nın 127. maddesinde de üye ülkeler arasında ortak bir mesleki eğitim politikası oluşturulmasının tavsiye edilmesi mesleki eğitimin AB için kurulduğundan beri değişmeyen ve zaman içerisinde artan önemini ifade etmektedir. Lizbon Stratejisi'nin de özellikle entegrasyonu, bütünlüğü, hareketliliği, istihdam edilebilirliği ve rekabet gücünü artırma açısından yüksek kaliteli mesleki eğitim ve öğretim geliştirmenin bu stratejinin ayrılmaz bir parçasını olduğunu belirtmesi yine mesleki eğitime olan ilginin göstergesidir.

Mesleki eğitimin bu önemi AB'nin uzun yıllardır yürüttüğü eğitim programlarında da etkili olmuştur. Comet, Petra, Lingua, Force, Eurotechnet gibi programlar ile mesleki eğitimin çeşitli alanlarında iyileştirilmeler yapılmaya çalışılmıştır. Leonardo da Vinci adı altında devam eden mesleki eğitim programları Erasmus+ Programı döneminde ise mesleki eğitim projeleri olarak devam etmiş ve geçen süre içerisinde daha sade, daha etkili, daha büyük kitleye ulaşmayı amaçlayan bir yapı kazanmıştır. Projelerin getirisinin farkında olan AB, bu programları tüm üye

ve aday ülkelerde desteklemektedir. Aynı zamanda, hayatboyu öğrenme anlayışı çerçevesinde, esnek, modern, şeffaf ve yüksek kalitede bir mesleki eğitim ve öğretim sistemine ulaşılması için bazı araçlardan da yararlanmaya başlamıştır. Birbirini tamamlayıcı nitelikte olan Europass, ECVET, EQAVET, EQF gibi araçlar ile hem uluslararası hareketliliğin artırılması beklenmekte hem de hayatboyu öğrenme stratejisi kapsamında önemli adımlar atılması arzulanmaktadır. Üye ve aday ülkeler kendi benimsedikleri eğitim sistemini kullanmakla birlikte mesleki eğitim sistemlerine bu araçları uyarladıkları zaman alınan mesleki eğitimin, bilgi, beceri ve yeterliklerin diğer ülkelerde de geçerli olmasına katkı sağlayacaklardır. Üye ülkelerin ve aday ülkelerin bu sistemleri kendi mesleki eğitim sistemlerine adapte etmelerinin eğitim sistemlerinin kalitesinin artmasına, daha yetkin bireylerin yetiştirilmesine, bu bireylerin yurtdışında eğitim alma olanaklarının genişlemesine ve aldıkları bu eğitimlerin istihdam edilebilirliklerini artırmasına katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu araçların kullanımı tavsiye niteliğinde olmakla birlikte AB, ülkelerin bu sistemleri entegre etmeleri için yoğun uğraşlar vermekte ve bu amaçla ülkelere fon sağlamaktadır. Bu araçların, ülke sistemleriyle uyumlaştırılması zaman alacaktır. Ancak, bu süreç tamamlandığında AB'nin ortak mesleki eğitim politikası anlamında önemli bir yol kat etmiş hale geleceğini de söylemek mümkündür.

Yürütülen bu programların yanı sıra başlatılan Kopenhag süreciyle de mesleki eğitim konusundaki çalışmalarına devam eden AB, Kopenhag Bildirgesi ile tek pazar kurallarının geçerli olduğu ülkelerde hareketliliği ve hayatboyu öğrenmeyi geliştirmeyi hedeflemiştir. Kopenhag sürecinin temel amacı mesleki ve teknik eğitimin kalitesini geliştirmek, bu doğrultuda mesleki eğitime olan talebi artırmak ve mesleki eğitim öğrencilerinin sektörler ve ülkeler arası hareketliliğini teşvik ederek istihdam sağlamak olarak belirtilmiştir. O tarihten bu yana Avrupa ülkeleri Kopenhag süreci doğrultusunda ortak bir mesleki eğitim ve öğretim öncelikleri üzerine çalışmakta ve iki senede bir yapılan çalışmalar gözden geçirilmektedir. Kopenhag sürecinin değerlendirilmesine ilişkin son toplantı 2010 yılında Brugge'de gerçekleştirilmiştir. Yapılan toplantıda sürecin değerlendirmesi yapılmış ve mesleki eğitimin geleceği için yeni hedefler belirlenmiştir. 2020 yılında mesleki eğitim ve öğretimin küresel bir vizyona sahip olması için 2011-2020 dönemine ilişkin 11

stratejik hedef, 2011-2014 yılları için ulusal seviyede 22 kısa vadeli çıktılar ve Kopenhag Süreci altında yatan genel ilkeler oluşturulması benimsenmiştir. Brugge Bildirisini, AB üye devletleri, aday ülkeler, EEA ülkelerinin mesleki eğitim ve öğretimden sorumlu bakanlarının toplanması sonucu ortaya çıkan Riga sonuç bildirisi izlemiştir. Riga ile 2010 yılında yapılan Brugge toplantısı sonrasında yapılan çalışmalar sonucu edinilen kısa vadeli çıktıların revize edilerek 2015-2020 yılları arasında mesleki eğitim ve öğretim için orta vadeli kararlar alınması hedeflenmiştir. Riga kapsamında üye ülkelerde toplantılar gerçekleştirilmeye devam edilmekte ve mesleki eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

Mesleki eğitimin dünyada dünden bugüne artan bir şekilde önem kazandığı açıktır. Ekonomik büyümenin de temel dayanaklarından biri olan mesleki eğitim konusunda AB üye ülkelere tavsiyelerde bulunmakta; aday ülkeleri ise mesleki eğitim sistemlerinde kaliteyi artıracak reformları yapmaya yönlendirmektedir. Türkiye uzun yıllardır mesleki eğitimin kalitesini artırmak için politikalar oluşturmakta ve ilgili kurumlar bazında çalışmalarına devam etmektedir.

AB'nin eğitim ve mesleki eğitim konusunda oluşturduğu politikalar Türkiye'de de önemli değişikliklere yol açmıştır. Türkiye aday ülke statüsüne kavuştuğu 1999 yılından bu yana aday ülke olmak için yerine getirilmesi gereken asgari koşulları gerçekleştirebilmek adına birçok reform yapmıştır. Ekonomik, sosyal ve siyasal alanda gerçekleştirilmesi gereken reformlar 35 fasıl altında toplanmıştır. Bu fasıllardan biri de eğitim ve kültür faslıdır. Eğitimin modernleşmesi ve diğer ülkelerle uyum sağlanması için yapılan reform çalışmaları ülkenin eğitim kalitesinin ve fiziki imkânlarının artması sonucunu doğurmuştur. Bu kapsamda, Türkiye hem kurumsal düzeyde hem yasalar anlamında birçok yeniliğe imza atmıştır. Bu çalışmalar ilerleme raporları, kalkınma planları, milli eğitim şuralarında alınan kararlar ile desteklenmiş ve yönlendirmelerde bulunulmuştur. Bu belgeler birbirini destekleyici nitelikte olup, kaliteli bir mesleki eğitim sistemi oluşturulması için çeşitli önlemler içermektedir.

Türkiye, AB ile bütünleşme sürecinde eğitim ve mesleki eğitim anlamında önemli ilerleme kat edilmiştir. Mesleki eğitim anlamında AB ile birlikte büyük bütçeli projelere imza atılmış ve bu projelerden mesleki eğitimin kalitesini

iyileştirecek birçok fikri çıktıya ulaşılmıştır. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi ile mesleki eğitime kayıtlarda oluşan düşme eğiliminin tersine çevrildiği görülmektedir. Proje kapsamında, UYÇ hazırlanmış, eğitimde aktif rol üstlenen kurumların kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmiştir. Yerelleşme konusunda ise istenilen derecede olmamakla birlikte kayda değer bir aşama kaydedildiği söylenebilir. Bunların yanı sıra proje; modüler, sisteme uygun müfredat oluşturulması, MYK'nın ve ilgili yasal çerçevenin oluşturulmuş olması, üç yıllık mesleki eğitimin dört yıla çıkarılması, iş piyasası analizinin kurumsallaşması, EQF bağlamında karşılaştırılabilirliği artmış meslek standartlarının ve ilgili kapasitenin geliştirilmesi gibi etkileri ile mesleki eğitimde önemli dönüşümler sağlamıştır. Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu projesi sonunda bilgisayar, elektrik-elektronik, otomotiv, giyim, konaklama işletmeciliği, yapı, tesisat-doğal gaz, çocuk gelişimi ve pedagoji alanlarında meslek dersleri öğretmenlerinin alan yeterlilikleri belirlenmiş ve 474 modüler öğretim programı geliştirilmiştir. Proje kapsamında mesleki ve teknik eğitim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim koşullarının geliştirilmesi ile ilgili politika önerilerini içeren politika ve strateji raporu olan Beyaz Belge hazırlanmıştır. İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim yoluyla Geliştirilmesi Projesi ile nitelikli işgücünün katılımı ile doğu ve güneydoğu bölgelerindeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişimini ve rekabet edilebilirliğini teşvik etmek amaçlanmıştır. Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi projesi ile iş dünyası ile stratejik düzeyde daha iyi bağlantıların kurulmasına hizmet edecek, kurumsal düzeyde mesleki ve teknik eğitimin kalitesine ilişkin bazı bağımsız kararlar alarak sistemin yerel ihtiyaçlara yanıt vermesine yardımcı olacak Mesleki ve Teknik Eğitim Kalite Geliştirme Merkezi kurulması için çalışmalara başlanmış, 22 meslek alanında 91 meslek analizi hazırlanmış, çıktı tabanlı yeni müfredatlar oluşturulmuştur.

Kurumsal anlamda, eğitim ve gençlik programlarının yürütülmesinden sorumlu Türkiye Ulusal Ajansı kurulmuş, 2004 yılından itibaren yapılan projeler ile hem eğitim hem de mesleki eğitim alanında birçok öğrenci ve personelin kişisel gelişimine katkı da bulunmuştur. Aynı zamanda iyi uygulamaların değişimi ve yenilikçi uygulamaları destekleyen Türkiye Ulusal Ajansı eğitim konusunda faydalı çalışmaların yürütülmesini desteklemiştir. Mesleki eğitim alanında yürütülen projeler

ile mesleki ve teknik eğitim konusunda kapasitenin artırılması, kişilerin bilgi beceri ve yeterliliklerini artırılması ve gelişen teknolojinin mesleki eğitimde kullanılabilir hale gelmesi amaçlanmıştır. Yine AB yönlendirmesi ile birlikte ulusal meslekî yeterlilik sistemi ile ilgili gelişmeleri takip etmek, ulusal meslek standartlarını belirlemek gibi görevlerle mesleki eğitim sisteminin uluslararasılaşmasına katkı sağlayan MYK kurulmuştur.

Türkiye mesleki eğitim konusunda şeffaflığın sağlanması için kullanılan araçlar konusunda da aktif çalışmalar yürütmektedir. İlgili kurumlar konu ile ilgili AB ile işbirliği içinde faaliyetleri sürdürmektedir. 28 Temmuz 2008 tarihinde MYK, Türkiye’de Ulusal Europass Merkezi olarak görevlendirilmiştir. MYK, bu kapsamda Europass Belgelerinin basılı ve elektronik kullanımını sağlamak, Europass konusunda ulusal bilgi sistemini kurmak ve yönetmek, bilgi ve rehberlik merkezlerinin gibi görevlerinin yerine getirilmesini sağlamaktadır. Bir diğer şeffaflık aracı olan EQAVET ile ilgili Türkiye’de yetkili kurum Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’dür. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, öz değerlendirme kapsamında 2016 yılı içinde 81 ilde belirlenen 176 pilot okuldan 34 ilde 73’ü ziyaret edilerek uygulamaya ilişkin bilgilendirme ve rehberlik yapmıştır. ECVET konusunda görevli Türkiye Ulusal Ajansı ve Milli Eğitim Bakanlığı da konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmektedir. 2014 yılında kurulan Ulusal ECVET Ekibi yaygınlaştırma konusunda çalışmalara devam etmektedir. Aynı zamanda ECVET ile ilgili bir internet sayfası oluşturulmuştur. MEB ise ECVET’in Türkiye eğitim sistemi ile uyumlu hale getirilmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Ancak Türkiye’de hala yürürlükte olan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği sınıf geçme sistemi ECVET’in Türkiye’ye tam olarak entegre edilmesini engellemektedir. Bu nedenle, ECVET’in uygulanabilirliğini artırmak adına ilgili kurumun mevzuatta konuyla ilgili düzenlemeleri yapması gerekmektedir. Şeffaflık araçları arasında yer alan UYÇ ile ilgili ise referanslanması ilgili kuruluşlarında görüşleri alınarak tamamlandığını söylemek mümkündür. AYÇ UYÇ ilişkisinde çok önemli bir hususundan tamamlanmış olmakla birlikte Avrupa Komisyonu ve Parlamentosu tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde 2008/C 111/01 sayılı yayımlanan tavsiye kararının 22 Mayıs

2017 tarihinde revize edilmesi sonucu ortaya çıkan tavsiyeler doğrultusunda UYÇ kapsamında bazı revizyonlar yapılmaktadır.

Mesleki eğitimin kalitesinin artırılması hususunda AB'nin yadsınamaz bir rolü vardır. AB politikaları ve yönlendirmeleriyle özellikle uluslararasılaşma anlamında önemli yol kat edilmiştir. Ancak, Türkiye'deki mesleki eğitim bugüne kadar aşılammış yapısal sorunlara sahiptir ve bu yalnızca AB yönlendirilmesiyle aşılamayacaktır. Bunun için öncelikli olarak politika belgelerinde mesleki eğitim konusuna ağırlık verilmeli ve gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır. Eğitime ve özellikle mesleki eğitime yapılan yatırımlar artırılmalıdır. Genelde başarısız öğrencilerin yönlendirildiği bir alan olması mesleki eğitimden istenilen düzeyde verim alınmasını engellemektedir. Bu sorun, piyasanın ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve yeterliliklere sahip eleman yetiştirilememesine de yol açmaktadır. Kolay iş bulma imkânı olan bölümlere kayan öğrenciler o bölüm için gerekli bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip olmadığı için hem okul hayatında hem de iş bulma konusunda sıkıntıya düşmektedir. Mezun olan öğrenciler piyasanın talebini karşılayamadığı için tercih edilmemekte ve uzun süreler işsiz kalmakta ya da asgari ücretli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Bu durum sarmalın en başına dönülmesine ve mesleki eğitimin tercih edilmemesine yol açmaktadır. Bunun için öncelikli olarak kamuoyunda mevcut mesleki eğitim algısının değiştirilmesi gereklidir. Okulda görevli personelin ve velilerin öğrencileri tanınması ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmesi sağlanmalıdır. Aynı zamanda mesleki eğitim mezunları için istihdamı artırıcı önlemler alınması gerekmektedir.

Diğer önemli bir sorun ise mesleki eğitim veren okulların fiziki şartlarının yeterince iyi olmamasından kaynaklanmaktadır. Türkiye bu konuda AB ile birlikte projeler yürütmüş ve okulların fiziki şartlarının artması için bazı tedbirler almıştır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı azalmış ve mesleki eğitim için gerekli atölyeler ve teknolojik gereçler temin edilmeye başlanmıştır. Bu konuda yapılan yatırımlar artırılmalı ve meslek lisesi öğrencilerin mesleğe yönelik staj faaliyetlerini okul döneminde gerekli tüm koşullar sağlanmış şekilde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Mesleki eğitimde işyeri-okul arasında entegrasyon sağlanmalıdır. Meslek liselerinde eğitim gören öğrencilerin dil sorunu çözülmeli ve uluslararası hareketlilik

artırılmalıdır. ECVET sistemi için politika yapıcılar gerekli adımları atmalı ve mesleki eğitimin AB ülkeleriyle yakın bir seviyeye gelmesi sağlanmalıdır. AB ile eğitim konusunda yapılan işbirliği Türkiye için önemlidir. Bu nedenle, AB ile eğitim konusunda işbirliği devam ettirilmeli ve mesleki eğitim konusunda başarılı ülkeler ile birlikte çalışarak iyi uygulama örnekleri Türkiye'ye getirilmelidir. Hatta bu ülkeler ile ortak projeler yürütülerek mesleki eğitimin kalitesi artırılmalıdır. Bunların yanı sıra, mesleki eğitim konusunda somut adımlar atılmalı, CEDEFOP benzeri bir kurum oluşturulmalı ve mesleki eğitim anlamında bilimsel çalışmalara hız kazandırılmalıdır.

Türkiye'deki olumsuz mesleki eğitim algısının yıkılması, mesleki eğitimin dünyada ve AB'de sahip olduğu başat rolün Türk eğitim sistemine yansıtılması gereklidir. 1996 yılında gerçekleştirilen 15. Milli Eğitim Şurasında mesleki ve teknik eğitime olan talebin artırılması gündeme gelmiştir. Amaç öğrencilerin % 65'nin mesleki eğitime yönlendirilmesi şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda Millî Eğitim temel kanununda da gerekli değişikliklerin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Henüz bu orana ulaşamamakla birlikte 2013'te mesleki eğitimin orta öğretimdeki payı %51'e yükselmiştir. Bu azımsanamayacak bir artıştır. Bu artışta, AB süreci doğrultusunda yapılan reformların, AB desteğiyle gerçekleştirilen projelerin ve yukarıda bahsi geçen politika belgelerinde yer alan çalışmaların etkisi büyüktür. Bu nedenle, AB ile işbirliğine devam edilmeli ve eğitim alanında yapılan çalışmalara hız kazandırılmalıdır. Bu sadece Türkiye'deki eğitim sisteminin kalitesini artırmakla kalmayacak aynı zamanda Türkiye'nin ekonomik refahını artıracak ve rekabet edebilirliğine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

AB Şeffaflık ve Tanıma Araçları Ulusal Çalıştayını 2016 yılı Faaliyet Raporu

ALKAN Cevat, DOĞAN Hıfzı, SEZGİN İlhan, Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, 3.Baskı, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, 1996

ALTIN Recep, vd, Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye. Ankara: MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı

ATABAY Sevinç, Editör: Çağrı Erhan, Deniz Senemoğlu, Avrupa Birliği Politikaları, Avrupa Birliği Politikaları ve Topluluk Programları, Ankara 2011, İmaj Yayınevi

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Green Paper on The European Dimension Of Education, Brussel, 29 Eylül 1993

EU COMMISSION, Green Paper on The European Dimension Of Education, Brussel, 29 September 1993

EU COMMISSION, Lingua programme: 1994 Activity Report, Brussel, 1995

EUROPEAN COMMISSION, The History of European Cooperation in Education and Training, Belgium, European Communities, 2006

KARAMAN Adil, Maastricht Sonrası AB ve Eğitim ve Gençlik Programları, Çimento İşveren Dergisi

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI PROJELER KOORDİNASYON MERKEZİ BAŞKANLIĞI, Ankara 1.Baskı- 2006

ÖZEN Ramazan, “Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanması”, MTEM Bülteni, sayı:6, Aralık, 2006

P. FONTAINE, AB nedir? Türkiye: Avrupa Birliği Bilgi ve İletişim Destek Programı, 2007

SAĞLAM Mustafa, ÖZÜDOĞRU Fatma, ÇIRAY Funda, Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türk Eğitim Sistemine Katkıları, Sistemine Etkileri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Aralık 2011

SENAR Nuran, KAYA Zehra, TESK, Ülke Örnekleri ile AB’de Mesleki Eğitim ve AB Mali Kaynakları Rehberi, Ankara: TŞOF Matbaacılık, 1. Baskı

SEZGİN S. İlhan, Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirmek, Adalet Matbaacılık Ticaret Limitet Şirketi, 3.Baskı, Ankara, 1994

SMAWFIELD David, vd., Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Programının (Megep) Etki Değerlendirmesi İçin Teknik Destek, Şubat 2009

ŞAHİN İsmail, FINDIK Tayfun, Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, TSA / Yıl: 12, S: 3, Aralık 2008,s:66-86

MEB, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi Nihai Raporu, 21/12/2014

TERZİ Çetin, Uyum Sürecinde Türkiye Eğitim Politikalarının Politikaları Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir, 2005

TİSK, Türkiye’de ve Dünyada Mesleki Eğitim-Türk Özel Sektörünün Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İnceleme Yayınları

TUNA Orhan, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1973, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No:19

TURAN Sevgi, Öğrenen Toplumlara Doğru Avrupa Birliği Eğitim Politikalarında Yaşam Boyu Öğrenme, Avrupa Çalışmaları Dergisi, 5 (1), 2005, s:87-98

TUZCU Gökhan, Avrupa Birliğine Geçiş Sürecinde Türk Eğitiminin Planlanması. Milli Eğitim Dergisi, 2002

TUZCU Gökhan, Avrupa Birliği’ne Giriş Süreci ve Eğitimde Vizyon 2023, Ankara, Türk Eğitim Derneği, 2006

UÇAR Canan, ÖZERBAŞ Mehmet Arif, Mesleki Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Durumu, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Mayıs 2013 Cilt:2 Sayı:2 Makale No:28

ÜNSÜR Ahmet, Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme, Sakarya Üniversitesi Yayınları, No:30, Sakarya, 1998

YÖRÜK Sinan, vd, Bilgi Toplumu ve Türkiye'de Mesleki Eğitim, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 2.

A Charter of European Identity,<http://www.eurit.it/Eurplace/diba/citta/cartaci.html>

Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Anlaşma
<http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/2827,rometpdf.pdf?0>

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi,
<http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupayeterliliklercercevesi>

BAYRAKÇI Mustafa, Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Mevcut Uygulamalar, Milli Eğitim Dergisi, 2005,sayı:167
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/167/index3bayrakci.htm

Bologna Süreci Nedir?,
<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/bologna-sureci-nedir;jsessionid=71286699FF9A4C0C872BA3605B223BA4>

CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/about-cedefop/what-we-do>

Commission of the European Communities, Report from the Ad Hoc Committee on a People's Europe,1985
<http://ec.europa.eu/dorie/fileDownload.do;jsessionid=jg62PJXBBhnmZGRLcpQX3zDz1vHwp9n0zyR63mC2qCyvK1BG51C!572674064?docId=186651&cardId=186651>

Commission of the European Communities, Resolution of the Council and the Ministers of Education meeting within the Council on the European Dimension in Education of 24 May 1988,
[http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41988X0706\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41988X0706(01)&from=EN)

Council Decision of 2 April 1963 laying down general principles for implementing a common vocational training policy,

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31963D0266&from=EN>

Council Resolution of 27 June 2002 on Lifelong Learning

[http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002G0709\(01\)&from=BG](http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002G0709(01)&from=BG)

ÇELEBİ Nazan, ŞADİOĞLU Nazan Çiydem, 1-Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi A.D 2-Sadi Şehit Onbaşı İlköğretim Okulu Müdürü İstanbul, Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türk Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi, www.iibdergisi.com

Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning,

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006D1720&from=EN>

Decision No 2241/2004/EC of The European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on a single Community framework for the transparency of qualifications and competences (Europass),

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32004D2241>,

ECVET,

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/ecvet>

ECVET History and Timeline,

<http://www.ecvet-toolkit.eu/introduction/ecvet-history-and-timeline>

ERG, (2012), “Hayat Boyu Öğrenme Çerçevesinde Mesleki Beceri Kazanımı”, Eğitim Reformu Girişimi, Şubat,

<http://www.mesleklisesimemleketmeselesi.com/NR/rdonlyres/DE8D070A-38AB-4E1C-86B0-1177457C957E/15850/HBO.pdf>

EU Commission, White Paper, 5 December 1993,

http://aei.pitt.edu/1139/1/growth_wp_COM_93_700_Parts_A_B.pdf

EU Commission, EU-2020, Brussel, 3.3.2010,
<http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

EU Commission, ET-2020, Brussel, 2010,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=EN>

Europass website activity report 2017,
https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/statistics_tr.pdf
Erasmus+ the EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020,
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/promo/erasmus-plus/pub/erasmus-plus-in-detail_en.pdf

Erasmus+ Programı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi>

European Council, Resolution Of The Council And Of The Ministers Of Education Meeting Within The Council
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41976X1230&from=EN>

European Council, Solemn Declaration On European Union, Stuttgart 19 Haziran 1983, http://aei.pitt.edu/1788/1/stuttgart_declaration_1983.pdf

European Council Brussels 22 And 23 March 2005 Presidency Conclusions, Brussels, 2005,
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/84335.pdf

European Council, Comett I,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11015a&from=EN>

European Council, Comet II,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31989D0027&from=EN>

European Council, Petra I,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11012a&from=EN>

European Council, Petra II,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11012b&from=EN>

European Council, Lingua,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989D0489&from=EN>,

European Council, Force,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31990D0267&from=EN>

European Council, Eurotecnet,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11017&from=EN>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Web Sayfası,
<http://www.ua.gov.tr/>

EQAVET, Recommendation of the European Parliament and of The Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (Text with EEA relevance) (2009/C 155/01),
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009H0708%2801%29>

EQAVET,
<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>

Final Report on the Implementation of the First Phase of the Community Action Programme Leonardo da Vinci (1995-1999) /* COM/2000/0863 final <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52000DC0863>

HAN Ergün, İktisadi Kalkınma ve Büyüme, Anadolu Üniversitesi. Eskişehir, 2009
Aktaran Volkan Özdemir, Türkiye’de Planlı Kalkınma Deneyimleri,
https://dumludag.files.wordpress.com/2013/09/ozdemir_planlama.pdf

Hazırlık Ziyaretleri ve İrtibat Seminerleri, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/haz%C4%B1rl%C4%B1k-ziyaretleri-ve-irtibat-seminerleri>

İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim yoluyla Geliştirilmesi Projesi, http://ikmep.meb.gov.tr/tr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid6

İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim yoluyla Geliştirilmesi Projesi, <http://www.yoikk.gov.tr/upload/KMEP.pdf>

İlerleme Raporları, <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46224>

Katılım Ortaklık Belgesi, http://www.ab.gov.tr/katilim-ortakligi-belgeleri_46226.html

Lisbon European Council, 23 and 24 March 2000, Presidency Conclusions, Lisbon, 2000, http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm

Magna Charta Universitatum, Bologna, 1988, <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/english>

MEGEP Uygulama Kılavuzu, http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/uygulama_kilavuzu.pdf

Mesleki Yeterlilik Kurumu Resmi Web Sayfası, <http://www.myk.gov.tr/>

Mesleki Eğitim, 4. Demokrat Eğitim Kurulu, 1-5 Aralık 2004, Ankara, <http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2016/11/Mesleki-Ve-Teknik-E%C4%9Fitim.pdf>,

Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>

Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi (MTEM), <http://mtegm.meb.gov.tr/www/turkiyede-meslek-teknik-egitimin-modernizasyonu-projesi-mtem/icerik/115#>

Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi (MTEM),
<http://salihcelik.net/urunler.php?urid=45>

ÖZDEMİR Süleyman, “İstihdam Edilebilirliğin Geliştirilmesinde Mesleki Eğitimin Rolü,”<http://www.ismek.ibb.gov.tr/ism/haberler.asp?HaberReg=2365>

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on The Establishment of a European Credit System for Vocational Education And Training,
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(02)&from=EN)

Recommendation of The European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning,https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/journal_en.pdf

Regulation (Eu) No 1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing 'Erasmus+': the Union programme for education, training, youth and sport and repealing Decisions No 1719/2006/EC, No 1720/2006/EC and No 1298/2008/EC,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1288&from=EN>

Sorbonne Ortak Bildirgesi, Avrupa Yükseköğretim Sistemi'nin Uyumlu Hale Getirilmesi İçin Ortak Bildirge, Paris, Sorbonne, 25 Mayıs 1998,
<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/sorbonne-bildirgesi-1998->

Türkiye Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Ve Eylem Planı 2014-2018,
http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_08/13021358_mte_strateji_belgesi_eylem_plani_20142018.pdf

The Council Of The European Union, Council Conclusions On A Strategic Framework For European Cooperation in Education And Training, Brussel, 2009,
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf

The Copenhagen Declaration, Copenhagen, 2002,
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational_policy/doc/copenhagen-declaration_en.pdf

The history of Europass, <http://europass.cedefop.europa.eu/about/history>

The Maastricht Communiqué, Maastricht, 2004,
http://www.tvet.ro/Anexe/2.Anexe/Maastricht_en.pdf

The Copenhagen Process,
<http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-policy/copenhagen-process.aspx>

The Helsinki Communiqué, Helsinki, 5 December 2006,
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/helsinki_fr.pdf

The Bordeaux Communiqué, Bordeaux, 2008,
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/bordeaux_en.pdf

The Bruges Communiqué, Bruges, 2010,
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_en.pdf

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Web Sayfası,
<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>

Türkiye 1998 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 1998,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_1998.pdf

Türkiye 1999 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 1999,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_1999.pdf

Türkiye 2000 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2000,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2000.pdf

Türkiye 2001 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2001,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2001.pdf

Türkiye 2002 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2002,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2002.pdf

Türkiye 2003 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2003,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2003.pdf

Türkiye 2004 İlerleme Raporu, Brüksel, Aralık 2004,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2004.pdf

Türkiye 2005 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2005,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2005.pdf

Türkiye 2006 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2006
http://www.ab.gov.tr/files/Duyurular/Turkiye_Ilerleme_Rap_2006.pdf

Türkiye 2007 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2007,
http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2007.pdf

Türkiye 2008 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2008,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2008.pdf

Türkiye 2009 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2009,
http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2009.pdf

Türkiye 2010 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2010,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2010.pdf

Türkiye 2011 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2011,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2011_ilerleme_raporu_tr.pdf

Türkiye 2012 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2012,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2012_ilerleme_raporu_tr.pdf Metne yaz

Türkiye 2013 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2013,
http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf

Türkiye 2014 İlerleme Raporu, Brüksel, Ekim 2014,
http://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlariTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf

Türkiye 2015 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2015,
http://www.ab.gov.tr/files/000files/2015/11/2015_turkiye_raporu.pdf

Türkiye 2016 İlerleme Raporu, Brüksel, Kasım 2016, s:40,
http://www.ab.gov.tr/files/5%20Ekim/son_2016_ilerleme_raporu_tr.pdf

Treaty on European Union, Luxembourg, 1992, https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf

Treaty of Rome, 25 March 1957,
http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf

Ülkemizde Mesleki Eğitimin Tarihi Gelişimi Nasıl Olmuştur?
<http://www.tesk.org.tr/tr/yayin/76/cevap5.php>, Erişim tarihi:04.07.2017

Ülkemizde Mesleki Eğitimin Tarihi Gelişimi Nasıl Olmuştur?
<http://www.tesk.org.tr/tr/yayin/76/cevap5.php>, Erişim tarihi:04.07.2017

YALÇIN Osman, KALKAN Özlem, ALTIN Recep Edit: Assoc. Prof. Ömer AÇIKGÖZ, An Overview of Turkish VET System- Summary of a long story,
<https://mtegm.meb.gov.tr/documents/2/AN%20OVERVIEW%20OF%20TURKISH%20VET%20SYSTEM%202012/kitap.pdf>

What Is ECVET?,
<http://www.ecvet-toolkit.eu/introduction/what-ecvet>

7.Beş Yıllık Kalkınma Planı ,
<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/3/plan7.pdf>

8.Beş Yıllık Kalkınma Planı,

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/2/plan8.pdf>

9.Beş Yıllık Kalkınma Planı,

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/1/plan9.pdf>

10. Beş Yıllık Kalkınma Planı,

<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalk%C4%B1nma%20Plan%C4%B1.pdf>

15. Millî Eğitim Şûrası

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113559_15_sura.pdf

16. Milli Eğitim Şurası,

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113618_16_sura.pdf

17.Milli Eğitim Şurası,

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113631_17_sura.pdf

18. Milli Eğitim Şurası,

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf

2001 Yılı Ulusal Programı, <http://www.ab.gov.tr/195.html>

2003 Yılı Ulusal Programı, <http://www.ab.gov.tr/196.html>

2008 Yılı Ulusal Programı, <http://www.ab.gov.tr/42260.html>

5544 numaralı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu, Kabul Tarihi: 21/9/2006,

<http://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/MYK.pdf>

94/819/EC: Council Decision of 6 December 1994 establishing an action programme for the implementation of a European Community vocational training policy,

<http://eur-lex.europa.eu/eli/dec/1994/819/oj>,

1999/382/EC: Council Decision of 26 April 1999 establishing the second phase of the Community vocational training action programme 'Leonardo da Vinci', <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0382>